

Duhovno življenje

L E T O Š E S T O
Š T E V I L K A
Š T O T R I D E S E T P R V A
B U E N O S A I R E S,
d n e 2 1 . n o v e m b r a 1 9 3 8

NARAVNOST neverjetno je, kako malo da so znane med Slovenci paraguajske jezuitske redukcije, čna izmed najsvojevrstnejših in največjih misijonskih in socialnih tyorb človeške zgodovine. Vsled tega mislimo, da bodo naši cenjeni čitatelji v izseljenstvu, kakor tudi v domovini, prav veseli slik in razpravice, ki v današnji številki o redukcijah nekoliko obširneje govore.

Redukcij danes ni več. Leta 1767 se je raznim spletkarjem posrečilo doseči razpustitev tako zaslužnega jezuitskega reda. Že naslednje leto so bili tudi po Južni Ameriki aretirani in iz svojih misijonov izgnani vsi jezuitski redovniki. Vse redukcije brez izjeme so danes v razvalinah. Razdejanje je tako popolno, da marsikje ni več mogoče najti prostora, kjer je svojčas stala eveločea redukcijska vas. O starih, dobrih časih, ki so jih v redukcijah živeli njihovi davni predniki, pa stanovalci tistih krajev še danes radi pripovedujejo. Najzgovorneje pa govore o redukcijah razvaline, katerih slike prinašamo danes našim cenjenim čitateljem. Samo to naj še povdarimo, da so pričujoče ilustracije fotografije bivše jezuitske redukcije San Ignacio v današnji argentinski pokrajini Misiones.

**DUHOVNO ŽIVLJENJE
LA VIDA ESPIRITUAL**

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 29.775
Director: Jos. Kastelic
Uredništvo in Uprava:
Redacción y Administración
CONDARCO 545 — Buenos Aires
REPUBLICA ARGENTINA
U. T. 63 volta 2435
Izhaja mesečno. — Letna naročnina:
Argentina \$ 2.—, Inozemstvo \$ 3.—
ali en dolar ali Din 40.—

CERKVENI VESTNIK

27. november: Sveta maša na Avellanedi za Matija Premzl, molitve na Paternalu in na Avellanedi.
4. decembra: Sveta maša v kripti (spodnji cerkvi) bazilike Santísimo Sacramento, calle San Martín 1039, za Jožefa Budin. Hkrati proslava državnega praznika in izseljenske nedelje, zato se te božje službe udeleži tudi gospodar in poslanik, in še nekateri drugi diplomati. Popoldne ob 4.30 molitve na Paternalu.
11. decembra: Sveta maša na Avellanedi za Štefana Matoša, molitve na Paternalu,
18. december: O b d e v e t i u r i na Paternalu sveta maša za Antona Prezelj, med mašo prvo sveto obhajilo otrok. Molitve na Paternalu. Hkrati bo na Paternalu prireditev naših najmlajših.
25. december: Polnočnica na Paternalu, ob 10 h sveta maša na Avellanedi, molitve ob 4 h v kapeli bolnice Alvear.

Slovanov je danes na vsem svetu trikrat več ko Nemcev, njihovo ozemlje pa je štiri-desetkrat večje od nemškega. Kaj pravite, zakaj Slovani kljub temu v velikem svetu skoraj ničesar ne pomenimo, kakor smo posebno razločno videli prav te dni?

Izumili so letalo, katero poganjajo kar z nogami, mesto da bi je gonil dragi motor. Mogli bi torej govoriti o zračnem kolesu, ki mu prorokujejo nekateri veliko bodočnost, zlasti tudi v zvezi s takozvanimi jadralnimi letali.

Nekateri japonski narodni pregovori so prav duhoviti. Na primer: Če človek ukrade malenkost, pride v ječo, če ukrade deželo, ga posadijo na prestol. — Ženi ne zaupaj, četudi je rodila sedem otrok. — En dan brez riža pokvari domačo srečo za teden dni. — Človek, ki ga je pičila kača, se boji tudi koščka vrvi. — Veter in češnjev cvet si ne moreta biti nikdar prijatelja. — Pri prvem kozarec pije človek vino, pri drugem pije vino vino, pri tretjem pa pije vino človeka. — Ena topla beseda segreje včasih sredi najhujše zime celo hišo za dobre tri mesece. — Velik je tisti, ki ne izgubi ljubezni svojih otroških let. — Vse omožene žene niso zakonske žene. — Človek lahko vidi nebo skozi šivankino uho.

Hindski narodni pregovori pravijo: da ženska dvakrat toliko poje ko moški, da je štiri-

krat bolj brihtna, da je šestkrat bolj korajžna, in osemkrat bolj ljubezniva. Hočejo pa, da bodi žena: Lepa ko dan, potrpežljiva ko zemlja, delavna ko sužnja, modra ko državnik, dražestna ko plesalka in zvesta na večne čase. Ne smeš se oženiti z žensko, ki nerada gre med ljudi, ki ne ljubi snage, ki ima dosti prijateljic, ki izdaja skrivnosti, ki ni da dobrem glasu, ki preveč zmerno živi. Če se zakonca spričkata, ne sme žena jokati se glasno, se jeziti, v moža metati posod, metati se na tla. Tako učijo modri Hindu.

Smrt pod vodo nastopi čele šez sedem minut zaradi poškodovanja podaljšane mozga in nedostajanja kisika, nikdar poprej. Poskusa, da bi obudili nezavestnega utopljenca zato ne smemo prekiniti pred 20. minuto.

Največje, najmoderneje in najboljše zrakoplovno pristanišče na svetu ali aerodrom ima ameriška Ljubljana, Cleveland. Več kakor eno celo leto je bilo zaposlenih nad 4000 delavcev, da je modernizirajo, in so bila končna dela ravnokar dovršena. Lansko leto je pristalo na tem pristanišču 33.017 aeroplanov.

Petindvajsettisoč petsto večjih in javnih radio oddajnih postaj štejejo danes na svetu. V tem številu niso vključene ladijske radio oddajne postaje in postaje po zrakoplovih, aeroplanih kakor tudi ne postaje, ki jih vodijo zasebniki. Zato je ljubljanski vseučiliški profesor Marij Osana po pravici imenoval radio moderno velesilo ali tudi "kulturno gošpodovanje radijskih valov."

Cesarja Napoleona I. je prosil neki domišljav mož, naj ga podpira pri razširjanju njegove nove vere.

Napoleon: "Dajte se bičati, s trnjem kronati in umreti na križu. Čez tri dni vstanite iz groba — potem bova pa dalje govorila."

Iz starih časov poznamo nekaj prav ogromnih stavb. Najbolj znane so piramide starih Egipčanov. Največja je Keopskova piramida pri Kairu. Ta stavba zavzema 54.000 kvadratnih metrov površine in je visoka 145 m, gradilo pa jo je nad 100.000 delavcev preko 30 let. Iz kamolomov so z največjo težavo vlačili velike kvadre, kajti tehnična sredstva so bila zelo preprosta. Strojev niso poznali in vse je morala storiti človeška roka. Čim bolj se je dvigala piramida, tem bolj težavno je bilo gradbeno delo. Danes bi tako piramido z lahkoto zgradilo 500 delavcev v 9 mesecih! Seveda s pomočjo razstreliva, žične železnice, žerjavov, traktorjev in z drugimi tehničnimi pripomočki. Vsled tega tehničnega napredka se ljudje sila ošabimo, dočim bi se morali v resnici sramovati, zakaj kljub temu nismo sposobni za nič velikega, izvzemši uničevanja, in kar je drugih podobnih hudobij. Človek se mora zavzeti ob misli, kaj da bi naredili ljudje z moderno tehniko, pa z vodstvom in voljo naših blagopokojnih prednikov.

Abraham Lincoln, ki je bil za ameriške državljanske vojne Severa proti Jugu prezident zmagovitih severoameriških držav, je bil popoln podložnik svoje žene in je mnogo trpel zaradi njene slabe volje. Neko noč je prišel še kot navaden politik s kongresa svoje stranke v Chicagu šele ob enajstih domov. Drugo jutro je moral poslušati hudo pridigo svoje ženi, ki mu je z neizbranimi besedami povedala svoje mnenje o njegovem političnem delovanju, ki ga skoraj vsak večer odtegne rodbini, tako da morajo biti uboga žena in otroci vedno sami. Svoje dolgotrajno in strastno predavanje je končala z besedami: "Drevi pojdemo spat ob desetih. Če pri-

KORISTNI NASLOVI

Poslanstvo kraljevine Jugoslavije za Argentino, Brasil, Uruguay in Paraguay: Charcas 1705, Bs. Aires, U. T. 44—6270.

Konzulat kraljevine Jugoslavije v Rosario: San Lorenzo 937, Rosario de Santa Fé. U. T. 22—012.

Izseljenski korespondent za Uruguay: Ituzaingó 1322, Montevideo, Uruguay.

Slovenske usmiljenke delujejo po naslednjih buenosajreških bolnicah: Alvaroz, (Salas 2 y 3), Alvear, (Salas 2, 5, 16 y 20), R. Mejía (Salas 3, 15), Hospital Español, Asilo de los Anzianos.

Provincialat Slovenskih žolskih sester Rosario de Sta. Fé, calle Córdoba 1646, Telefon: 28—083.

Izseljenski duhovnik David Doktorič: Ituzaingó 1322, Montevideo, Uruguay

Izseljenski duhovnik Jožef Kastelic: Condarco 545, Buenos Aires, Argentina. — U. T. 63—2435.

Izseljenski duhovnik Janez Hladnik: Pasaje Salalá 60, Buenos Aires, Argentina. U. T. 63—6832 in 62—2629. Najprimernejši čas za razgovore od 11—13 in 19—13, izvzemši sredo, petek in nedeljo.

Salezijanski duhovnik Ludovik Pernišek, Casa parroquial, Junin de los Andés, Neuquén, Argentina.

Slovenska šola na Paternalu: Paz Soldan 4924, Buenos Aires.

Jugoslovanski patronat (posredovalnica za delo): Bolívar, 314, II. nadstropje, U. T. 33—9905.

Slovenski list, General Cesar Diaz 1657, Buenos Aires, Argentina, U. T. 59—3667.

Zavetišče Lipa, Villa Madero FCGBA

dež dotlej, je prav! Če te ne bo — potem nikar ne misli, da bom vstajala in ti odpirala vrata!"

Kakor je rekla, tako je storila. Točno ob desetih je šla gospa Lincolnova z otroci spat in ravno uro pozneje je potrkal gospod Lincoln na večna vrata. Trkal je, tolkel, razbijal — nihče ni prišel odpirat. Slednjič se je v prvem nadstropju pokazala glava v nočni čepici in znani ostri glas se je razlegnil po tihi ulici: "Kdo je?" — "Brž, brž, odpri!" se je glasil odgovor. "Moram ti povedati nekaj zelo važnega!" — "Dobro veš, kaj sem rekla davi!" se je jezila gospa Lincolnova. "Sita sem že teh tvojih političnih bedarij! Sklenila sem, da bo moralo biti drugače. — "Draga ženka, to je vse lepo, ampak — ko je pa ravno prišla brzozjavka iz Washingtona, da sem izvoljen za predsednika Zedinjenih držav!" — "No, poslušaj, Abraham," se je hudovala gospa Lincolnova, "še tega nam je bila treba! Saj sem dobro vedela, da to ni zborovanje, ampak da je skrivno popivanje! Saj si pijan kakor žolna! Ne veš, kaj govoriš! Pojdi prespat svojo pijanost tja, kjer si jo nalezel!"

S temi besedami je zaloputnila okno v prvem nadstropju.

Drugi dan je osupla gospa Lincolnova zvedela, da ljubi Abraham vendarle ni bil pijan, da je govoril resnico — da bo zdaj res vse drugače... da se bo z njim preselila v Belo hišo in postala prva žena Amerike... Kako da je v Beli hiši vladala, zgodovina diskretno molči...

Nj. V. jugoslovanski kralj Peter II. in pokojni kralj Aleksander I. Osvoboditelj.

Spodaj: Doktor Izidor Cankar, pooblaščen minister in kraljevski poslanik za Argentino, Brazil in Uruguay.

D v a j s e t l e t n i c a

Te dni praznuje domovina, pa tudi izseljenstvo, dvajsetletni spomin odkar so se po končani strahotni svetovni moriji Srbi, Hrvatje in Slovenci združili v eno samo državno telo.

Duhovno življenje je bilo posvetilo temu spominu že svojo 127. številko. Ponovno pa se hoče splošnim narodnim slovesnostim na ta način pridružiti, da be obširneje poročalo o zadevnih proslavah v domovini in med izseljenci.

Zlasti tudi zaradi naših številnih izseljencev in naročnikov prekmurskih rojakov, naj danes na uvodnem mestu nekoliko obširneje poročamo o veličastni osvoboditveni slovesnosti dne 11. septembra v Črensovcih, ki je bila združena s 25 letno proslavo Novin slovenske Krajine, prekmurskega tednika, ki ga je leta 1913 ustanovil upokojeni župnik Klekl.

To je bilo doslej največje slavnostno zborovanje v Prekmurju. Razmera mala vas Slovenske Krajine je

postala kakor ogromno mravljišče. Izmed 83.110 slovenskih Prekmurcev jih je prišlo v Črensovece nad 20.000, torej dobra četrtina vsega prebivalstva. Očividci zatrjujejo, da ne more nihče prav popisati in da ne bo mogel nihče pozabiti ljudskega navdušenja, kdor je dne 11. septembra v Črensovcih bil.

Zborovanja se je udeležilo zelo mnogo odličnikov. Med njimi je ban dr. Marko Natlačen povdaril skrb skupnosti za ta lepi del naše domovine, popolno gimnazijo v Soboti, kmetijsko šolo v Rakičanu, 15 milijonov dinarjev za regulacijo Mure, osnovno šolstvo, ki se je prav v Slovenski Krajini po osvobojenju izredon razvilo, itd., itd. Novine Slovenske Krajine po pravici priznavajo da Prekmurci tekom zadnjih stotih let tuje nadvlade niso prejeli toliko pripomočkov za svoj narodni in kulturni razvoj, kakor zadnjih 20 let, čakar so sinovi in hčere svobodne Jugoslavije.

Drugi govorniki so se spominjali dolgih časov pod madjarsko vlado, ki pa so vendar minili, ko: "Vašo deco so po šolaj kaštigali, če so po maternom jeziki kaj povedali. Pri sodnji so vas sodili, da ste nej razumeli, v šoli vas včili, da ste nej zastopili, v cerkvi vam popevali pa včasih še predgali i molili, da bi se tem menje božega blagoslova na vaz zgrabilo, v tujem jeziki. Bili ste "vonječi toti" (smrdljivi Sloveni) povsod. . ."

Dr. Korošec je med drugim ugotovil:

Slovenska Krajina je, kakor že ime samo kaže, slovenska zemlja. Imamo pa na tej zemlji tudi nekaj tisoč Madžarov, po letopisu 7607, a Slovencev je 83.110. Toda teh Madžarov mi ne pritiskamo, ampak jih upoštevamo. Mislim, da se noben Madžar, ki živi pri nas v Jugoslaviji, ne pritožuje, in ne more pritoževati. Mi smo polni obzirov do narodnih manjšin in izpolnjujemo njih upravičene želje.

Imamo pa tudi mi svojo kri onkraj jugoslovansko-madžarske meje, Slovence, pa tudi Hrvate in Srbe, torej sestavne dele celotnega jugoslovanskega naroda. Te krvi ne zatajujemo in je tudi ne moremo zatajiti. Naj govore številke: Slovencev je na Madžarskem 6087, Bunjevcev in Šokcev 150.312, Srbov 6078, tako da je jugoslovanskega rodu v Madžarski nad 160.000 duš.

Ti naši bratje v manjšini si želijo isto, kar želijo Madžari v Jugoslaviji zase. Obojestransko upoštevanje teh želj bi nedavno sklenjeno prijateljstvo samo utrdilo.

Župnik Jožef Klekl, ki mu je dolžno prekmursko ljudstvo največjo zahvalo za osvobojenje in še marsikaj, je na shodu v Črensovcih spregovoril tudi tole: "Bratje in sestre! Obhajamo praznik ljubezni. Ljubezen je delala in trpela in se je žrtvovala, da bi Slovenska krajina prišla do svojih pravic, ki ji gredo po božjih in človeških zakonih. Ker ljubezen nikoli ne umrje, je morala zmagati, in prišli smo s svojimi brati v lastno narodno državo, v kateri smo v 20 letih obstoja, prišli do pravic in dobrot, kakršnih prej tisoč let nismo mogli dobiti. Zgled dr. Korošca nas je potegnil za seboj, da smo začeli borbo ter smo se okrog istega dr. Korošca zbrali danes, da se zahvalimo dobremu Bogu za dobljeno znago. Naša proslava je zahvalna proslava za delitev svobode."

Slovenska Krajina, dežela zadnjega slovenskega

svobodnega kneza Koelja, ki nam ga je ljubljanski vseučiliški profesor dr. Grivec prav te zadnje dni tako lepo predstavil v obsežni in izredno lepo opremljeni knjigi, zemlja, po kateri sta hodila in učila sveta brata Ciril in Metod, je bila padla neposredno pred vojno na najnižjo stopnjo narodne zavednosti in omike, in je stala na pragu narodne smrti. Tedaj so vstali narodni buditelji, navdušeni slovenski duhovniki, ki so se začeli poleg svojega duhovskega poslanstva neustrašeno boriti tudi za slovenske narodne pravice. Tu bi morali imenovati Küzmiče, Borovnjake, Košiče, Ivancyje, Baše, Kūharje, Savkoviče in Klekle.

Izmed njih je danes živ samo še veliki prekmurski narodni delavec, oče Slovenske Krajine, prečastiti gospod župnik Jožef Klekl, ustanovitelj in urednik Novin Slovenske Krajine, Marijinega lista in Marijinega ogručka. Saj je neverjetno, da en sam človek zmore toliko dela! Dvakrat je neverjetno, če je bil ta delavec prav za prav vse življenje telesno bolan, tako da je že jako zgodaj moral pustiti župnijo in stopiti v pokoj, ki pa je bil v resnici čas neprestanega in kar najbolj intenzivnega dela. Take trude, napade, spletke' (manjkala ni celo smrtna obsodba!), in take uspehe znore samo mož tako žive vere, kakor je Kleklova, tako trdnega upanja in tako zveste ljubezni, kakor je njegova. Kdor se je s tem izrednim možem samo enkrat kaj dalj časa razgovarjal — kakor sem se v "njegovi" hišici prav v Črensovcih pred dobrimi dvema leti jaz, ki to pišem — ga menda ne bo mogel pozabiti nikdar.

Leta 1904 je začel izhajati med prekmurskimi Slovenci Kalendar Srca Jezušovega, kateremu se je kmalu pridružil mesečnik Marijin list, dokler se ni leta 1913 upokojen župnik Klekl opogumil in začel izdajati tednik Novine, in sicer v slovenskem jeziku, pa v domačem narečju in v starem, še uveljavljenem pravopisu, tako da ga je lahko tudi neuko ljudstvo razumelo.

Novine Slovenske Krajine izhajajo sedaj že 25 let. Še vedno govorijo svojim čitateljem slovenščino v njihovem milem narečju, ki ima nekak poseben vonj po prekmurski poljani, hkrati pa jih uvajajo v splošno privzeti književni jezik vseh Slovencev. Prav je, da je obhajal ta tednik hkrati z narodnim slavljem svoj srebrni jubilej, zakaj brez "Novin" bi danes Slovenska Krajina tudi praznika narodnega osvobojenja ne obhajala!

PRVO SVETO OBHAJILO

18. december bo kmalu tukaj. Zadnji čas je torej, da prijavite svoje male, kateri jih še niste.

Posebno naj spomnimo one starše, ki že v bližini župnije pripravljate svoje otroke na prvo sv. obhajilo, za 8. december ali za kak drugi dan pred Božičem. Naj prejmejo prvo sv. Obhajilo skupno s tistimi, s katerimi se pripravljajo. 18. decembra pa lahko pridejo tudi na Paternal, da bodo z našimi slovenskimi malčki ponovno pristopili k slovesnemu svetemu Obhajilu.

Prosimo torej vse slovenske starše, da tudi te svoje otroke pravočasno javijo. Praznik, ki ga pripravljamo, bo v naše skupno veliko veselje, otrokom pa dan neizbrisnega spomina.

Pismena sporočila pošljite na naslov: Hladnik

Janez, Pasaje Salalá 60, Buenos Aires. — Osebnostno pa se najprimerneje dogovorite ob priliki domače božje službe, zlasti pri popoldanski molitvi na Paternalu ob 4:30 na Avenida del Campo 1653.

V soboto dne 17. decembra od 13—15:30 h bo v slovenski kapeli na Avenidi del Campo 1653 zadnji skupni pouk za prvo sveto obhajilo in spoved. Nujno prosimo, da pošljete k temu pouku prav vse prvoobhajance, da bodo vsi vedeli, kako naj se pravilno obnašajo.

Na sam dan prvega svetega obhajila, v nedeljo dne 18. decembra, se bodo zbrali otroci v slovenski šoli na Paternalu, Paz Soldán 4932, od koder pojedemo skupno k sveti maši.

Slovenska katoliška misija, Buenos Aires.

BARAGOVO SEMENIŠČE V LJUBLJANI

Kmalu bomo imeli v Buenos Airesu slovensko novo sveto mašo, ki jo bo zapel današnji g. diakon Vladimir Zmet, čigar pismo priobčujemo na drugem mestu današnje številke.

Ta nova sveta maša, ki jo bo brez dvoma vsa naša kolonija praznovala slovesno in z vsem veseljem, naj nas posebno živo špomni tudi ljubljanskega semenišča, ljubljanske bogoslovnice, hiše, v kateri študirajo in se vzgajajo in za duhovski poklic pripravljajo bogoslovci ljubljanske škofije.

Tam v Ljubljani so začeli torej pred kratkim zidati novo semenišče, bogoslovnico. Ker se je namreč bogoslovni študij podaljšal na 6 let vseučiliškega učenja, je postalo staro bogoslovje premajhno. Ker je zidava poleg tega tudi stara, nehigijenska, brez sonca, je ni mogoče primerno modernizirati, in ker tudi okrog nje ni na razpolago primerne prostora, so se morali odločiti za zgradbo povsem novega poslopja, za katero je napravil zelo posrečene načrte priznani slovenski arhitekt in akademik Jožef Plečnik. Seveda bo stavba veljala za naše slovenske razmere ogromnih vsot, ki jih nikakor ne bo lahko spravili skupaj. Toda prevzvišeni gospod škof misli, da za tako važno skupno slovensko zadevo moramo Slovenci spraviti skupaj dovolj denarja. Saj izdamo za druge, mnogo manj ali sploh nepotrebne vsako leto veliko več. Bogoslovni študij ni samo dolgotrajen marveč tudi težak in naporen. Berite pismo č. g. diakona Vladimira Zmeta v tej pričujoči številki Duhovnega življenja! Tudi premnogi ljubljanski bogoslovci so bolehalo zaradi neprimerne stanovanja in napornega učenja, in so mnogi še dolga leta, nekateri pa vse življenje čutili posledice teh nedostatkov.

Tako so bili nekateri mnenja: Vsak slovenski iz-

seljenec v Južni Ameriki, ki ima stalno delo, naj daruje za Baragovo semenišče v Ljubljani po dva pesa! Ker nekateri v resnici ne morejo, nekateri pa ne bodo hoteli darovati niti teh dveh bore pesov, do nekaterih, ki žive bolj stran od slovenske skupnosti, pa ta prošnja niti prišla ne bo, naj darujejo drugi več, kakor pač kdo more ali hoče njegova dobra volja in plemenito srce. Darove bomo sprejemali zlasti ob priliki slovenske nove svete maše v Buenos Airesu, na Paternalu, dne 15. januarja, na Avellanedi pa dne 22. januarja 1939. Seveda lahko vsak tudi naši reviji pošlje svoj dar. Morda se bomo odločili tudi še za kakšen drug, uspešnejši način zbiranja darov.

Kakor je Duhovno življenje svojčas že omenilo, bomo z nabrano svoto z vsem potrebnim opremili eno bogoslovno stanovanjsko sobico, ki je preračunana na dva tisoč pesov. Če le kako mogoče, pa se bomo potrudili, da mesto stanovanjske sobice za enega samega bogoslovca opremimo in Baragovemu semenišču darujemo eno celo predavalno dvorano z vsem potrebnim inventarjem, kar mislimo, da bi veljalo svojih 6—7.000 pesov. Bodisi nad vrati sobice bodisi nad vrati predavalnice bo za vse večne čase zapisano, da so jo ljubljanski bogoslovci poklonili slovenski izseljenci v Južni Ameriki.

Ta naš dar naj koristi sicer učeči se in za duhovniški poklic se pripravljajoči slovenski mladini, velja pa naj tudi počaščenju velikega slovenskega izseljenca, misijonarja in škofa Baraga, ki bo najbrže v doglednem času dosegel čast oltarja. Ni dvoma, da bodo obdarovani gosposde bogoslovci večkrat in radi molili za svoje dobrotnike, veliki Baraga pa bo iz nebes razlil nanje svoj blagoslov.

SPOMINSKI ZBORNIK SLOVENIJE

Pod častnim predsedstvom predstavnikov našega javnega življenja z gospodom banom dr. Markom Natlačenom na čelu, in pod glavnim uredništvom gg. dr. Frana Steleta, univerzitetnega profesorja, dr. Josipa Mala, ravnatelja Narodnega muzeja, in dr. Josipa Lavriča, ravnatelja Kmetijske zbornice v Ljubljani, bo izšla konec tega leta, povodom proslave dvajsetletnice Jugoslavije, jubilejna izdaja knjige pod naslovom: **Spominski zbornik Slovenije**. Knjiga bo imela sledečo vsebino:

I. del: Zgodovina Slovencev od naselitve do Ilirije. — Od Vodnika do Prešerna. — Leto 1848, in njega posledica za slovensko politično zgodovino. — Formiranje političnih strank: Narodno napredna stranka, Slovenska ljudska stranka, Socialno-demokratska stranka. — Književnost, umetnost, glasba. — Politično in gospodarsko prebujenje slovenske vasi. — Deželni odbor kranjski. — Ceste, vodovodi, kmetijstvo, živinoreja, združništvo, prosvetni domovi, prosvetna društva, knjižnice, čitalnice, pevska, gasilska in druga društva na deželi.

II. del: Leto 1914. — Sarajevski atentat. — Vojna. — Leto 1915—16. — Nagla oživitev jugoslovanske miselnosti. — Delovanje jugoslovanskega kluba v dunajskem parlamentu. — Majniška deklaracija. — Narodni tabori po vsej Sloveniji za samostojno narodno državo Jugoslavijo. — Mladina Narodno napredne stranke se živahno udejstvuje v tajnih organizacijah za zrušenje Avstro-Ogrske. — Zlom Avstro-Ogrske.

III. del: 28. oktobra 1918. — Osvobojenje. — Narodna vlada v Ljubljani. — Narodno vijeće v Zagrebu. — 1. december v Beogradu. — Izročitev adrese Narodnega vijeća regentu Aleksandru, s katero se zedinijo vse slovenske, hrvatske in srbske pokrajine bivše Avstro-Ogrske s kraljevino Srbijo v samostojno državo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Kraljevski dom Karadjordjevičev. — Kralj Peter I. Osvoboditelj. — Regent Aleksander. — Prva vlada SHS. — Meje Slovenije ogrožene. — Boji generala Maistra za Maribor in severno mejo. — Boji na Koroškem. — Srbska vojska na Koroškem. — Plebiscit. — Prekmurje jugoslovansko. — Ustavotvorna skupščina. — Razdelitev države na dežele. — 20. I. 1919. Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani. Sestava, kompetenca, ustroj, uprava. — 2. VIII. 1919. Pokrajinske vlade. — Spremembe itd. — Sprejem kralja Aleksandra v Ljubljani in Sloveniji. — 31. XII. 1922. Veliko županstvo v Ljubljani in Mariboru. — Sestava, kompetenca, ustroj, uprava. — Leto 1927. Oblastne samouprave v Ljubljani in Mariboru. — Oblastne skupščine. — 6. I. 1929. Ukinitve ustave. — Kraljevina Jugoslavija. — Razdelitev države na banovine. — 7. IX. 1929. Kraljevska banska uprava dravske banovine. Kompetenca, sestava, ustroj, uprava. — Pošta, železnice, sodstvo, socialne ustanove, trgovske ustanove, zbornice itd. — Cerkevna uprava.

IV. del: Statistični podatki. — **Prosveta:** Akademija znanosti in umetnosti, univerza, srednje, osnovne, strokovne šole, umetnost, šport, telovadna društva, itd. — **Gospodarstvo:** poljedelstvo, živinoreja, poljski pridelki, šumarstvo, gozdovi, javna dela, ceste, železnice, bolnišnice, šole, elektrifikacija. — **Trgovina, obrt in industrija:** denarstvo, združništvo (zgodovina razvoja, splošni in številčni podatki za vsa banovino in glavna mesta posebej). — **Tujski promet:** letovišča, zdravilišča, gostinstvo, planinske kočje s slikami in podatki.

V. del: Življenjepisi in slike članov kraljevskega doma, najuglednejših politikov, umetnikov, znanstvenikov, gospodarstvenikov, itd.

VI. del: Politični pregledi od zedinjenja do danes. Politično življenje v državi od zedinjenja naprej s posebnim ozrom na Slovenijo. — članki o prosvetnem, socialnem, gospodarskem delu, o združništvu itd.

S tem Zbornikom bo Slovenija najlepše počastila dvajsetletnico osvoboditve. Tudi mi pozdravljamo izdajo take knjige ter jo priporočamo. Mnenja pa smo, da bi ne smela pozabiti za mejskih Slovencev, zlasti ne slovenskih izseljencev.

P I S M A

Ena izmed prvih, najlažje izvedljivih in posebno povdarjenih misli izseljenske nedelje naj bi bila pisma izseljencev njihovim domačim in domačih svojim izseljencem. Na izseljensko nedeljo naj bi si pisali brez izjeme vsi. To naj bi bil praznik, ko naj bi se pozabila morebitna nesoglasja, praznik pozabe in odpuščanja, praznik ob priliki katerega naj bi slehernik smatral za svojo dolžnost, da piše svojim, praznik, ko bi slehernik pismo od svojih domačih pričakoval in prejel.

Ker naj bi bila izseljenska nedelja praznik pisem, prinaša tudi današnja številka Duhovnega življenja zbirko razno vrstnih pisem. Večinoma so bila pisana nam, reviji, prinašamo pa tudi nekatera, ki bi vtegnila zanimati naše cenjene čitatelje, četudi niso bila poslana naravnost reviji in morda prvotno niso bila namenjena za široko javnost. Izkušnja nas uči, da imajo naši čitatelji posebno radi pisma, ki smo jih že večkrat objavili. Povdariti moramo, da jih prinašamo v kolikor mogoče nespremenjeni obliki. Vsekakor smo skušali popraviti morebitne poglavitne slovnične napake, in pa iz razumljivih vzrokov smo morali izpustiti stavke ali odstavke, ki bi javnosti morda ne uganili, ali ki bi vtegnili morda na kakoršenkoli način in komurkoli celo škoditi.

Ko z vsem povdarikom priporočamo vsem našim cenjenim čitateljem, naj za izseljensko nedeljo ne pozabijo svojih, žal predobro vemo, da mnogi, premnogi, kljub temu ne bodo pričakali pisma, ki ga pričakujejo . . .

Ljudje smo že taki, da radi brz obsojamo in krivimo. "Nič ne piše, nič ne pošlje, pozabil je na nas, izgubil se je . . ." Dan za dnevno dobivamo podobna pisma in prošnje: "Poiščite mi ga!" In tožbe, in skoraj obupe. Skoro vedno obsodbe.

Duhovno življenje se je vsaj mimogrede že parkrat bavilo tudi s tem vprašanjem. Na primer v številki 127, stran 17. Čeprav dobro vemo, da so podobna sumničena velikokrat v polni meri utemeljena, in da v svoji žalostni stvarnosti, resnica prekaša vsako sumnjo, moramo vendar povdariti tudi nasprotno stran, ki mislimo, da jo bo najboljšo razložil zgled prav iz teh dni.

Slovenski izseljenec, ki je svojčas pridno skrbel za svoje domače, je začel pred leti pisariti vedno redkeje, dokler ni pred petimi leti utihnil popolnoma. Njegovi domači so se obrnili tudi na naše uredništvo, naj poizvedujemo za njim. Naj povdarimo, da v tem slučaju zgornja beseda o očitanih ne velja. Naša poizvedovanja med pogrešančevimi ožjimi rojaki, prijatelji in znanci so bila brezuspešna. Slučaj pa je hotel, da je neki Madžar omenil v pogovoru nekemu pogrešančevemu znanecu, da je pred nekaterimi leti v času pšenične žetve umrl v provinci Córdoba neki njegov sodelavec, Jugoslovčan, ki je nenadoma zbolel na delu, in so ga bili spravili menda v bolnico Carlota. Seveda je Carlota daleč. Tudi pri najboljši volji ni mogoče iti osebno poizvedovat kako in kaj. Pismena vprašanja so v podobnih, količkaj zamotanih zadevah vedno brezuspešna. Tudi v bližini ni nobenega našega znanca, ki bi se osebno zavzel za stvar. V župnijski mrliški knjigi ni nobenega jugoslovanskega državljanca, ki bi zadnja leta v Carloti umrl in bil cerkveno pokopan, pa tudi civilni register ne pozna nobenega imena Janez Hrovat — tako je bilo pogrešanču ime — in nobenega Jugoslava na s količkaj podobnim imenom, kakor tudi ne mrliški zapisniki bošnice v Carloti. Naše nove poizvedbe so vendar potrjevale sumnjo, da je pogrešeni Janez Hrovat res umrl v bolnici Carlota in sicer za časa pšenične žetve, najbrže leta 1931. In res se nam je prav te dni posrečilo ugotoviti, da je dne 31. decembra 1931 umrl v bolnici Carlota neznanec, ki je bil vpisan v bolnični mrliški knjigi pod imenom Juan Jobnatt, umrl vsled peritonitis. (vnetje trebušne mrene, najbrže posledica prekasne operacije slepiča). V mrliški knjigi civilnega registra je isti pokojnik vpisan kot Juan Solatte, avstrijski državljan, star 31 let, dočim so neznanči vsi drugi podatki. Po raznih poizvedbah, primerjavah in ugotovitvah, ki jih zaradi pomanjkanja prostora ne moremo opisovati podrobneje, upamo, da je brezdvomno ugotovljeno, da imena Hrovat — Jobnatt — Solatte pomenijo eno in isto osebo, vsled česar smo zahtevali od civilnega registra v Carloti pravilno sestavljen mrliški list, in ga poslali pokojnikovi vdovi v Jugo slavijo.

Nobenega dvoma ni, da je v bistvu podobnih, v podobnosti pa seveda povsem drugačnih slučajev še cela vrsta, in da nikakor ni pravilno kar vprek obsojati vsakega izseljenca, ki se že dalj časa ni oglašil.

Z velikim zanimanjem sem prelistal in tudi raznim faranom, ki imajo svojece v Argentini, dal čitati številke "Duhovnega življenja," katere ste mi blagohotno poslali.

Iskreno se Vam zahvaljujem za članke, ki govoré našim izseljencem, naj nikdar ne pozabijo svojih domačih. Žal se to pri mnogih faranih godi. Tudi može imam tam, ki so pozabili na svoje žene in otroke, ki so ostali doma. Do teh gotovo ne pride Vaš vedno lepše urejevani list, a naj vsaj obvaruje take nesreče one naše izseljence, ki so še blage volje. — Koliko je domača hiša za vsakega izmed njih žrtvovala, da so lahko šli čez morje! V največ slučajih so domači morali vzeti posojilo od 3—4 tisoč lir, ki jih še sedaj težé, ako izseljenci kljub vsem svetim obljubam ne poskrbe, da bi jih domačim poslali. Tu pa gredo domačije na dražbo. Zato sem prosil, naj bi Vaše glasilo napisalo izseljencem priložnostno kak opomin v tem oziru. Vidim, da ste moji želji ustregli in se Vam še enkrat prav lepo zahvaljujem.

Imam pa tam, hvala Bogu, tudi prav dobre in skrbne farane. Je nekaj deklet iz Marijine družbe, ki nobeno leto ob Brezmadežni ne pozabijo poslati obnovitve "posvečenja". Kar se jih je poročilo, so povečino vsi tudi v cerkvi poročeni in sem dobil tozadevno obvestilo; z gotovostjo vem le za en par samo civilne poroke; nekaj prav dobrih družin imam v Rosario — Edvard Toplihar in vsa njegova žlahta.

Seveda se 80—90 o/o vseh izseljencev nikdar več ne misli povrniti. Jaz pa ne

neham zanje moliti, in da se jih cela fara vsaj vsak teden spomni, je moj stalni "Očenaš" vsako nedeljo po obeh pridigah: "Molimo še za naše izseljence."

Tudi pismeno sem še sem ter tja z njimi v zvezi; kolikor mi pač čas dopušča. Pa če hitro ne, vendar gotovo čez čas odgovorim na vsako pismo, ki mi ga pišejo. So pa mnogi, ki so popolnoma utihnil, ne le nasproti meni, ampak tudi domov nič ne pišejo več, niti ko se poročijo. En tak žalosten slučaj... Njeni starši so v "Durovnem življenju" čitali, da se je poročila, a od nje niso zvedeli nič, niti naslova njenega ne vedo! Doma je bila prav zgledno deklé.

Zakaj neki je naše ljudstvo tako, medtem ko izseljenci nekaterih drugih narodov menda redko pozabijo na svoje starše! Smo čudna zmes nerazumljivih ljudi. — Veliko dobro delo opravljate tam, ko jim Boga prinašate in njegov evangelij. Bog naj blagoslovi Vaše trude, in Vam bo gotovo velik plačnik!

Prav iz srea Vas pozdravijam in vse Vaše tovariše v Gospodovem vinogradu.

Vdani Vam

Msgr. Alojzij Novak,
dekan.

S p o š t o v a n i g o s p o d !

Najprvo se Vam moram predstaviti. Doma sem iz Šturij pri Ajdovščini. Moj mož tudi.

Predno sem prišla v Argentino, sem bila štiri leta v Jugoslaviji. Sem delala v Mariboru. V tovarni. Potem je moj mož poklical sem mene in otroka.

V Jugoslaviji sem vedno čitala Mladiko in Slovenca. Bila sem prav vesela, ko sem čitala, da tudi v Argentini izhajajo slovenski časopisi.

Prišla sem v Argentino 1. decembra lanskega leta. Šest tednov sem bila na Dock Sudu, kjer je delal mož v frigorifiku. Ker je pa slabega zdravja in je bil operiran na želodec, je iskal priložnosti, da bi prišel na campo. In tako nas je neka gospodična od svete Lucije priporočila gospodom, kjer sva še sedaj čeravno nisem znala še nič govoriti po špansko in ne delati za matrimonio, ker sem bila preje vedno po tovarnah, smo se takoj dogovorili.

Imeli smo srečo. Tukaj je še en slovenski matrimonio, Jerončičevi. Gospa kuha delavcem, mož pa dela. Ona mi je vse razložila, kako se kuha in dela pri taki gospodi. Stanujemo v vili in imamo 80 pesov plače. Tudi ena punčka stara osem let, živi z nama. Ni ravno dosti, pa za začetek, za take, ki niso še nikoli služili, je še kar dosti. Ni treba nič skrbeti, koliko bomo zapravili za mleko, kruh, meso ali kaj drugega. Vsega imamo dovolj za celo družino.

Gospod pride vsak mesec dvakrat in ostane po par dni. Poleti pride cela družina. Lansko leto jih ni bilo, ker so bile ženske v Evropi.

Oskrbnik je Anglež, pa dober človek. Oprostite, ker sem Vam napisala cele listanije. Pošljem Vam denar za naročnino. Srečni ste, ker greste lahko h slovenski maši. Mi smo preveč oddaljeni od vasi in ne moremo nikamor. Tudi za največje praznike ne. Zelo sem žalostna, pa kaj ho-

IZSELJENSKA NEDELJA

Skoro ni ljudstva, ki bi bilo tako neusmiljeno razkosano, kakor je naš bore slovenski narod. In morda je najbolj žalostno, da se te razkosanosti in razdrobljenosti skoro ne zavedamo, da nas skoro ne boli.

Od zamejnih Slovencev nas je skoraj pol milijona razmetanih po širnem svetu. Nas, ki živimo v Argentini, je celo na drugo stran zemlje zanesla usoda. Tudi mi smo drobci in ne tako majhen drobec slovenske celokopnosti.

Daleč smo od doma. Tako daleč, da je postala razdalja kakor brezkončen prepad, katerega le še malo-kdo prekriža. Mi tukaj, naša rodna zemlja tam. Le na visokem nebu se naši pogledi še srečajo, na soncu, ki tamkaj kaže poldne tukaj pa poldnedno uro zjutraj...

Zadnji čas so izbrali tam doma dan' ki naj bi zbral Slovence po vsej širjavi sveta v eno samo skupno misel. Na izseljensko nedeljo naj bi misli izseljencev pohitele iz svoje vsakdanjosti nazaj pod rodni krov. Ta dan naj bi bil kot zapoved vsem Slovincem doma in na tujem, da naj se spomnijo svojih dragih.

Dober teden dni pozneje se bodo na visokem morju srečale ladje, ki bodo nosile sporočila in pozdrave od tam in od tukaj, in tja za božič bodo pismoonoše iskali naslovljencev. "Pismo iz Amerike, iz Argentine, iz Francije, iz Kanade, iz Belgije, Nemčije, iz Afrike, Egipta, iz Avstralije, kdo ve od kod!" Izseljenci na

tujem bodo prejeli pisma iz domačega kraja, od očeta, matere, bratov, sestre, prijateljev.

Morda so že leta minila, ko zaman čaka osivela mati pozdrave od svojega otroka, odkar žena trpi in umira za možem, ki ga je vzela tujina. Nobenega glasu od nikoder.

Ta dan naj vendar gre glas od enega do drugega. Vsakdo naj prime za pero in poskusi če mu še gre na papir prijazna beseda. Ta dan je treba poiskati med zgubljenimi naslovi in vsaj kratko sporočilo poslati svojim, ki tako željno čakajo besede od dragih, ki jih loči morje.

S tresočo roko bo pisala draga mati ta dan pismo ljubljenu sinu in dragi hčeri. Okorno bo risal oče neenakomerne črke, da na tuje pošlje svoj pozdrav.

Naj ne bo izseljenske hiše, kjer ne bi obudili živega spomina na svoje domače.

Ne čakaj pisma. Enako čakajo morda nate. Morda ne vedo, če te ni že vzela hladna smrt! Ob misli na toliko pisem, ki se bodo križala, ob misli na toliko sre, ki bodo koprneče pričakovali od tebe vesti, ne zakrknj svojega srca, ne bodi trd. Tudi če je treba kaj pozabiti, odpustiti, pozabi...

Naj bo izseljenska nedelja dan pisma v domovino! Ta nedelja bo 27. novembra.

Janez Hladnik, Buenos Aires.

čemo, ko smo v Ameriki.

Sprejmite najlepše pozdrave in voščila od
Justine Repič,

El Mangrullo, Carmen FCCA

Opomba: Repičevi in Jeroničevi so se med tem preselili v Bella Vista poleg Buenos Airesa.

Sp o š t o v a n i g o s p o d !

Ker nisem siguren, da prejmete to pismo, Vam napišem le par vrstice.

Zelo me interesira Argentina. Rad bi, da bi mi malo popisali razmere tam, če ste tako prijazni. Ali bi se dalo tam napraviti življenje za človeka, kakor sem jaz, že nekoliko pohabljen? Imam nekaj kapitala za kako malo trgovino ali kaj podobnega. Kako je s tamkajšnjim jezikom? Ali je težak za novince? Kakšne so prilike za živinorejo ali ovčerejo? Ali je življenje drago? Mislim, da je Buenos Aires blizu morja, ali je prilika za ribolov? Ali vzgajajo ostrige in spone? Rad bi še več izvedel, pa se bojim, da Vas že tako preveč nadlegujem. Tukaj v naši Ameriki je vse pretirano in pokvarjeno in ni upanja na boljše. Odgovorite mi, prosim, o prvi priložnosti.

Srčen pozdrav!

Frank Lusin,
980 E. 77th St. Cleveland, Ohio.

Velespoštovani gospod!

Zelo sem vesela Vaše revije "Duhovno življenje," ki je tako krasne vsebine, da jo z užitkom čitamo. Moj mož se je izrazil, da v Jugoslaviji nimamo revije, ki bi vsebovala tako vsakovrstne, lepe, poljudne in zanimive sestavke, in tako izbrane slike.

Z odličnim spoštovanjem in pozdravi!

Anica Smola,
zdravnikova soproga.

Žužemberk, 24. IX., 1938.

TRAJEN SPOMENIK

si postavite v domovini, če nam pomagate urediti naš izseljenski muzej.

..Pošljite nam slike: svojo, svoje družine, svoje hiše, svojega društva, cerkve, šole, dvorane, seštrske hiše, šolskih otrok, prireditiv, proslav, piknikov, mesta (tudi razglednic mesta in okolice), krstov in porok, pogrebov. Dalje: časopise, društvene programe, vabila na zabave, letna poročila, društvena pravila, društvene znake, tujezične časopise, ki pišejo ali prinašajo slike o Vas ali o Slovincih; zemljevid Vašega mesta, okraja, države. Tudi slike naših umrlih Slovencev so dobrodošle. Itd.

Na slike zadaj s svinčnikom napišite, kaj in koga da predstavljajo.

Mi bomo vse to lepo uredili. Slike bomo shranili v lepe albume z Vašim imenom in Vašo sliko in če bo treba, Vam bomo dali posebno omaro z Vašim imenom in Vašo sliko.

..Ali ne bo to lep spomenik? Lepši kot najlepši na tujih pokopališčih in trajnejši kot kamenit.

Družba s v. Rafaela za varstvo izseljencev — Ljubljana

De mi mayor respeto:

En nombre de nuestra Comunidad y en el mío propio, vengo a agradecer a Vd. y, en su digna persona a todos los Sres Yugoslavos, que intervinieron en la organización del Festival "Pro Santuario de la Medalla Milagrosa" en el Salón de Actos del Colegio de San José, el día 11 del etc. Festival que mereció el aplauso general

por lo moral e interesante de su nutrido programa, por lo bien interpretados que fueron los diferentes números, y por la conducta observada por la numerosa concurrencia durante las horas que duró la función. Suplico, pues, a S. Rev., acepte la expresión de mi profundo agradecimiento por ese gesto en favor de una obra, que tan de cerca interesa a la Comunidad Vicentina; y le ruego, se digne hacer llegar a esa simpática colectividad yugoeslava la expresión sincera de nuestros mejores sentimientos y de los votos que formulamos ante el altar, por la felicidad de cada individuo, por sus hogares y por toda su nación. ¡Dios y María Santísima premien a todos los que con S.R. colaboraron al festival.

Un nuevo favor pido al Señor Capellán, y es éste: como tengo el mayor interés de hacer figurar en la revista pro Santuario, "El Eco de la Medalla Milagrosa," un gesto tan sensacional, suplico a S.R. tener a bien enviarme un pequeño informe del mencionado festival, con un resumen de la alocución tan conmovedora, pronunciada por S.R. al principio de la función.

¡Ojalá tuviera la colectividad yugoeslava muchos imitadores, entonces el Santuario de la Medalla Milagrosa se construiría en muy poco tiempo!

¡Colme Dios los anhelos sacerdotales y nacionales y acepte S.R. la expresión de profundo respeto con que tengo el honor de ser

Su agradecida servidora

Sor Levadoux,

Visitadora provincial.

Casa Central de las Hijas de la Caridad de

San Vicente de Paul;

Calle Cochabamba 1428, Capital

Izpit na škofiji je srečno minil. Me je izžrpal, da sem shujšal (63 kg). Končne izpite bomo imeli ravno čez en mesec.

Te dni smo pokopali tovariša, ki nas je zapustil v treh dneh, ko mu je manjkalo 52 dni do oltarja. Pred mesecem je dobil naznanilo o smrti svojega očeta. Njegova mati živi v Amsterdamu in brat je diakon v Indiji, kjer misijonari. Hudo smo začutili ta udarec. Srečen, ki se je krasno pripravil in žrtvoval svoj ideal božji volji. Dve uri pred smrtjo je z g. ravnateljem in dvema tovarišema pal "Un día al cielo iré", med tem ko smo zaman prosili čudež ozdravljenja. Imel je zavirljivo smrt in je napravil najlepši izpit. Čutil je, kako mu uhaja življenje tožil je, da mu postajajo noge negibčne, sluh zamotan, prsti trdi in jezik debelejši, kajti peritonitis mu je počasi zastrupljala kri, mi mu pa nismo mogli pomagati. Zaradi močnega utripanja srca 145 krat na minuto operacija ni bila mogoča. Naj počiva večno, objokovan in oboževan. Naše molitve so mu vedno stale ob strani.

Ni manjkal vence na njegovem grobu, dar neznanke z napisom: "Por la madre ausente, homenaje de una madre". Skoro bi zajokal ob pogledu na njegov roket, albo, štolo itd., delo njegove mame, ki bo zaman čakala nove maše, ki jo je ljubi sinko že zapel na nebeških poljanah.

Upam, da ne bo nikakih zaprek za 15. članek bom poslal v posebnem pismu, da in 21. januar. Ko se bom vračal, se bom ustavil v Rosariju za en dan. Obljubljeni Vas ne bom pustil čakati z odgovorom.

V l a d i m i r Z m e t, C ó r d o b a

Pišem se Ernest Saksida in star sem 19 let. Doma sem iz Dornberga pri Gorici. Z desetim letom sem šel v šole v Gorico. Odondot sem odšel v Bagnolo pri Turinu, da bi postal salezijanski misijonar. Ta želja se mi je izpolnila 1935. leta, ko so me predstojniki poslali v Cuyabá (Matto Grosso — Brazilija). Tu sem naredil novičat in letos končam filozofijo.

Zdaj sem torej v C u y a b á. To je glavno mesto zvezne brazilske države Matto Grosso, ki je velika za šest Jugoslavij, prebivaleev pa ima samo 600.000, pa je še vprašanje, če jih ima! Mest je malo in še ta so majhna. Največje je Cuyabá, ki ima nekaj čez 30.000 prebivaleev. Železnice ni. S svetom nas vežejo samo ladje, ki plovejo po istoimenski reki Cuyabá.

V 17. stoletju so drzni pustolovci prodrli po rekah v te strašne pragozde: privabil jih je lesk zlata. Mnogo so morali pretrpeti od divjih ljudi, ki so tedaj gospodarili v tej deželi. Ker je zemlja bogata z diamanti in zlatom, je tukaj kmalu zrasla vas in kasneje mesto Cuyabá. Mesto samo je še precej prijazno, ne sicer zavoljo kakšnih velikih in imenitnih stavb, pač pa zaradi bohotnega zelenja, ki ne pozna nobene jeseni in zime.

Gmotno ljudstvo dobro živi. Vse je zelo poceni. Duhovno pa je zanemarjeno in mrzlo, tako da tudi v mestu lahko pošteno misijonarimo. Vendar se je zadnja leta precej izboljšalo. Delo med mladino je vplivalo tudi na starejši rod. Upamo, da

bo mesto čez nekaj desetletij skoz in skoz katoliško.

Mladina je naše upanje. V mestu imamo več oratorijev, kjer se ob prazničnih dneh zbira mladina. Ob nedeljah in praznikih se vsi kleriki kar razletimo po mestu. Pa glavei nas z vseh strani pozdravljajo z veseljem. Popeljemo jih v cerkev, pripovedujemo jim božjo besedo in potem na dvorišče k igram in zabavam. S kakšnim ve-

Novomašnik g. Vladimir Zmet.

seljem jih gledamo, kako skačejo, kričijo in se igrajo, zraven pa še sami pomagamo. Obenem pa nas boli srce, ko premišljujemo, kako so ti fantje ves teden zapuščeni in prepuščeni do mozga pokvarjeni okolici. V kakšni nevarnosti so njih mlade duše, ki jih Bog tako ljubi! aZto jih z vso skrbjo negujemo in jih imamo radi. Ves dan smo z njimi. Saj nam jih je Bog dal, da bi jih zveličali in rešili, in je to naš poklic.

Na večer končamo igre in fantiči gredo zadovoljni in z mirno in veselo dušo domov. Doma potem pripovedujejo, kako so šli v cerkev, kako so molili, se igrali in govorili z duhovnikom, ki jih ima rad, jim pomaga in svetuje in tolaži, ki jim pri nauku tako lepo govori o Bogu in Devici Mariji. Tudi mi se vrnemo domov. Tejo nam je trudno in zbito do smrti, a duša je čila, kakor spočita in vsa opojena z ljubeznijo do mladih duš. Nestrpno čakamo druge nedelje.

V te naše oratorije zahaja ob nedeljah in praznikih do 1.000 mladine. Z mano dela še en Slovak in en Poljak. To je cela slovanska družina. Zraven pa še en španec in en Italijan. Celó društvo narodov, samo da bolj složno kot v Zenevi.

Pa naše delo ni samo v oratorijih. Tu imamo tudi prave misijone med rdečkasto domačini sredi divjih pragozdov, kjer je misijonar vsak hip v nevarnosti. Med te ljudi hodijo le naši starejši soprobratje, a jih je malo in omagujejo pod težkim bremenom in komaj čakajo, kdaj mi mladi stopimo na njih mesto. Pa tudi nas je malo za tako ogromno polje. Ni ljudi, ni sredstev. Duše pa vpijejo lačne in žejne resnice, a ni ga, ki bi napojil in nasitil. Pomagajte, bratje, z molitvijo, pomagajte z darovi, pomagajte z novimi poklici!

V Kristusu, s Kristusom, za Kristusa!
Najvdanejšje pozdrave pošilja

E r n e s t S a k s i d a.

Estimado Padre:

Me es muy grato el poderme comunicar con Vd. por primera vez por medio de una carta.

Comenzaré por agradecerle de corazón la Revista, que tuvo la gentileza de enviarme. Me ha gustado mucho, lo que pude entender, porque como bien sabe entiendo muy poco el idioma de mis padres, pero en fin he logrado pescar algunas palabras que me interesan. Me interesa mucho el tema de la misa por mi hermanita en Avellaneda.

En las fotografías que lleva su Revista encontré muchos conocidos, con quienes viví mucho tiempo como vecino.

En fin todo me ha gustado mucho, sobretodo la presentación, los clichés, la letra y el papel en que está impresa la Revista.

Y ahora no me queda mas que felicitarlo por ser Director de una Revista tan hermosa. Dentro de poco tiempo saldrá la "Vida Fraternal", revista que edita la Escuela Apostólica. Me comprometo mandarle el número que saldrá, como ya le dije dentro de poco, verá Padre que interesante.

Me dijo el P. Landaburu (uno de nuestros profesores) que el 12 de Octubre le encontré en la Av. de Mayo en la Procepción del Santísimo Sacramento. Está por demás decir el placer que tuve al oírlo.

Agradéscole otra vez la hermosa Revista y espero que tenga un feliz éxito en adelante.

Mi buen padre, si no le encomoda, dé saludos a todos sus compatriotas de profesión, especialmente al padre Hladnik.

A Vd. un abrazo en Jesús y María de este su servidor
Antonio Kandus.

Spodobi se in moja dolžnost je vsaj enkrat se Vam javiti in se zahvaliti za Duhovno življenje. Doslej ga nisem imel naročenega, sedaj pa prosim, da ga le pošljite. Bolj slabo služim, na ceglarni, pa ga bom že plačal. Berem ga pa vedno in moram reči, da me je veliko naučilo in v veri potrdilo. O, ljuba pamet, res si boljša kakor žamet. Kdor te rabi, res ne bo tako brž ubral napačne poti. Posebno zadnji čas se rad umaknem ljudem in v svojem ranču berem Duhovno življenje. Veste, nisimo vsi enega duha in ene misli. Posebno rad berem lepe pesnice, tako da znam nekatero na pamet. Pa tudi druge stvari preberem več kakor enkrat. Zato se Vam zahvaljujem za ves pouk in Boga prosim, da bi veliko let učakali na svetu in nas še mnogo lepega naučili.

Duhovno življenje je res tako dobro urejevano in bi nam njegovi nasveti veliko koristili, če bi jih pazljivo prebirali in se po njih ravnali. Zadnje številke so že tako lepe, da res ne vem, kako vse to zmorete. Pošljem Vam par pesnic, če se Vam zdijo porabne.
Antonija Rože.

Iz Assama, iz dežele Kasijeev, kjer je misijonaril toliko obetajoči, pa prezgodaj umrli salezijanski duhovnik Karel Mlekuš, piše Terezija Medvešček.

Jowai, v maju 1938.

Iskrena hvala za obširno pismo, ki me je napolnilo z veseljem in pogumom za nadaljnje misijonsko delo. Rada bi vam bila takoj odpisala, a nisem utegnila, ker ima-

mo prav sedaj toliko dela, posebno po bolj oddaljenih vaseh, kjer nas le redkokdaj vidijo. Po malem se namreč pričena deževna doba, ki traja po pet mesecev in ko kar naprej dežuje. Takrat pač ni mogoče hoditi okoli zavoljo naraslih voda, ki so brez mostov.

Pred kratkim so nas povabili v 50 km oddaljen kraj, da pripravimo duše za sprejem svetih zakramentov. Vreme ne obeta nič dobrega, ceste so za nič, treba je skozi gozdove in čez hribe, koder se preriješ le peš ali na konju. Pa vse to ne plaši misijonarjev, zakaj božja previdnost varno beži nad svojimi glasniki. Komaj smo bile nekaj kilometrov od doma, že prihrumi nevihta z nalivom. Od dežja in naraslih potokov premočene smo po dolgem naporu dospele do cilja, kjer se nas sprejeli s tolikim veseljem, da smo takoj pozabile na prestano trpljenje. S toliko pozornostjo so nas poslušali, ko smo jim govorile o Bogu, o nebesih in o sv. zakramentih. Drugi dan je prišel za nami salezijanski duhovnik. Kristjani so vsi z veliko pobožnostjo pristopili h Gospodovi mizi. Tu so prvič videli nekaj belooblečenih deklic z venčki na glavi, kako so prvič sprejele Jezusa v svoja nedolžna srca. Kako so bili ganjeni ubogi ljudje! Potem smo jim razdelile naše skromne zaloge zdravil, rožnih vencev, svetinje in podobice, ki nam tako lepo služijo tudi med pogani. Ostale smo še nekaj dni med njimi, med tem pa je izpod neba neprenehoma lilo in lilo. Precej poguma je bilo treba, da smo se vrstile domov, kjer so bili že vsi v skrbeh zavoljo nas.

Takole, vidite, misijonarimo v tej daljini Indiji Koromandiji. H koncu vas prosim, da bi mi poslali nekaj podob, da bi jih dale v okvir, zlasti podobe presv. Sreča Jezusovega, Marije Pomočnice, Brezmadežne, sv. Jožefa in podobne, kakor tudi kakšno podobo na platnu, da bi jo imele za zastavo. V misijonih vse prav pride.

Priporočam se vam v molitev in vas pozdravljam

hvaležno vdana
s. Terezija Medvešček H. M. P.

Bilo je nekega nedeljskega dne, nedavno tega. Zgodaj zjutraj, ko je bilo še vse v globokem snu. S prijateljico sva se podali v prvih urah skozi mesto na kolodvor. Le tu pa tam sva srečali kakega zapoznelega človeka, omotičnega vsled prečute noči v zakotnem baru. V hotelu Jadran je bilo še petje in godba. Mlada plavolasa pevka z napudranili lici in naminkanimi ustnicami, oblečena v temno rdečo dekoltirano obleko brez rokavov, je ob spremljevanju vijoline pela; Pored puta čadjava mehana, iz nje viri kosa ne češljana... Sreči mi je za hip zastalo... Morda je tudi ta ena izmed mojih izgubljenih sester? Najraje bi bila pristopila k njej in jo povabila s seboj: Pusti vse in pojdi z menoj, ne bo ti žal! — Bog ve, ali bi hotela iti? Morda bi tudi ona rekla, kakor toliko njenih tovarišic: Ti ne veš, zakaj živiš!

Na kolodvoru je bilo še vse bolj zapano, kljub temu, da je bilo precej potnikov. Bili so povečini sami Arnavti in Turki. Ob njihovih straneh so sedele žene z zakritimi obrazi, negibne in molčeče kot uganka. Po kratkem čakanju je prišel vlak in odpeljali smo se dalje, dalje, proti širnemu Kosovemu polju. Po eno in polurni vožnji smo dospeli do postaje Lipljan, kjer sva morali izstopiti. Tu je naju čakal drugi "Simplon-Orient", ki prevozi "čez" in je na dve kolesi z eno konjsko

vprego. Drugi malo boljši na štiri kolesa s par konjskimi silami se imenuje pa "brčka". Ta ima tudi streho.

Vzhajajoče sonce je razlivalo prve žarke na visoko šar, čije snežna odeja se je lesketala v srebrnem sijaju. Hladna jutranja sapica je pihljala in pripogibala bogata, že dozorela žita v prijetno valovanje. V tihem veselju sva nenadoma zapeli: V hribih se dela dan, v hribih žari...

Msgr. Valentin Zupančič, ki že nad deset let pastiruje slovenske izseljence v severni Franciji, v okolici mesta Lille. Na njegovi levisi c. g. Ivan Camplin, izseljenski duhovnik za prekmurske izseljence, zlasti za prekmurske sezijiske delavce v Franciji.

In tako razpoloženi sva dospeli v Janjevo. S tem se je končala najina "ekspresna" vožnja. V "čaršiji", kjer naju je obkolila radovedna množica, sva vstali raz "tapeciranih" sedežev, in se po neurejenih kamenitih ulicah napotili proti župnišču. Tam naju je čakala Marija, dopodu župniku. Hitro nama je pripravila bra gospodinja svojemu bratu, preč. gosposken zajtrk in o zajtrku smo vse tri odšli na božjo pot k sv. Sebastjanu.

S cekarčkom v rokah smo stopale vse razigrane proti hribu. Pred nami je vstajal gost oblak prahu, ki so ga dvigale ogromne črede ovac in krav. Ker smo bile hitre, je kmalu vse ostalo za nami. Ko smo dospele na vrh prvega obronka, se nam je nudil kar nekam domač razgled: kot bi človek stal na Gorjancih in gledal na prelepo šentjernejsko ravnino in tja naprej. Vendar ni bilo tako: gledale smo na Kosovo polje, ki je po svoje lepo, a lepote naše zemlje ni moči najti v njem. Manjkajo bele vasice s cerkvicami in njih lesketajočimi zvoniki, mali nizki hribočki, posejani z opojno vinsko trto, manjka vijugasta Krka, in nešteto malih tihih lepot, ki jih je v domači zemlji vse polno.

Po še precej lepi vijugasti poti, ki obkroža prijazno hribovje, je romalo naše veselje. Tu pa tam smo srečale kakega Arnavta na konju. Sonce je pripekalo, veselju ni bilo konca, pesem v lesju je došla... In kamor se oko ozre, povsod se

mi nov svet odpre... In zopet: Lepa si, lepa si, Roža Marija...

Cerkvica sv. Sebastijana je prav majhna, zidana, in ni še popolnoma gotova. Ko smo dospele do nje, je bilo že mnogo ljudi tamkaj. Sedeli so po turško in se razgovarjali v tihih pogovorih. Stojnic ni bilo, ne medice, ne bonbončkov. Ni bilo harmonike, ki bi vabila k vinu in pečenemu janjčku, kakor pri nas doma. Objemali se nas začudenimi pogledi siromašnih ljudi, katerimi smo se kmalu zblížali v prijazne pozdrave.

Ob desetih je bila sveta maša. Oči odraslih so bile hrepeneče uprte v mali otarček, ki je eden izmed najskromnejših, kar jih poznam. A vkljub temu, v tistem trenutku mi je bil vse. V goreči pobožnosti smo čakali svetega trenutka, ko bo na oltar stopil On, ki je večna Ljubezen. Le otročički so se umazani in raztrgani brez skrbi vrteli v prahu sredi cerkvice. Kdo bi jim zameril, saj je še Bog moral biti vesel njihovega iskrenega veselja.

Med mašo so peli moški. Močno so doneli njihovi glasi, včasih celo premočno, da smo se kar tresli. Imela sem občutek, da se nahajam nekje v daljnih misijonih. Srce je tiho pelo:... o mili zvon, tvoj glas poslušam iz daljave...

Po sv. maši smo odšle v vasico, ki je v neposredni bližini. Hišice so vse lesene, prepletene z bičevjem in zamazane z blatom. Res, kot kaka slika iz Afrike! Vstopili smo v eno izmed teh hišic in se ustavili v sobici. Miza, klop in zarjavela postelja, to je vsa oprema. Nad posteljo napis, iz katerega smo brali, da se je ne sme dotikati nihče, ker je pripravljena samo za prevzvišenega gospoda škofa. — Kmalu nato smo se v družbi preč. g. župnika vrnili v dolino in domov.

Nedelja in božja pot k sv. Sebastjanu je minila. Ostali pa so spomini na tiste kraje in siromašne ljudi.

Ko se ve, sestre, v domovini nedelje za nedeljo veselimo po lepih taborih, se me v tujini veselimo po božjih in misijonskih potih. Vse to pa pelje kot ena prava pot naprej k Bogu.

Scdaj me pa le pokregajte, naj vendar že enkrat molčim!

Vesele slovenske pozdrave prav vsem sestricam pošiljam izza "turških gričev!"

Mimi z juga.

Pri svojem delu doživljamo vedno nove spremembe in razočaranja, posebno pri otrocih. Te neugnane in svobodeželjne Indijanke komaj obdržimo v šoli. Mnogokrat jih je treba pred poukom loviti po vasi in iskati po gozdu. Posebno težavno je bilo, ko so obhajali Indijanci svoje veselice. Letos je bilo izredno veliko gozdnega sadja, ki ga uporabljajo Indijanci za neko opojno pijačo. Seveda so si pripravili precejšnjo mero te njim tako ljube kapljice, in posledica tega so bile več mesecev trajajoče veselice. Dan za dnem se je vršilo pijančevanje, petje in razne vrste indijanskih plesov. Vse to je bilo združeno, posebno še ponoči, z nesramnostjo, ki si jo sploh moremo misliti pri ljudeh, ki ne poznajo pravega Boga in so popolnoma predani čutnemu uživanju. Najbolj žalostno je, da zahajajo k tem veseliceam tudi otroci. Večkrat so ušli tja tudi

Leta 1913, torej neposredno pred svetovno vojsko, je znanstvena ekspedicija univerze Yale iz Severne Amerike odkrila v južnoameriški državi Perú znamenite razvaline imenovane Machu Picchu (Maču Pikču), zaradi svoje slikovite lege visoko gori v najvišjih andskih gorah, nazvane tudi "orlovsko gnezdo". O teh znamenitih razvalinah je prinesla že naša 96.

naši, dasi so že poslušali nauk o pravem Bogu in smo jim izkazali že nešteto dobrot. Ker je nastala ravno v času teh veselje med našimi otroci nalezljiva bolezen, smo morali zdrave, da se ne bi okužili, odpustiti. Ko smo bolezen zatrli, smo hoteli otroke zopet zbrati. Dobili smo jih le malo. Tako skoraj tri mesece nismo imeli pouka. Tako vidite, kakšen križ imamo s temi nestalnimi in nemirnimi otroki narave. Treba nam je takorekoč železne potrpežljivosti.

Molite, da bi premagali zapreke, ki ovirajo uspešno misijonsko delo! Satan ima tu močne zaveznike pri čarovnikih, ki skušajo na vsak način ljudstvo, posebno še mladino, odtrgati od misijonarjev. Še večja ovira pa je velika nagnjenost teh ljudi k čutnemu uživanju, kar je tudi za našo dečo nevarna vaba.

Misijonsko delo je tu precej naporno. Zaradi neprestanih naporov sta umrla v zadnjih letih že dva misijonarja, dva sta pa nevarno obolela. Eden, p. Jožef Otto,

SLOVENSKI IZSELJENSKI ZBORNIK

Več Slovencev živi ta tujem, kakor v svobodni domovini. Njim je posvečen Slovenski izseljenski zbornik. Kolikor mogoče natančno smo popisali v njem vse slovenske izseljenske organizacije, župnije, ustanove, jugoslovanska državna zastopstva itd. Ne samo vsaka izseljenska, ampak prav vsaka slovenska hiša bi si morala naročiti to lepo in zanimivo knjigo. Stane samo en peso.

Slovenska izseljenska zbornica.
Ljubljana

P. S. Naročila sprejema tudi naše uredništvo.

je delal z veliko vnemo med otroci. Napadla ga je zavratna bolezen. V začetku se zanj ni zmenil, slednjic pa je le moral feči. Poslali smo po zdravnika, 240 km daleč in še v tem pragozdu! Ugotovil je, da ima tifus. Preden so prišla zdravila, je misijonar že odšel po večno plačilo. Umrli je komaj 33 let star. Ko so mu dejali, da zanj ni več rešitve, se je nasmešnil in zašepetal: "Deo gratias!" Sedaj počiva na samostanskem vrtu poleg svojega sobrata, ki je umrl prav tako kot žrtev prenapornega misijonarjenja. Nekemu drugemu misijonarju, ki se ga je tudi lotil tifus, je zdravnik rešil življenje. Te dni pa se je moral posloviti zaradi boleznega brata Wilbert in se preseliti na drugo, 425 km oddaljeno postajo. Tako nas, kakor vidite, obiskuje Bog s težkimi preizkušnjami, a upamo, da bodo prav te vir blagoslova, ki bo rosil z nebes na naše delo.

Solske sestre, Paragvaj, Južna Amerika.

številka nekaj zanimivih slik. Odkritje je bilo zbudilo v Peruju in po vsej Južni Ameriki veliko zanimanje, pa tudi zelo veliko razburjenja. Severoameriška ekspedicija je bila namreč našla baje v tem "orlovskem gnezdu" silne množine srebra in ziata in dragocene keramike, kar da je proti dogovoru in proti volji perujske vlade na skrivaj spravila iz dežele v Severno Ameriko. Baje so zgradili jenkiji celo posebno železnico, da bodo mogli te neizmerne zaklade varneje in gotoveje spraviti domov. Dokler proga ni bila zgrajena, so držali najdbo v tajnosti. "Orlovsko gnezdo" je bilo namreč 8 dni prenaporne ježe oddaljeno od najbližnjega stalnega človeškega bivališča. Med tem so se razmere seveda bistveno izpremenile. V neposredni bližini razvalin so turistom na razpolago hoteli opremljeni z vso udobnostjo. Da pa je pogled na te razvaline in na njihovo okolico res edinstven, mislimo, da nam dovolj zgovorno pričajo naše današnje slike, ki jih je vsekakor vredno dopolniti z že omenjenimi slikami 96. številke naše revije. Čeprav zgodovina razvalin Machu Picchu še ni povsem ugotovljena, je vendar mogoče že iz njihove izredne ohranjenosti sklepati, da ne bodo tako stare, kakor se je prvotno mislilo. Saj manjkajo prav za prav samo strehe, ki so bile najbrže lesene in slamnate ter so tekom časa preperle. Tudi to je gotovo, da je bila Machu Picchu praktično nepristopna trdnjava, ki jo je zgradilo ljudstvo z znatno kulturo. Med njihovimi graditelji omenjujejo nekateri Inke, drugi ljudstva Tambú ali Aimara.

IZ ŽIVLJENJA PREKMURSKIH SLOVENSKIH

IZSELJENCEV V FRANCIJI

Službeno je dokazano, da je Prekmurje najgosteje naseljeno podeželje v Jugoslaviji. Nad sto jih povprečno živi na enem samem kvadratnem kilometru. V Argentini živi tolikšen kos zemlje komaj štiri prebivalce! Zato je razumljivo, če je postala ta ljuba domača slovenska

zemlja pretesna in se naši ljudje selijo iz nje na vse strani.

Žal, da se zadnja leta izseljujejo preveč. Mnogi zapuščajo rodni dom, četudi bi jim ne bilo treba. Sam poznam slučaj, ko je cela družina dolge mesece tavela

po vsej Franciji in iskala dela, doma pa je njihova lepa hiša nemo jokala in tožila . . .

Zadnji čas je, da oblast primerno, pa energično uredi problem našega izseljevanja, sezonskega, večletnega, pa tudi stalnega.

Imamo namreč dve, oziroma celo tri vrste prekmurskih izseljencev: sezonske, stalne in večletne. Sezonski izseljenci odhajajo na tuje vsako leto po nekaj mesecev, večinoma po pol leta, v času najhujšega kmečkega dela. Nekateri odidejo za par let, da plačajo morebitne dolgove, si kaj prihranijo, na kar se vrnejo na svoje posestvo. Tretji, ki nimajo doma ničesar, se izselijo za vedno.

Za časa Madžarske smo se Prekmurci za stalno selili v Ameriko. Tudi tisti, ki so hoteli za nekaj let zdoma, so odhajali v Severoameriške združene države. Sezonski delavci so hodili v poletnih mesecih delat "na državno", na madžarska veleposestva. Po vojni hodijo sezonski delavci "v Belje" ali "v Slavonijo," kakor pravijo, Ameriko pa je nadomestila Francija. Nekaj časa so hodili sicer tudi v Nemčijo, vendar v manjši meri, in tamošnjih razmer tudi ne poznam posebno dobro. Tudi v Argentini slišim, da jih bo precej.

Če govorim o prekmurskih slovenskih izseljencih v Franciji, mislim pred vsem razmere med prekmurskimi slovenskimi poljedelskimi izseljenci. Poleg njih imamo namreč v Franciji še mnogo tisoč drugih slovenskih izseljencev, zlasti rudarjev, ki so se naselili deloma v severni Franciji, v departamentu Pas de Calais, kjer jim pastiruje izseljenski duhovnik Msgr. Zupančič, in na vzhodu, kjer izseljenski duhovnik Stanko Grims pastiruje izseljencem v Merlebaškem premogovnem revirju, Anton Švelc pa rudarjem po železnih rudnikih v okolici slovenske izseljenske metropole tistih krajev v Aumetzu. V teh okrajih sta zaposlena tudi izseljenska učitelja Janko Jankovič in Tone Slibar. Nekaj kmetov je nadalje stalno zaposlenih na zapuščenih kmetijah Južne Francije, doči mso ostali zaposleni po vseh pokrajinah te širne dežele.

Moji skrbi so izročeni poljedelski delavci, ki živijo v manjših skupinah po celi Franciji. Zato je moj delokrog zelo obširen. Že doslej imam naslove naših ljudi iz več kakor petdesetih departamentov. Obiske z božjo službo sem imel že v dvajsetih departamentih, ki so približno, kakor pri nas doma banovine, ali malo manj, kakor v Argentini province.

Kako se zbiramo? Najprej mi izseljenci ali izseljenke pišejo, da bi v tem ali onem kraju radi imeli sestanek. Po skupnem dogovoru določimo datum, kdaj da se bomo sešli. Nato pismo pristojnemu gospodu župniku in škofu, za potrebno dovoljenje. Kateri je za sestanek prosil, ima dolžnost, da obvesti vse, ki bi na skupno zborovanje mogli priti in poagitira za čim večjo udeležbo. Nato pa na vlak, ali na avtobus, če je zborovanje v bližini Pariza, kjer stanujem.

Navadno se snidemo v soboto zvečer. Vedno z največjim veseljem. Razgovarjamo se pozno v noč o vsem, kar nas zanima. Ker so to same manjše ali celo prav majhne skupine, so razgovori toliko osebnejši, zaupnejši in pristranejši. Morda so tudi zato tem bolj vabljivi, ker morejo biti razmeroma le redki. Vendar so dovolj pogostni, da morejo biti vsaj sledeče pismene zveze dovolj proste in pogoste.

V nedeljo zjutraj imamo najprej spovedovanje, nato sv. maša. Ker preje cerkev običajno ni prosta, pa tudi, ker je za nas primernejše, je sveta maša navadno

zelo pozno, šele okrog polднеva. Med sveto mašo pojemo naše lepe cerkvene pesmi. Za razvajena ušesa seveda petje ne more biti vselej posebno vzorno, ker moramo često peti brez posebne skupne priprave, vendar redno dobro uspe. Pomaga nam navdušenje in blagoslov od zgoraj. Ker morajo nekateri kmalu oditi, sledi sveti maši skupno slikanje. Saj pridejo kateri iz daljave stotih kilometrov, ali še bolj od daleč!

Kako prijetno je, če so bratje in sestre zbrani skupaj! Sami domači ljudje tako daleč od doma! Skupaj pri svetem obhajilu, pri poslušanju božje besede v materinem jeziku, in končno tudi pri skupnem telesnem obedu v bližnji gostilni, ali če je mogoče kar v župnišču. Seveda je treba obed plačati.

Popoldne pojemo litanije, ki jim dodajamo venček ljudskih odgovorov. Spet kratka pridiga. Na to pa pride žalostno slovo z zagotovilom, da se bomo kmalu spet sešli.

Naših sestankov se udeležujejo tudi Prekmurci evangeljčani, ki dobro vedo, da jim bo izseljenski duhovnik tudi v drugih rečeh rad pomagal, ne samo v zgolj cerkvenih. Seveda pridejo tudi naši, ki so madžarski državljani, pa tudi če je vmes kakšen pravi Madjar, mu ne pokažemo vrat. Večkrat pridejo Hrvatje, ki živijo v bližini, Srbi, pa tudi Čehi, Poljaki, Slovaki. Če je sestanek v bližini, se ga udeležijo naše šolske sestre, ki jih imamo pet v Mendonu poleg Pariza, petero pa v Verneuil blizu mesta Tours, kjer je bil za škofa naš rojak sveti Martin (Pannonia natus), patron buenosajreškega velemesta, tako da vendarle nismo popolnoma brez vsake zveze. Ti sestrski obiski so že pet naših deklet zvalili v samostan, celo take, ki so bile v službi pri brezvercih, ki jih seveda med francoskimi bogatini tudi ne manjka, čeprav se versko življenje zlasti med francoskimi mladimi izobraženci čez vse razveseljivo in lepo razvija.

Velikokrat je sestanek združen s poroko. Mnogo naših izseljencev se namreč v Franciji poroči. Tudi s Francozi. Poročijo se po francoskem načinu najprej civilno, na županstvu, potem pa v cerkvi. Zaradi obilih porok, ki sem jih že blagoslovil, so me od doma celo vprašali, če sem zato šel v Francijo, da bom po porokah hodil.

Kjer so poroke, tam so tudi krsti. Žal da imajo Francozi slabo navado, da s krstom predolgo odlašajo, kar je v nasprotju s cerkvenimi predpisi. Seveda tudi krščujem ob priliki teh naših sestankov.

Žal, da nas obiskuje tudi smrt. Zdi se mi, da smo izseljenci nekam bolj pripravljeni na smrt. Saj tudi sicer čutimo, da smo tujei, ki hrepenimo domov . . .

Gmotno se našim ljudem ne godi preslabo. So dobri delavci in gospodarji jih imajo navadno radi. Občutni padee francoskega franka nam je sicer veliko škodoval, vendar upamo, da se bo stvar uredila, ko bodo stopili v veljavo novi kontrakti za jugoslovanske poljedelske in gozdne delavce, ki bodo naše izseljence popolnoma izenačili s francoskimi.

Ob tej priliki z veseljem pozdravljam vse naše izseljence v Argentini, pa tudi sicer po svetu, zlasti seveda naše ožje prekmurske rojake. Mislim, da Vam lahko pošljem pozdrave tudi v imenu vseh tukajšnjih prekmurskih, slovenskih in jugoslovanskih izseljencev!

Ivan Camplin,

izseljenski duhovnik.

Bd. Voltaire 57, Paris XI, France.

ZGODBE NAJSTAREJŠEGA SLOVENSKEGA ZVONA

Med Komendo, kjer je stoloval slavni Peter Pavel Glavar, in Cerkljami, nekdanjo podružnico velesovških nun, leži tesno pod Šenturško goro majhna vas Zalog, ki spada med tiste slovenske vasi, ki jih nihče ne zgreši, ker so kar tri istega imena — kakor Bitnje in Gameljne — Zgornji, Spodnji in Srednji Zalog. V to sosesko spadajo še Glinje in Dobrava; ti dve vasi po sta že tako skriti med gozdovi, da ju najdemo samo še pismonoša pa davkar. V Zgornjem Zalogu imajo cerkev in zvonove za vseh 5 vasi. Cerkev so posvetili sv. Matiju že leta 1666, v zvonik jim je pa vojska vdrla in jim pobrala dva zvona, srednjega in malega, le velikega jim je pustila, ker je bil še za vojsko prestar.

In ta zvon je kar na lepem postal ljubljene vse okolice, samo zato, ker je star.

Prva stoletja te redke dragocenosti se izgublja v nejasnem ljudskem izročilu, ki pripoveduje, da ga je leta 1434 vlil neznan livar pred neko cerkvijo na Angleškem. Ko so ga prepeljali čez morje — morda je bil res namenjen v Benetke — je padel v globino in 100 let ležal na morskem dnu. Slučajno se je sidro neke ladje zataknilo v njegove korenine in ga vzdignilo; prepeljali so ga v Benetke. Kako dolgo je bil v Benetkah, pripovedovanje ne ve. Najde ga zopet pri očetih kapucinih v Ljubljani, kjer je bil 120 let. Kapucini so ga pred Turkom, ki je takrat divjal po slovenski zemlji in prišel celo do sv. Ambroža, kjer je stari oltar, ki stoji zdaj pod zvonikom, porabil za konjske jaslji, skrili v Ljubljanieo. Ko se je Turek unesel, so zvon našle ljubljanske nune, ki so ga vzdignile in porabile za kad; zelje so imele v njem. Leta 1804 pa ga je od nun kupil Janez Knez iz Spodnjega Zaloga — to pisanje je še sedaj v vasi — in ga pripeljal v Zalog in še danes deli s svojo sosesko dobre in slabe čase.

Koliko je na vsem tem pripovedovanju resnice, je težko ugotoviti. Kakor je pisca poučil g. Franc Torkar, livarski mojster na Jesenicah — za kar se mu na tem mestu najtopleje zahvaljujemo — so livarji nekda hodili iz kraja v kraj in pred cerkvijo vliвали zvonove. Ljudje so prihitali od vseh strani, da bi ogledali to svojevrstno umetnost, in metali v jamo, kjer so na močni žerjavici talili kovino, denar, srebro in druge dragocenosti, da bi imel zvon lepši glas. Analiza zvonov, ki so jih pobrali med vojno po naših zvonikih, je pokazala srebro samo v zvonovih, ki so bili nad 300 let stari. Da je zaloški zvon prava dragocenost tudi po blagu, ki je v njem, je dokaz ne samo lep in doneč glas, ki ga drži 7 minut, ampak tudi to, da je leta 1871 znana livarna Samassa v Ljubljani ponujala zanj 3 nove bravnaste zvonove, pa ga zavedni Založani, hvala Bogu, niso dali. Starost pa najbolj dokazuje napis z letnico:

“Ego sum qui peccavi inique egi avertatur obsecro furor tuus a populo tuo et eu recordare domine testamenti tui et die angelo percipienti cesset jam manus tua ut non desoletur terra et ne perdes omnem animam Anno Domini MCCCCXXXIIIH.”

Jaz sem, ki sem grešil in krivico storil, rotim Te, naj gre Tvoja jeza od Tvojega naroda. Daj Gospod, spomni se svoje zaveze in reci angelu, ki bije: Naj že neha Tvoja roka, da ne bo zemlja uničena in ne pogubiš vseh duš. V letu Gospodovem 1434.

Na krilu ima na udarcih močne vdolbine, zlasti tiste, kjer je tolkel 120 let pri oo. kapucinih v Ljubljani, na sedanjih udarcih tolče od leta 1871. Ves je žilast, ker takrat zvonov še niso gladili kakor danes, maža teče po njem in se strjuje na bronu, ki je od starosti že ves potemnel.

Tak je torej zaloški zvon. Z zelenimi, lepo razčlenjenimi koreninami se je zajedel v težak hrastov jarem in se z zobčastimi stopnjami oprl na močna hrastova tramova — tako visi že 130 let! Kadar pa zvoni, se ziblje od ene line do druge in pogleduje sedaj proti gozdovom v Studencih in v Delu, kjer se Založani mučijo za skope krajcarje, sedaj proti polju na Vidmih, na Delih, kjer vlečejo borni kruh iz ljube zemlje. Dan kliče v vas in pred nožjo svari, z mrličmi na mrtvaškem odru kramlja in še spremlja jih na zadnji poti mimo lepih njiv v Poliškem na božjo njivo v Cerklje. Rod se vrsti za rodom po tej kratki poti, on pa vse vidi in vse preživi. V prvih desetletjih preteklega stoletja so se mu plevice smilile, ki so deske z nazore pokladale, da so mogle repo opleti — taka moča je bila v tistih letih, nato je prišla lakota, tako da so v treh hišah v vsej njegovi soseski imeli kruh, drugod pa nikjer; leta 1855 je tolažil sv. Florijana v Lahovčah in sv. Šima na Brniku, ki sta bila vsa v kužno meglo zavita, in se poslavljala od podobarjev Aleša Kračmana in njegovega sina Janeza, ki sta bila iz njegove soseske doma, pa sta takrat sv. Šimu novo sekiro ponujala, njegovemu tovarišu, sv. Judu, pa žago, in ju je kuga zalotila: kar črna sta postala, pa sta šla med svetnike; leta 1887, na Malega šmarna dan, je vpil na pomoč, ko je ves Zgornji Zalog pogorel, in zopet naslednje leto, ko je petelin skakal po strehah v Spodnjem Zalogu; leta 1895 se je potresa prestrašil, ko so dimniki padali s strehe in se je pri Zormanu strop v hlevu podrli, da jim je kravo ubilo; potem so prišla še strašna leta vojne, ko se je zopet spomnil vseh tistih Založanov, ki so v tujini izdihnili, in pel njihovim trudnim dušicam.

Pa je vse minilo, kuga, lakota, suše in moče, vojske in stiske, vse je za nami, vas pa stoji, kakor je stala pred stoletji, sre-

di vasi pa cerkev, kakor pred stoletji in v zvoniku zvon, ki že skozi celo stoletje spremlja sosesko. Ob slovesni predstavi “igre o izgubljenem sinu” je zapel v pozdrav izgubljenemu sinu, ki se skesan, brez dote, vrača pod očetov krov. In ura visi v zvoniku, eno nadstropje pod zvonom, in meri leta in stoletja, — na trenutke. Dolg nepokoj niha od stene do stene, tik-tak noč in dan, in nabira trenutke no trenutke, eden se še izgublja v mrtvem odmevu po iesenih odrh, po se že nepokoj zapelje k drugi steni po drugega. En rod še omahuje pod težo, ki od večnosti leži na plečih človeštva, pa že poganja nov, zdrav, pogumen in spočit, da podstavi in poprime z vso močjo. Zvonovi pa vežejo rod z rodom. In kakor je en rod zvonil in pritrkoval, tako vsak naslednji, in kakor so enemu peli, tako pojo vsakemu. Z mrličem govore počasi in resno, kakor stari možje, polni domače modrosti, otroka pa spremlijo z lahkotno pesmijo:

Pet angeljčkov
pet pušeljčkov,
le v jam'co z njim,
pa prst za njim.

V sobotni večernici pripovedujejo o revščini, kakor na davkariji:

Grutarec
Bajtarec
cunje vkup
tolčeta.

Za semenj — prvo nedeljo po roženvenski — se fantje vstopijo ob nje in v vselem pritrkovanju drobé o bobu:

Bobo imamo
bobe imamo
noben'mu jih ne damo.

Pesem se vrsti za pesmijo, poskočna “poudarjalnica”, slovesna “škofova”, pa “v pet”, “v šest”, vse kar so se jih fantje naučili od očetov in kolikor so po kmečki iznajdljivosti novih iznašli, vse pa pojo o belem kruhu in bobu, da je okoliškim zvonovom tega bahanja že preveč in jih volkanski, nevoljni, ker se jim zaloški dež napovedali in podgoreem boba nevoščljivi, pikro zavračajo:

Ponev lizal
v ponev zijal,

cerkljanski pa se vrinejo vmes in hvalijo svojo srenjo.

Vsa pokrajina je polna veselega zvonjenja, v Zalogu bobu v pozdrav, drugod pa nedelji.

Tako poje slovenska zemlja. Trpi, pa še poje. Vsega ji zmanjka, denarja, kruha, zdravja, le dobre volje ne.

Vse to je podobar iz Zaloga, Aleš Kračman, rojen leta 1794, zvedel od svojega očeta Antona po prednikih Lojzetu in Petru, in pripovedoval svojemu sinu Janezu, ki se mu je rodil leta 1821. Ta je zapustil to lepo dediščino svojemu sinu Feliks, rojenemu 1862, ta pa sinu Antonu, ki še živi. Ta pa je povedal meni, ki se mvse to zapisal. In sem spoznal, da sem se zopet za otroško stopinjo približal mučeniškemu, lepemu, od njenih lastnih sinov toliko zaničevanemu obrazu slovenske zemlje. In sem se ji odkril in se ji do tal priklonil. Ko pa sem prebral, kar sem napisal, sem se vrnil in padel na kolena pred njo in jo prosil odpuščanja: O tebi, slovenska zemlja, bi moral lepše pisati. Ko bi vsaj tako mogel, kakor tvoji zvesti govore!

V M R A K U

Iz stolpa sem mi zvon doni,
ko vlega mrak se prek vasi.
Le doni zvon, iz temnih lin,
le vzbujaj mi na dom spomin!

Le zvoni mi tako glasan
in milo poj čez tujo plan;
dasi mi v srcu polje jad,
zvonjenje tvoje slušam rad.

Pri glasih teh se mi zazdi,
da sredi daljne sem vasi,
kjer ni mi tuj noben obraz,
pozna me vsak, vsakogar jaz.

Zato pa, zvon, le zvoni mi,
po tuji zemlji doni mi:
ti, zvon večerni, zvon iz lin,
le vzbujaj mi na dom spomin!

A n t o n F u n t e k

AKADEMJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI V LJUBLJANI

Pred nekaterimi tedni je bila končno veljavno ustanovljena najvišja slovenska znanstvena ustanova imenovana akademija znanosti in umetnosti.

Posebno v novem svetu, na primer v Argentini, ime "akademija" nima Bog ve kako velikega slovesa, saj poznamo v tem velikem mestu kuharske akademije, akademije za krojenje, itd., itd., dočim so v učenem svetu vseh narodov sprejeli ime akademija za najvišjo znanstveno ustanovo kakega naroda.

Svoje ime je dobila akademija po atenskem gaju posvečenem grškemu narodnemu junaku Akadema. V tem vrtu je slavni grški filozof Platon, ki je živel 350 let pred Kristusom, predaval najvišjo tedanjo znanost svojim učencem, ki so se začeli, po parku v katerem so se shajali, imenovati akademiki.

Ne bomo govorili o akademijah drugih velikih narodov. Omenimo naj, da smo tudi Slovenci že zdavnaj imeli svojo akademijo. Ze leta 1701 so se v slavnostno okrašeni ljubljanski škofjski palači zbrali člani takozvane Academiae operosorum, Akademije delovnih, ki je že več let delovala tajno. Njen predsednik, dr. Janez Štefan Florijančič, je v svojem latinskem govoru primerjal akademike čebelicam, ki po raznem cvetju pridno srkajo med, in ga shranjujejo v satovje za skupno uporabo.

Ti "operosi" so bili v resnici delavni. Skoraj za vsa zgodovinsko in umetniško zanimiva ljubljanska stavbena dela, se moramo zahvaliti njim. Niso se trudili le sami, marveč so tudi iz tujine poklicali slovečih umetnikov.

Vsakovrstne zmede in sile časov so sicer to prvo ljubljansko akademijo uničile. Razni poizkusi, da jo obnovijo, niso imeli trajnega uspeha. Šele pred nekaterimi tedni je bila končno veljavno in pravno ter trajno ustanovljena prava slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Kakor pri drugih narodih, bo obstajala za naprej tudi med Slovenci najvišja znanstvena in umetniška čast v naslovu akademik, član akademije znanosti in umetnosti.

Akademiki drugih narodnosti so zlasti tudi čuvarji in gojitelji lepote narodnega jezika. Svoječas so se posebno posvečali filozofiji, kraljici vseh znanosti. Danes imajo v nji mesto zastopniki prav vseh človeških umetnosti in ved.

Naslednji priznani in spoštovani slovenski znanstveniki in umetniki pa so prvi slovenski akademiki:

Aleš Ušeničnik

rojen v Poljanah nad Škofjo Loko leta 1868., je najodličnejši slovenski filozof ter je bil doslej že član raznih svetovnih znanstvenih akademij, od lani pa starostni predsednik privatne slovenske Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Dolga leta je predaval filozofijo in sociologijo v semenišču in na bogoslovni fakulteti v Ljubljani. Dr. Ušeničnik spada brez dvoma med največje mislece slovenskega katoliškega pokreta. Začel je s svojim delom v smislu Mahničevega boja ter je ostal njegov najmočnejši, najzvestejši privrženec do današnjih dni. Bil je urednik "Rimskega katolika", "Katoliškega obzornika", "časa". Poleg mnogih drugih debelih in priznanih slovenskih znanstvenih knjig, zlasti filozofske in sociološke vsebine, je spisal tudi svetovno znano "Knjigo o življenju", neštivilno plemičnih člankov in recenzij ter referatov o domačih in svetovnih filozofskih problemih. V zadnjem času je izdal več knjig o krščanskih načelih, s katerimi hoče prinesiti načelno jasnost v naše javno katoliško življenje. V akademiji predstavlja višek slovenske filozofije.

Rajko Nahtigal

je prav tako svetovno znan strokovnjak za starejšo slovansko filologijo, član mnogih tujih znanstvenih društev ter je bil dolgoletni predsednik pripravljalnega odbora za slovensko akademijo znanosti in umetnosti. Rodil se je v Novem mestu, leta 1877., nakar je študiral slavistiko na Dunaju in v Rusiji ter deloval na Dunaju in postal profesor na univerzi v Gradcu. Bil je med prvimi profesorji slovenske univerze, večkratni rektor ter organizator slovenskega seminarja na naši univerzi. Pisal je iz vseh področij starejše slovanske filologije. Velja tudi za strokovnjaka v albanskem jeziku. Njegovo znanstveno delo ni morda tako obširno, kakor je pomembno. Zadnji čas je izdal dve knjigi, s katerima je dosegel velik uspeh v svetovnih slovanskih filoloških krogih, namreč Staro-cerkvene slovanske študije in Slovanski jeziki, ki je izšla pred nekaj tedni in je Nahtigalovo življensko delo.

Fran Kidrič

je največji predstavnik slovenske literarne zgodovinske vede. Rodil se je v Radanski

vasi pri Rogaški Slatini 1880. Studiral je pri Jagiču slavistiko, nadalje v Rusiji, in se habilitiral na Dunaju, nakar je bil imenovan za profesorja na ljubljanski univerzi. Ogromno je njegovo delo na področju slovanske literarne zgodovine, ki ima tudi pionirski značaj. Prav pred kratkim je končal svojo veliko Zgodovino slovenskega pismenstva, ki bo za dolgo časa ostalo temeljno delo za spoznanje slovenskega knjižnega ustvarjanja in za spoznanje duhovnih tokov v slovenski kulturni zgodovini sploh.

Milko Kos

je reden profesor za zgodovino srednjega veka na naši univerzi ter član mnogih slovenskih znanstvenih akademij. Ze njegov oče je bil velik zgodovinar, ki je zbiral gradivo za slovensko zgodovino. Milko Kos jo je napisal v lepi sintetični knjigi "Zgodovina Slovencev". Rojen je bil leta 1892. v Gorici. Po vojni je bil knjižničar v ljubljanski licejski knjižnici, docent v Belgradu, izredni profesor v Zagrebu in nato redni v Ljubljani. Profesor Kos spada med naše največje zgodovinarje in strokovnjake za srednji vek ter za pomožne zgodovinske vede sploh. Napisal je mnogo zgodovinskih razprav, nadaljeval očetovo gradivo ter izdal poleg "Slovenske zgodovine" tudi "Srednje veške rokopise v Ljubljani", "Conversio Bagoariorum et Carantanorum" ter v družbi s prof. Ramovšem kritično izdajo Brižinskih spomenikov.

Franc Ramovš

je daleč v svetu priznan poznavalec slovenskega jezika. Tudi on je član mnogih znanstvenih zavodov, ki predstavljajo slovansko jezikoznanstvo. Rodil se je v Ljubljani leta 1890, ter se je habilitiral za slovensko jezikoslovje v Gradcu ter je bil imenovan med prvimi profesorji naše slovenske univerze. Prof. Ramovš je napisal veliko del iz slovenske filologije in lingvistike, predvsem pa iz zgodovine slovenskega jezika, katero pozna do potankosti od prvih početkov do današnjih dni. Njegova dela izhajajo v vseh svetovnih filoloških revijah in najrazličnejših jezikih. Prof. Ramovš je bil tudi duša priprav za slovensko akademijo znanosti in umetnosti, v kateri spada med najodličnejše člana.

Leonid Pitamic

je bil profesor za ustavno in meddržavno pravo na univerzi, dokler ni bil imenovan za poslanika v Washingtonu. Bil je tudi veliki župan ljubljanske oblasti ter je član večih svetovnih znanstvenih društev. Habilitiral se je že za mednarodno pravo na univerzi v Bukovini, nakar je prišel v Ljubljano. Napisal je mnogo znanstvenih razprav iz mednarodno pravnega področja v svetovnih jezikih. Najbolj znana knjiga, ki je upoštevana tudi v svetu in je izšla tudi v angleškem jeziku, je njegovo ogromno delo o državi. Akademik Pitamic se odlikuje kot izreden strokovnjak v diplomaciji, kot vodja uprave, pa tudi kot odličen esejist, kot je dokazal s svojim esejem o Pascalovih mislih.

Metod Dolenc

je predstavnik slovenske pravne zgodovine, katero raziskuje s čudovito marljivostjo. Rodil se je 1875 na Slapu pri Vipavi ter je dalj časa služil kot sodnik in kot knjižničar višjega deželnega sodišča v Gradcu. Napisal je čudovito mnogo razprav iz kriminalistike, pa tudi iz domače pravne zgodovine, ki jo je prav za prav šele on osnoval in dvignil do te stopnje, da je pred leti lahko napisal sintetični pregled slovenske pravne zgodovine. Akademik Dolenc spada med najplodnejše slovenske pravne pisatelje. Za svojo pravno pisateljstvo je bil imenovan za častnega doktorja branske univerze. Poleg pravnih razprav se je uveljavil tudi v književnosti in je napisal več romanov in tudi več komedij.

Gregor Krek

je pisatelj knjig iz državljankega in rimskega prava, obenem pa tudi eden izmed prvih tvorcev slovenske moderne glasbe. Rodil se je leta 1875. v Gradcu kot sin vseučiliškega profesorja, slavista dr. Gregorja Kreka. Bil je tudi imenovan za sodnika stola sedmorice v Zagrebu, nato pa je postal profesor na ljubljanski univerzi. V začetku svojega delovanja se je posvečal prevajanju slovenskih pesnikov v nemščino. Potem je urejal slovensko glasbeno revijo "Novi akordi" in je priznan slovenski skladatelj, širnemu svetu pa je postal znan po svojih pravno znanstvenih razpravah iz civilnega in rimskega prava, pa tudi o naših zakonih. Sintezo njegove

vega dela tvori učbenik rimskega prava, ki ga piše skupno z vseučiliškim profesorjem dr. Viktorjem Koroščem.

Janko Polec

je prav tako zastopnik pravnih ved v akademiji. Rodil se je v Kamniku ter predava na univerzi zgodovinski razvoj javnega in zasebnega prava. Ze kot dijak je vodil borbo za slovensko univerzo ter izdal Vseučiliški zbornik, pozneje je pisal v nemškem jeziku ter tudi v slovenskem in je izdal monografijo o Ilirskem kraljestvu. Peča se z zgodovino slovenskega prava. V zadnjem času je izdal obširno nemško monografijo o izvoru in značaju svobodnikov.

Rado Kušej

Pravnik, rojen 1875 pri Pliberku. Bil je v sodni službi v Celovcu, pozneje v Črnomlju in Gradeu ter je študiral v Bonnu cerkveno pravo. Bil je sodnik višjega sodišča v Gradeu, in za časa plebiscita v Pliberku, kjer je veliko pomagal slovenski narodni straži in generalu Maistru. Zdaj je rektor ljubljanske univerze. Napisal je mnogo razprav iz cerkvenega prava, najvažnejši pa je njegov učbenik cerkvenega prava, ki je našim juristom in teologom temeljna knjiga pravnega študija.

Rihard Zupančič

je profesor za matematiko ter član francoskih matematičnih družb in predsednik komisije za profesorske izpite. Rodil se je 1878 v Ljubljani ter je po dovršenih študijah bil profesor na realki v Pragi in na Dunaju, toda še pred vojno je postal docent na dunajski tehnični šoli. Akademik Zupančič spada med najboljše slovenske matematike, ter so njegova glavna dela napisana iz matematične pedagogike in organizacije matematičnega študija na srednjih in visokih šolah. Ze leta 1912. je imel predavanje na mednarodnem kongresu matematikov na Angleškem. Večino svojih razprav piše v inozemskih matematičnih revijah.

Josip Plemelj

je prav tako matematik ter s tovarišem Zupančičem predstavlja višek slovenske matematike. Prof. Plemelj, ki je bil prvi rektor slovenske univerze, piše večino svojih matematičnih razprav v inozemskih, francoskih in nemških znanstvenih revijah in izdajah tujih znanstvenih akademij ter njegovo ime v svetu bolj slovi kakor morada pri nas.

Jovan Hadži

je Srb iz Temišvara, rojen leta 1884 ter je ređen profesor naravoslovja na ljubljanski univerzi. Študiral je v Zagrebu in bil po študijah na Dunaju dodeljen zagrebškemu muzeju in pozneje vseučilišču, kjer se je že pred vojno habilitiral na šumarski fakulteti. Toda že od začetka slovenske univerze je na njej kot profesor ter predava svojim učencem tudi v slovenščini. Napisal je mnogo strokovnih člankov, ocen in referatov ter tudi popularnih prirodoslovnih knjig. Poleg tega pa še veliko število znanstvenih razprav iz področja eksperimentalne zoologije, zlasti kar se tiče življenja živali ob Jadranskem morju.

Oton Zupančič

je največji slovenski pesnik, ki ga je letos ob 60 letnici priznal ves slovenski narod za pravega naslednika Prešernovega pesniškega duha. Ob tem času je bil tudi deležen številnih prevodov v tuje jezike ter tako s Prešernom in Cankarjem predstavlja slovensko umetnost tujemu svetu. Član je mnogih tujih pisateljskih častnih društev, je predsednik slovenskega PEN-kluba in tudi častni član osrednjega PEN-kluba v Londonu. Prav na sedaj odprti razstavi povojne slovenske knjige ga vidimo postavljenega v središče slovenskega pesništva in kot tak je pač najbolj poklisan, da slovensko umetnost predstavlja kot prvi član umetnostnega razreda v slovenski akademiji.

Matija Jama

je slikar lepih pokrajinskih razpoloženj ter njegovo kvaliteto zadosti predstavlja že dejstvo, da je bil od vseh slovenskih umetnikov edino on poklican, da razstavlja letos na mednarodni razstavi v Benetkah. Rodil se je 1872 v Ljubljani, študiral po maturi pravo, toda končal je slikarsko šolo deloma tudi pri Ažbetu. Začel je kot slikar pri ilustriranju Lampetovega Doma in sveta. — Spada med ustvaritelje slovenskega modernega slikarstva ter med utemeljitelje tako imenovanega impresionističnega načina slikanja, ki mu je ostal zvest do konca. Z njim je zvezana zmaga slovenske umetnosti na Dunaju in doma ter je poleg Jakopiča mojster slovenske moderne.

Franc Finžgar

pisatelj najpriljubljenejšega slovenskega romana "pod svobodnim soncem," splošno igrane narodne igre "Divji lovec", polnokrvnih novel, kot so "Dekla Anč-

ka", "Strici" ter najmočnejših naših vojnih povesti in romanov "Perokovana", "Kronika gospoda Urbana" in "Boji", ki pomenijo višek njegove stvariteljske moči. Poleg tega je napisal še mnogo ljudskih povesti in socialnih romanov, lepih podob našega vaškega in trškega življenja ter je naš največji epik gorenjske pokrajine, ki je v Finžgarju dobila svoj najlepši spomenik. S svojimi romani, ki predstavljajo najboljše slovensko epično blago, je prodril v svet, in več narodov že bere z navdušenjem njegovo epopejo južnega slovanstva. V akademiji predstavlja slovenske pisatelje.

Jože Plečnik

je brez dvoma ne samo največji slovenski arhitekt, temveč tudi v svetu splošno priznana umetniška avtoriteta v arhitekturi. Kakor ustvarjajo drugi umetniki v besedi ali glasbi in barvi, tako ustvarja Plečnik v stavbarstvu. Rodil se je 1872 v Ljubljani, obiskoval je obrtno šolo v Gradeu ter akademijo na Dunaju pri Otu Wagnerju, postal profesor umetniške obrtne šole v Pragi in bil tik pred vojno izbran na Dunaju za Wagnerjevega naslednika, toda kot Slovenec ni bil potrjen. Po vojni je postal profesor tehnične fakultete v Ljubljani ter deluje na področju arhitekture in dekorativne umetnosti. Plečnikova glavna dela stoje na Dunaju in v Pragi, kjer je pustil najbolj vidne sledove svojega delovanja, saj je znano, da je bil Masarykov osebni arhitekt, ki je prenovil obličje Hradčanov. Poseben pomen ima Plečnikovo delo za Ljubljano, kateri zadnja leta posveča vse svoje tvorne moči. Z njim je zvezana vsa nova arhitekturna šola ter tudi vse presnavljanje ljubljanske zunanosti, ki jo Plečnik tako smotno pretvarja v eno najlepših jugoslovanških mest.

Rihard Jakopič

je slikar. Rojen v Ljubljani, je obenem z Jamo mojster slovenske moderne slikarske umetnosti. Z njim je zvezana prava revolucija v pojmovanju barve, s katero je dosegel najčudovitejše odtenke. Posebno zaslužen za našo umetnostno kulturo je s svojim organizacijskim talentom, kajti iz svoje pobude je ustvaril Slovencem prvi umetnostni razstavnici prostor, po njem imenovan Jakopičev paviljon. Njegovo umetniško silo in pomen pa čobro prikazuje ena najlepših slovenskih knjig, Jakopičev zbornik, s katerim so ocenjene in prikazane najlepše stvaritve njegovega mojstrskega čopiča.

KAKO SE GODI SLOVENCEM NA KOROŠKEM

Skoraj nemogoče je po pravici zvedeti, kako da se godi našim na Koroškem. Domači časopisi smejo pisati samo to, kar je oblastnikom prav. Pa tudi zasebna pisma preiskujejo. Celo govoriti si ljudje ne upajo, če niso prav zanesljivo sami. Nekateri pravijo, da v starem veku ni bilo svobode. Joj, če bi mogli zamenjati s svobodo, ki je veljala takrat! Zato mislim, da bo to poročilo všeč Vam in Vašim braleem.

Vsako pismo, ki gre v inozemstvo, se presveti in ako je v njem količkaj, kar je sicer resnično, toda bi znalo škoditi ugledu Nemčije, se uniči, pisca pa neusmiljeno zaprejo in pošljejo v koncentracijsko kaznilnico v Dachau, in sicer, ne ba bi ga zaslišali ali sodili. Na redke čase

se mi posreči potom kakega obiska spraviti pismo preko meje in odtod po svetu. Sicer pa poznate mene in mojo pisavo, in veste da morem in hočem pisati resnico.

Da bo Nemčija ob svojem času pogoltnila Avstrijo, to je vedel vsakdo. Žalibog je bila zadnja avstrijska vlada prelahkovernna in ali ni videla ali pa ni mogla videti nevarnosti. Ljudje, ki so uživali pri tedanji vladi največji ugled, tako n. pr. sedanji deželni predsednik Seyz Inquard, so imeli v avstrijski vladi visoka mesta, tudi ministrske sedeže, v resnici pa so bili prisegli zvestobo. Mnogo izmed njih je bilo celo članov katoliške akcije in ako to dejstvo upoštevamo, bomo šele prav razumeli, da so

ti zahrbtniki mogli v početku premotiti celo avstrijske škofe, ki so jim slepo verovali in s tem šli na limanice. Odtod poziv avstrijskih škofov za časa ljudskega glasovanja, ki je bilo le gola komedija. Da je ta poziv rodil pri katoličanih v rajhu ogorčenje, Vam je znano.

Bivši kancler Sušnik, izvrsten mož in veren katoličan, je napravil usodno napako, da je šel sploh k razgovoru v Berchtesgaden. Hitlerja namreč ni dovolj poznal, še manj pa je vedel, kako zelo da je podkopana Avstrija prav od mož, ki so vživali njegovo največje zaupanje. O onem usodnem razgovoru sem mogel po tajnih potih zvedeti dvoje, kar nam prav jasno kaže, kakšen gospod da je Hitler, ki je poštenjaka Schusehniga skrajno neprijazno sprejel, in mu je več kot pol ure kakor kakemu šolarčku bral iz svoje knjige: "Mein Kampf". Začuden Schusehnig je ta pouk kvitiral s tem, da je med branjem kadil cigarete. Ko je kasneje vendarle ugotovil, da je branja zadosti in da naj prideta k programu, radi katerega je prišel, se je začel Hitler šele pogajati in pogovarjati. Ko mu je Schusehnig nekaj oporekal, je Hitler vzrožil: "In to pravite meni, največjemu Nemcu vseh čtsov?" Gospod urednik, ali ste že kdaj videli nadustost, ki bi bila večja od nadutosti, ki se zrcali v teh dveh dejstvih?

Ko so Hitlerja ob anšlusu čakali, da se pripelje v Linc, glavno mesto njegove ožje domovine, ter se je vsled slovesnega sprejema po deželi zamudil in je ljudstvo postajalo nestrpno, so pustili na radiju govoriti može, ki so bili pod prejšnjo vlado zaprti radi velezidaje. Slišal sem nekoga, ki nam je pripovedoval, kako so pred priklopitvijo Avstrije k Nemčiji v tisočih malih tiskarn po kleteh in visokih planinah v kočah, ki so bile radi hude zime zasnežene do strehe, delali in tiskali tajna navodila in jih po zaupnikih širili po celi Avstriji. Vsega tega ni zapazila ali pa ni hotela zapaziti avstrijska policija. Organizirani nacijski zaupniki so se vrinili do najzaupnejših mest. Tako n. pr. je bila zasebna tajnica poštenjaka Schusehniga organizirana Hitlerjanka in naročena ogleduhinja. — Kar je v Ljubljani Slovenec, je bil na Koroškem "Kärntner Tagblatt", nemški katoliški dnevnik. Urednik mu je bil monsignor Paulič, mož slovenskega imena, ki pa ni znal našega jezika in nam ni bil nikdar naklonjen. Njegov tajnik je bil organiziran nacijski socialist in špijon. Isto je bilo s katoliško tiskarno v Celovcu in s podobnimi ustanovami in zavodi po celi Avstriji. Ko so socialisti zasedli Avstrijo, so bili uredniki katoliških listov takoj odstavljani in vtaknjeni v ječe. Ne da bi jih bili kaj zaslišali ali sodili, so jih enostavno zaprli in jih drže še danes po ječah. Tako je monsignor Paulič, ki je prestal lansko leto smrtno nevarno operacijo, še danes zaprt, čeprav je na smrt bolan. Kako se postopa z jetniki Vam pove tale slučaj: Msgr. Pauliča gre obiskat njegova sestra in mu nese seboj bonboniero čokoladnih bonbonov. Ko mu jih hoče izročiti, jo vstavijo: "Tega mu ne smete dati." Sestro oblijeje solze, in da bi jo brat potolažil, ji reče: "Saj je vseeno dobro, le nesi nazaj, le enega bom pokusil." "Tudi enega ne!" in iztrgajo mu bonbon iz rok.

Možje, ki so zvesto in pošteno služili svoji državi, so bili enostavno odstavljani. Ako so komu dokazali, da je strogo postopal proti državi nevarnim puntarjem, so ga zaprli v Dachau, kjer bo moral ostati od 6 do 8 let! V Dachau je nad 90.000 jetnikov, katerih edina krivda je, da so bili in da so še drugega mišljenja, kakos so nacijski socialisti.

Vse katoliško in seveda tudi socialistično časopisje je prenehalo, tako da danes vsi časopisi enako pišejo. Resnice ne zvemo. Prav katoliški časopisi, katerim so

takoj dali najbolj zagrizene urednike, pišejo najbolj strupeno, in s katoliškim denarjem ustanovljeno časopisje prinaša zdaj najostudnejše oglase, priporoča zažiganje mrličev, razkristjanjenje šol, razperoko itd. Zelo je nevarno, da bi kdo zaradi izpremembe smeri odklonil časopis, takoj je protidržaven. Pa tudi iz inozemstva ne sme noben odločen katoliški list čez mejo. Tudi ljubljanski Slovenec ni smel več mesecev k nam. Zdaj sicer prihaja, zato pa ne sme pisati resnice.

Mudi se mojemu obisku, da odide preko meje. Zato vam v naslednjih vrsticah kar brez posebne zveze navedem posamezna dejstva, iz katerih Vaši braveci sami spoznajo, kako se godi nam koroškimi Slovincem in katoličanom. Pribita resnica je, da so morali nekateri (bilo jih je 5) slovenski duhovniki, zapustiti fare le zato, ker so bili slovenskega mišljenja. Našega voditelja so ker so njegovi lastni farani — nekatere propalice — prvi dan, ko so Nemci zasedli Avstrijo, prijeli na meji, telefonično sporočili, da potuje preko meje. Župniku Poljancu, to je ime bivšega voditelja, je namreč njegov škof odsvetoval, naj se umakne za par tednov, da se duhovi pomire. Mož je šel v najboljši veri na postajo, da se prepelje v svoj rojstni kraj na Štajersko. Ker ni vedel, koliko časa bo treba tam ostati, je vzel s seboj 2500 šilingov, torej nekako 350 dolarjev. Preden je še mogel povedati koliko denarja da nese preko meje, so ga preiskali, našli denar in ga vlekli v ječo, kjer so ga pustili nad dva meseca. Ko je prišlo do razprave, je sam državni pravnik moral priznati, da se je zgodila "napaka". Možu pa se je tako godilo v ječi, da je on, ki je bil poprej podoba zdravega človeka, prišel smrtno bolan iz preiskovalnega zapora, in umrl; dne 25. avgusta so ga pokopali v Škocijanu. Udeležila se je tega pogreba ogromna množica ljudstva in 84 duhovnikov, ki so molče protestirali proti nasilju. Slovenski duhovnik ne dobi na noben način dovoljenja, da bi smel preko meje. Le eden se je v teku 5 mesecev pokazal v Ljubljani. Ta je smel preko meje, ker je jugoslovanski podanik. Ljubljana se je po pravici čudila, ker je bil to po dolgih petih mesecih prvi in edini duhovnik, ki je prišel preko meje.

Katehetom so zabičali, da se mora v šoli pozdravljati: "Heil Hitler, potem šele — ako kdo hoče — Hvaljen Jezus".

Nič boljše se ne godi nemškimi duhovnikom. Za najmanjšo besedico v cerkvi ali na leci, kličejo duhovne pred sodnijo. Katehetu, ki je otroka vprašal, koga je treba bolj ubogati, Boga ali ljudi, so vzeli pravico pouka. Na Štajerskem nekje bi morali imeti novo mašo. Novomašnik pride. Mlaji so postavljeni. Vse je pripravljeno. Ko je mladi duhovnik podelil v cerkvi svoj novomašniški blagoslov, je obljubil, da se jih bo spominjal naslednjega dne pri svoji novi maši, in prosil, naj tudi verniki molijo zanj "v teh hudih in žalostnih časih". To je bilo zadosti, da so ga takoj zaprli in da gospod do danes še ni pel svoje nove maše.

Osebo poznam odvetnika, dobrega moža in zvestega pristaša Schusehnigove vlade. To je bila njegova edina krivda. Zato so mu vzeli advokaturu. Nima premoženja. Od česa naj živi on in družina. Žena ima v Ljubljani starše, ki je ne morejo podpirati z denarjem, so pa pripravljani dati družini potrebne hrane, ako pridejo v Jugoslavijo. Odvetnik prosi dovoljenja za izselitev. Ko mu jo neusmiljeno odbijejo, vpraša od česa naj živi. Ali veste, kaj so mu odgovorili? "Kaj pa nam to mar? Ako ne morete živeti pa erknite."

Vse katoliške šole so prepovedane. Tudi mala semenišča so škofom odvzeta. Obljubili so, ako oddajo semenišča mirnim potom v "najem", bodo pustili v

Pogled na Plaza San Martín v bližini pristanišča in Retira, skupine glavnih buenosajreških kolodvorov. V ozadju nebotičnik Kavanagh.

vsaki deželi po eno katoliško gimnazijo, kamor katoliški starši lahko pošiljajo svoje dijake. Verovali so škofje danim besedam. Deset dni pred začetkom šole pa so novi gospodarji prelomili dano obljubo in tudi oni šoli odvzeli pravico javnosti. V ženske katoliške šole in samostane so nastanili vojaštvo ali pa policijo, redovnicam so prepustili kak konec samostana, tako da niti oken ne morejo odpirati, ker jih sicer nadleguje vojaštvo. Čakamo pa še vse slabših stvari.

V Celoveu je bil katoliški učiteljski konvikt, katerega prestojnik je duhovnik. Takoj po prevratu so se iz Nemčije vrnili učiteljščniki, ki so bili radi veleizdaje morali bežati preko meje. To druhal so vsilili v katoliški konvikt. Nekoč opazi predstojnik, da so iz vseh sob izginili križi. Preiskava ničesar ne dožene. Zdaj, o počitnicah, pa so praznili gnojšča in stranišča ter našli v njih vse one križe. Delavci, večinoma socialisti, so se zgražali nad tem bogokletnim početjem, ter so v dokaz resnice pustili najdbo fotografirati. Škofija je odredila za to bogoskrunstvo zadostilne pobožnosti.

Nemški listi so trdili, kako ubožna da je bila Avstrija in da je priključitev za Avstrijo prava dobrota. V resnici pa je Nemčija s priklopitvijo Avstrije dobila: 1. Umetniške zbirke neprecenljive vrednosti, ki so bile last države in Habsburžanov, med drugimi tudi zbirko gobelinov v vrednosti okoli 800 milijonov dolarjev. Te zbirke je konferenca poslanikov v Parizu leta 1919 ocenila na nad 9 milijard zlatih frankov. 2. Zaklad avstrijske narodne banke v višini 750 milijonov šilinkov v zlatu in devizah. 3. Zasebno zlato, ki se je moralo na osnovi dekreta iz meseca aprila oddati nemški državni banki. Vsega zlata je bilo po vsej priliki nad 800 milijonov zlatih šilingov. 4. Tuje valute v rokah zasebnikov, ki so se morale oddati nemški narodni banki, v vrednosti ene milijarde zlatih šilingov. 5. Vse premično in nepremično imetje Habsburžanov, cenjeno na 800 milijonov zlatih šilingov. 6. Državni gozdovi in rudniki na Tirolskem, Štajerskem, Solnograškem in Zgornje Avstrijskem v vrednosti približno 2 milijardi zlatih šilingov. 7. Židovsko imetje, ki je v tem času bilo zaplenjeno in katerega vrednost znaša okoli 3 milijarde zlatih šilingov.

— V tem spisku ni drugih znatnih aktivnih postavk, katerih vrednost se ne da natančno določiti, n. pr. železni rudniki v Erzbergu, solni in tobakni monopol itd. Brez Erzberga in obeh monopolov in ne všteti v rokah privatnikov se nahajajoče narodno premoženje, znaša avstrijska dota 17 milijard zlatih šilingov.

Denarja je zdaj med ljudmi dosti, toda kaj, ko bankoveci niso kriti in v inozemstvu brez prave vrednosti. Ljudstvu, kateremu so obetali zlate čase, so se začele odpirati oči, kako grdo so bili ogoljufani. Marsikdo stiska v nemem gnevu pest. Nam Slovencem, ki smo verovali obljubam, kakor so verovali nemški katoličani, jemljejo zadnje ostanke narodnih pravic. Smatrajo nas itak za manj vredno raso, ki smemo biti srečni, ako hočejo ob nas obrisavati svoje pruske škornje. Anšlus je za nas velina narodna in verska nesreča.

Ubogi Sušnik! Bog ve, če se vsaj na tujem, v svobodi kaj zmenite zanj? Nekoč, se spominjam, sta bila v Severni Ameriki obsojena na smrt dva zločincea, pa je protestiral ves svet, ker jima zločin menda ni bil tako dokazan, kakor treba. Kaj pa mora po nedolžnem trpeti Sušnik, ki ni zakrivil ničesar hudega! In nobeden izmed še danes mogočnih njegovih "dobrih" nekdanjih prijateljev se ne zmeni zanj. Tu krožijo o njem najrazličnejše novice, da se človeku res mora smiliti. Saj veste, da mu tudi to zamerijo, ker je bil slovenskega pokoljenja. Nekateri pravijo, da se mu je od hudega zmešalo.

Poprej smo imeli — ako že ne vsega v izobilju — vsaj vsega zadosti, zdaj bo pa kmalu začelo primanjkovati vsakdanjih reči, kakor jih primanjkuje v Nemčiji, kjer skoro ni dobiti ne surovega masla ne riža ne jaje. Za kruh morajo rabiti mešano moko in za meso dobivajo karte kakor v vojnem času. To čaka v prav dogledni prihodnosti tudi nas, ako ne še kaj hujšega. Pri tem pa se pri vsakem shodu drznejše govoriti o prostosti, katero smo dosegli in o krutem tiranstvu, kateremu smo ušli. Te krivice vpijejo v nebo. Bog pa, ki ošabne ponižuje bo poskrbel — to je naše upanje — da ta tuja oholost na naših tleh ne priraste do nebes.

IZSELJENSKA NEDELJA

<p>I</p> <p>Tri dni ni jedel in ni spal: Zakaj, kako? Saj sam ni znal!</p> <p>Vročine nima, mraza ni, in vendar: vse, vse ga boli.</p> <p>Ker se je tujih bal grobov, je kovčeg zvezal, šel domov.</p> <p>Ko pa se vrne iz daljav, je v prvem hipu že ves zdrav.</p>	<p>Glasno zavriska sred vasi, domov nas kliče iz dalji.</p> <p>II</p> <p>Nihče več me ne pozna daleč tam, kjer sem doma.</p> <p>Nihče več ne hrepeni, da prišel bi iz dalji.</p> <p>Vendar čuj, moj rodni kraj: Ljubil te bom vekomaj!</p>
--	--

Antonija Rože, Tuequegnieux M. et M., Francija

MATERINO PISMO

Dragi Janez!

Tri leta je danes odkar te ne vidijo moje oči. Ne morem prešteti prečutih noči, ki sem jih za te prebedela, za te v skrbeh prebolela.

Tri leta... Takrat je na polju ajda cvetela. Še več, kako je medeno dehtela, ko hodil pod Breg si otavo kosit? In tisto jesen — bil je dan meglen — sem z bolnim te sreem do križa spremila, s solzami v očeh te vroče prosila: Če moraš, o sinko, če moraš na tuje — po tebi bo materi tvoji najhuje — nikdar ne pozabi, kar sem te učila, za tvojo bom srečo vsak dan molila.

Tri leta te ni. Zdaj zapet v polju ajda zori. Tvoj oče — star in izmučen — pod tepko pred hišo — ves sključen — kleplje koso

za Anko, sestro tvojo. Zdaj ona pod Bregom otavo kosi, ker tebe več ni...

Kako je s teboj, sin moj, tam v daljni Kanadi? Oče in jaz in Anka bi radi, da vrnil domov bi se vsaj do pomladi, Od leta do leta starost, naduha bolj tare očeta. In jaz? Brez Anke ne morem več vdeti šivanke.

Zate sva, Janez, z očetom trpela, v tebi vso radost in nado imela. S trdimi žulji sva dom ti zgradila, s srčno krvjo sva ga posvetila.

Ni velik, a naš je domek prelubi, ljubezni do njega nikar ne izgubi! Pridi, da mirno bom mogla spet spat! Tvoja v skrbeh izmučena mati!

Jakob Žvan:

PISMO

Odhajaš torej, sestra, z doma prijaznega in greš na tuje.

Tako si mi pisala, da spoznal sem iz pisma — saj o tem ni dvoma — da greš na tuje s srčno bolečino.

Čez tri dni praviš, se bo on poročil! Kako naj Ti odgovorim, da ne bi še globlje ranil Ti srce ubogo?

Ne bom odpiral Tvojih srčnih ran, in še govoril Ti ne bom premnogo, le eno Ti želim: da srečno tam v tistem kraju majsko sonce popije zadnjo solizo Tebi z lie.

Saj nisi sama s svojo bolečino.

S Teboj je drugih mnogo, več kot mnogo; za svojo srečo jočejo edino.

Al kadar bo pomlad pri nas najvišje vzkliła, se, draga, boš gotovo povrnila!

PROŠNJA PESEM

Ko smo svoja sreča k soncu obrnili, smo obstali razočarani ihteč nad svojimi mrtvimi sredi... In od bokov teh mrtvih sre bije in prosí, joka in vpije naš glas: "Mati, nagni uho in poslušaj nas! Daleč od Tebe smo Tvoji otroci zašli, Tvoji nekdanji dobri otroci in tuji smo si, — Tvoji nekdanji dobri otroci, zdaj se bojimo pogledati Tebi v oči.

Sredi morja smo trudni mornarji obstali z brodovi in vesli razbitimi čakamo Te, ker je še volja v nas in je še krepka pest, še drobne lučke Tvojih cest nekje na dnu sreča nam tle: Ti jih razplameni, da bomo z zublji ognjenimi vsi prerajeni...

Borec, Ljubljana.

K MARIJI

O, da bi mogel kje rož si nabrati: Tebi, Gospa, bi jih v venček povil. O, da bi grlo imel kakor ptičica: Tebi bi pesem zvestobe zapel.

V dnevih pomiadnih, ko evetke evetele so, nisem nesrečnik se spomnil na Te. Res, da sem pel, ko so ptičice pele: drugemu pelo je moje sree.

Hladni vetrovi krog nas so zaveli, v cvetju več nista ne hrib ne ravan; ptičice v molku na jug so zletele, jaz pa prihajam pred Tebe skesan.

Janko Ažmanov, Ljubljana

Oče je svojim trem sinovom zapustil poln hlev konj. Te naj bi si razdelili in sicer bi dobil prvorojenec polovico, drugi tretjino, najmlajši po deveti del. Konj je bilo pa 17. Ko so jeli deliti, niso prišli do nobenega zaključka. Polovica od 17 je 8 1/2, kaj naj počnejo s polovico konja. Tretjina je bila 5 in 1/3. Kje pa naj vzamejo 1/3 in 1/2 konja? Malo je manjkalo, da se niso prli.

Podali so se do modrijana, ki naj bi jim dedščino pravično razdelil. "Fantje", je dejal modrijan, "vzemite mojega konja! Posodim vam ga. Mislite si, da je vaš. Nato pa skušajte še enkrat deliti!"

Bratje so tako napravili in glej najstarejši je vzel devet konj, toliko je značala polovica, drugemu je pripadlo šest konj, to je tretjina, najmlajši pa je vzel dva konja, ali deveti del. 9 in 6 in 2 je pa 17. Konje so čisto pravilno razdelili, sodnikov konj pa je še vedno ostal. Vrnili so mu ga in se mu lepo zahvalili. Vsak od njih je dobil več kot pa je pričakoval, mesto 8 in 1/2 — 9 mesto 5 in 2/3 — 6 in mesto 1 in 8/9 dva konja.

Od tistega dne je šel sodnik ov sloves po celi deželi, zakaj dober človek z modro besedo in dobrim srcem lahko prizmerno veliko koristi, ne da bi ga njegovo dobro delo veljalo kakoršnihkoli izdatkov zdražbar pa more narediti neverjetno veliko hudega, ne da bi imel od tega kako osebno korist, čeprav je je iskal morda vsaj na tihem.

MOJ DOM

Poglej čries hmajnico, ta čries izarec, Je predragi dom z mojo zibalo. Zibali so me mamica moja In prepevljali haji, haja.

Sim publič rastov tam, sim biv ja dro vesev, Sim ktero pesem še zapev, Al zdaj drugači je, ne prepevič bom, Zdaj ja ni več moj veseli dom.

Tam hiša očena, tam moja mamica, Ah ko bi najdov še sedaj oba! Al ne najdam več mojih starišov, Za to otožno grém domov.

Tukaj ni moj dom, le popotnik sim, Pride vse in gre in zibne kakor dim, Jezus gre popried, tam perpravlat dom, Da tudi jaz pri njem prebivav bom.

Tam čier se suče, o lepe zvizdice, Rev ne bo več tam, ne sovžičice, Tam žvahta zvo obivno se skupaj veseii In vse nas za seboj želi.

V nebesih je moj dom, svit sreče mi ne da, Zato jez nisem več tegá svatá, Mene se vse mrzi, vse ostudno zdi, Kir tukaj prave sreče ni.

V nebesih je moj dom, čier Jezus krono da, Neminljivo krono večna veselá, V nebesih sim doma, v nebesa prít želim, Zato jes skrbov sem, da jih dobim.

Tam spet najdov bom oča mamico, Mojga brata inu sestričico, V društvu zvolenih spet prepevlov bom, Oh daj nam Bug te večni dom!

Opomba: To lepo pesem so našli v zapuščini Primoža Košata, znanega narodnjaka na žopračah na Vrbi. Prinašamo jo vsled njene zanimive vsebine in posrečene ritmike, in v koroškem narečju.

Pesmi in misli slovenskim izseljencem za izseljensko nedeljo

BALADA

Poljana dihála otožno,
molila je mato pobožno;
njen sin je bil šel v rudokop...
Olenkica tiho brlela
na mizi je lahko drhtela
in s sencami nihal je strop...

Začula je mati stopinje:
"Mogoče zdaj prišel moj sin je?"
izvilo iz njenih se ust
in nagio je gledat hitela,
da sina bi zopet objela —
a zunaj bril veter je pust...

In mati se v sobo vrnila,
pobožno je dalje molila —
njen sin je bil šel v rudokop —
tedaj — v omari je bilo,
pri oknu se nekaj zganilo,
povečale so strop...

Se mati je v okno ozrla,
beseda ji v strahu zamrla;
pri oknu je stal sin — mrlič:
očesi — kot oglje žareče
in ustnice neme — trpeče,
na prsih — krvavi prtič...

Ko sonce poljano objelo,
je pisemce drobno prispelo:
"Martina pokopal je rov."
In mati je solze točila,
za sina-rudarja molila,
ki mrtev je prišel domov.

Francé Horvat:

ROMAR

Mirno je sopla temna, hladna noč,
nebo živo cvetelo je v zvezdali,
a jaz še vedno bil sem na nogah,
na beli cesti sam in proč od koč.

Na beli cesti sam in jokajoč!
Obup in žalost sta prežala ob cestáh
in mrzlo bril je sever po goráh,
a jaz preklinjal sem obupajoč...

In glejte, prav tedaj sem srečal ga,
ko s težkim križem šel je na goró,
saj veste, Jezusa popotnika.

Na moje prsi nagnil je glavó,
da trnje me je zbodlo do sreá,
in tesno skupaj šla sva na goró...

Boršt nar

MOJ OČKA

Nikdar ni svojih žuljev štel,
ne v težkem delu dni, noči.
Za sedem nas otrok je živel in se iztrpel.

Kot kralj je bil nekdanj v krogu svoje dece
in znal veleti je kot strogi propovednik
z lece.

Zdaj že se hrbet mu krivi,
in sneg pobelil mu je trudno glavo od skrbi.
Pa boš se, očka, vsaj spočil na stare dni?
Oh, tudi ne!

Zdaj zrasli smo in vsi smo gli,
in si kar sam ostal na stare dni.
Ko k mizi sedeš, da bi molil pred jedjo,
takrat Ti vselej solzne so oči,
ko Ti pogled na prazne sedeže strmi.
Od sedmih Ti le eden je ostal.

Anka Salmič.

S A N J E

Pred tovarno. Sto in sto jih je. Debel gospod prihaja. Delodajalec ali njegov pooblaščen uradnik. Kako liko jih vzame? Sto in sto misli ugiba in hrepeni. "Ti, ti in ti," kaže gospod s kazalcem, popravi očala in zopet gleda. "Še dva!" Gospod gleda in izbira. Hrepeniče zro vanj stotine oči. "O, da bi bil jaz!" si misli marsikdo. Tam daleč zadaj stojita dva hrusta. Pravkar sta prišla, toda gospod ju je že opazil. Nju je izbral. Za danes dovolj. Množica se počasi razhaja. "Kakor kupee na sejmu," pravi eden. "Smo pač v Ameriki," pristavi drugi, "kdor ni zdrav in mlad, ni vreden nič!"

Med rumenim žitnim poljem sopiha vlak. Tovorni. Na straneh čepijo, na odbijače se stiskajo, v praznih vagonih se skrivajo — ljudje. Brezposelni. Dela iščejo in se vozijo iz kraja v kraj. Linyeras. Nekateri so se dela že odvadili in brez misli topo blodijo po tej strani deželi. Tudi nekaj znanih obrazov je vmes.

Na pragu umazane hiše sedi Janez in bere. Drobno je pisemce. Sestra piše. "Domov pridi! Kmetija hoče močnih rok. Oče ne morejo več. Tudi mati so slabi. Danes so, jutri jih morda ne bo več. Anka Ti je še vedno zvesta. Čaka Te. Le žalostna je, ker ji nič ne pišeš. Pridi!" Janez se je zamislil. Če se ne motim, se mu je solza utrnila na zganjeni papir. Pridi, pridi... S čim? Predaleč je tvoj dolenski grunt! Vsaka misel je brez smisla. Naj vrag vzame vse skupaj...

Predmestni park. Še mlad priseljensec se je zlezel na klop in dremlje. Sanja. Bog ve o čem. Morda so take njegove sanje, kakor so bile sanje domala vseh izseljencev, predno so se podali na pot. Sladke sanje, kakšne pa! Samo da so sanje budnega človeka nevarnejše kakor pa sanje spečega.

Anton Podlogar, Buenos Aires.

IZ SPOMINSKE KNJIGE

Čednost je najlepša dota,
čednost prava je lepota,
ki ji čas ne more kaj,
ker je večer njen sijaj.

Rada delaj, moli rada,
greha zvesta se kakor gada,
bodi hvala in poštena,
čednostna slovenska žena!

Ako Tvoj pogled Boga
bo iskal, mu iz sreča
vdana boš, tedaj ne boj
se ničesar! Bog s Teboj!

Buenos Aires 1936.

Ne prevzemi se nikar!
Vedi da je nežna stvar
žensko čednostno življenje,
da je svet prepola prevár.

Morda prebridko trpljenje
se razlije čez življenje,
morda blaženo veselje
skozi zemske dni te pelje...

Marija Ižčen.

ALI SEM VREDEN?

Stvarnik mogočni moj,
pazno bdiš nad menoj,
varješ me noč in dan.
Ali sem vreden?

Sonec! Tvoj zlati žar
na me, preravno stvar,
siplješ neutrudoma.
Ali sem vreden?

Vrstita dan in noč,
nudita menjajoč
mi dragoceni čas.
Ali sem vreden?

Daljna deželica,
domovina moja,
moja si varhinja,
Ali sem vreden?

Mamica ljubljena, !
živa ali mrtva
misliš na sinkota.
Ali sem vreden?

Zvesta ti deklica,
moja nevestica,
vem, da me rada iniš,
Ali sem vreden?

Dajte, ah dajte mi,
ah, pomagajte mi,
da bom vseh teh dari
bolj in bolj vreden!

Anton Podlogar, Buenos Aires

Ž I V L J E N J A

Milijoni in milijoni človeških življenj se odigravajo na svetu. Kako so različna! Niti dvoje jih ni, ki bi si bila povsem enaka. Tudi ista življenja si niso dosledna, niso ves čas enako usmerjena. Vendar bi jih bilo mogoče razdeliti v nekatere približne skupine.

G r e š n a ž i v l j e n j a. Grešnik živi kakor žival. Slabše kakor žival, ki ima svoje nagone proti katerim ne gre. Grešnik se ne meni za nobeno pravico in za nobeno krivico. Bog, vera, cerkev — ljudi, ki na te reči kaj dajo, res ne more razumeti. Neverjetno lahko-miselno je zaverovan v svoje vsakovrstne strasti. Kolikor je vrst in velikosti greha, toliko je vrst in velikosti grešnikov: brez števila. Saj razumem, da človek ni angel, ampak samo žival, in še slabši kakor žival bi pa spet ne smel biti!

S e b i č n a ž i v l j e n j a. Egoist, sebičnež, je oblečen v samega sebe. Njegovi vidiki začenjajo in končujejo z vednim jaz. Kar meni koristi, to je dobro. Mojemu ugodju, moji udobnosti, moji časti, mojemu uživanju. Kar je temu nasprotno, je slabo. Vse drugo me ne briga in me ne zanima. Kar egoist dela, dela samo za sebe in zaradi sebe. Celo mnoga in težavna navidezna dobra dela imajo včasih samo en smoter in cilj: jaz. Kaj moji bližnji, kaj Bog, kaj splošnost! Ta mali "jaz" je pa res skromen in nevreden cilj človekovega življenja! Po pravici uči izkušnja, da je človek tem večji egoist, tem bolj zaverovan v samega sebe, čim manjša je njegova umska vrednost.

P r a z n a ž i v l j e n j a. Neverjetno je, kako prazni, površni, puhli da so nekateri ljudje. Kako malo pomembno in kako malo vredno je njihovo življenje. Morda imajo tudi tukaj prednost ženske. Saj je vsa misel in vse veselje mnogih izmed njih v modi, v prikupljivosti, ki bi jo hotele dati svojemu obrazu in telesu, v pozornosti, ki jo hočejo vzbuditi v okolici, kjer živijo, v zavisti, nevoščljivosti, opravljanju, če se narejena lepota ponesreči, so vse iz sebe vsled jeze in žalosti. Za kakoršnekoli višje dobrine nimajo smisla. Izložbena okna in razstave vabljevih oblek so njihovi najljubši obiski. Njihovi razgovori veljajo najraznovrstnejšim lepotilnim sredstvom. Saj ne rečem, da so vse te reči popolnoma brez vrednosti in brez pomena, vendar bi njihovo vrednost primerjal vrednosti kosila, ki bi bilo pripravljeno iz samih parfemov in iz samih dišav...

P e s i m i s t i č n a ž i v l j e n j a. Pesimist ali črnogled vidi vse le od slabe strani. Njegovo življenje je polno bojazni in strahu. Boji se vseh mogočih in nemogočih nesreč, ki vtegnejo zadeti njega, njegovo družino, njegov narod in ves svet. Kar ga obdaja, razlaga na slabo. Ljudje s katerimi mora živeti, so nevarni hudobneži. Čednost, ki jo morda kje opazi, je krinka. Koncem leta je njegova domišljija prav po nepotrebnem prebolela tisoč katastrof, ki jih v resnici nikdar nikjer drugje bilo ni, kakor v nesrečneževih pesimistično razboleni glavi. Ti večni bojaznljivci so povsem pozabili na božjo Previdnost, ki vendar čuje nad slehernim izmed nas, tako da so "še lasje na naši glavi vsi prešteti in brez božje volje nobeden ne pade iz nje." Mnogi vse svoje življenje prejočejo. Milujejo se in sami sebi se smilijo. Za nobeno resno delo niso. Vsakega trpljenja, vsake majhne neprijetnosti, ki so v življenju vendar neizbežne, se bojijo že v naprej in se pred njimi tresejo. Med tem ko drugi, močni, zatrjujejo, da je trpljenje šola življenja (Suzana Fouché). Da brez trpljenja življenje sploh življenja vredno ni. Da našemu ubogemu

življenju šele trpljenje pravo vrednost daje, podobno kakor školjka v trpljenju biser spočne. Zlasti delamo s trpljenjem pokoro za naše grehe in si pridobivamo bogastva za nebesa.

U m e t n i š k o ž i v l j e n j e. Umetnost olepšuje življenje. Kadar umetniško razpoloženi človek zapiše ali bere novo, svetlo besedo, novo misel ali bogato frazo, začuti duhovno veselje. Gledati lepo sliko, posrečen kip, umetno podobo, poslušati ubrano pesem ali zbor ujemaajočih se instrumentov, je gotovo lep in plemenit užitek. Vendar to ni in ne more biti vse. Prav je imel René Bazin, ki je napisal: "Kaj počenjajo ti pisateljo z vsem svojim genijem? Mesto da bi bili stebri, ki bi podprli hišo, so samo zublji, ki zasvetijo, pa brž spet ugasnejo. Ne morejo se primerjati vrednosti jambora, ki nosi jadra, ali ročaju, ki drži lopato."

R a z k o š n o ž i v l j e n j e. Po brezdelnem in razkošnem življenju premnogi hrepené z vsemi žilicami svojega srca. Po udobnostih vsake vrste. Kako se motijo, kateri mislijo, da sta brezdelje in razkošje za srečo dovolj. Naj berejo spomine pokojne rumunske kraljice ali obeh belgijskih kraljičen, ki so pred kratkim v knjigah razodele neverjetne stiske svojih sre sredi komaj dopovedljivega posvetnega sijaja in navidezne sreče, zaradi katere so jih zavidali vsi, ki so slišali o njih. V knjigi "Moralna bi biti cesarica" popisuje bivša avstrijska princesa Štefanija o svojih strahotnih tegobah sredi najrazkošnejšega življenja. Leta 1884 ji je sam turški Sultan poklonil najlepših darov, kar si jih morete misliti: "Diadem neprecenljive vrednosti, dva izbrana arabska konja, dvanaest stenskih slik prvih umetnikov, zavese iz čiste in težke svile, orožje z najlepšimi orientalskimi okraski, vrsto garnitur zlatega namiznega orodja, velike posode najbolj izbranih dišav. Da nič ne omenjam darov nešteti ostalih suverenov in bogatašev sveta. Sredi tega sijaja pa me je moj mož, nadnadvojvoda in prestolonaslednik Rudolf, zmerjal z najboljšimi prostakimi izrazi. Z revolverjem v rokah, brez katerega nikdar ni bil, mi je grozil ob vsaki priliki, in tirjal, da mu izpolnim sleherni kaprici." Predzadnjega januarja leta 1889 so končno našli njegovo mrtvo truplo v eni izmed dvoran gradiča Mayerling. Kakšno strašno življenje sredi najbolj zavidanega razkošja!

P o s l o v n o ž i v l j e n j e. Veliko jih živi zgolj za svoje posle. V šolah se dolga leta pripravljajo za poslovne ljudi. In v poklicu mnogi ne mislijo na drugo, kakor na obrt in trgovino. Včasih se jim posreči, in denar se kar neverjetno kopiči v njihovih naložbah. Često se seveda tudi najboljše špekulacije ponesrečijo. Takrat je pač gorje. Toda to gorje pustimo vnevar. Opazujmo človeka, kateremu so se na redek način in čez vse mere posrečile tudi najdržnejše trgovske zamisli. Velik del življenja je sicer minil. Živeci so sila trpeli. Starost in z njo združene nadloge so začele objemati moža. Ampak kaj zato! Bogat je. Bolj kakor si je kdaj misliti mogel. Dosegel je, kar je hotel in še vse več! Po pravici ga vse blagruje, in zadovoljen je sam s seboj. — Norec! "Nocoj bodo namreč tvojo dušo terjali od tebe, in kar si skupaj spravil, čigavo bo?" — Po mnogih nemških kmečkih hišah boste našli tablice z debelo in izbrano tiskanim besedilom, ki ima veljavo tudi za gospodarje in gospodinje slovenskih hiš: "Ta hiša je moja." pravim samozavestno in z vsem ponosom jaz. "Ta hiša je moja," je rekel moj oče pred desetimi leti, in pred petdesetimi leti moj stari oče, in zdavnaj prej ded, in tako naprej. Čez dvajset let bo nemara "Ta hiša

je moja" trdil moj sin, in čez petdeest let sin njegov in spet tako naprej. Tako da se moram po pravici vprašati prav resno: "Čigava pa je potem prav za prav ta hiša in ta grunt?"

P r o l e t a r s k o ž i v l j e n j e. O, to je pač huda stvar. Vse se ga boji. Kateri so obsojeni vanje nimajo samo pravice, ampak po nauku Cerkve naravnost dolžnost, da sebi in svojim na vse dovoljene in poštene načine izkušajo izboljšati gmotni položaj. Slep bi moral biti, ali pa zakrknjen v svoji zlobi, kdor bi trdil, da na primer slovenska Cerkev in slovenska duhovščina nista storili za izboljšanje splošnega gmotnega stanja slovenskega ljudstva vsega, kar je bilo v njuni moči, in še nekoliko več. Kljub temu na Slovenskem ni zmanjkalo bede in je ne bo! In vendar... ali niste brali uvodnega članka v zadnji številki Duhovnega življenja? Tam po Slovenskem velja pregovor, da se kdo kakor otrok emeri in kar utolažiti ne da, ker mu je kokaš pograbila kruha kos. Bedaček, ki se ne moreš pomiriti in utolažiti ne daš, ker ti je usoda odmerila nekoliko manjši kruha kos. Nekaj malega počakaj, nekaj prav malega, prav neverjetno malo časa — kako malo v zadnje Duhovno življenje še enkrat poglej! — pa bosta s prvim bogatinom, kar jih je kdaj živelo na svetu, z ozirom na zemeljsko bogastvo enaka do vinarja.

Z n a n o s t i p o s v e č e n o ž i v l j e n j e. Zlasti površni misleci in opazovalci ljudi imajo sila visoko mnenje o učenosti in mnogo, zelo mnogo, če ne vsega pričakujejo od znanosti. Zlasti seveda boljših časov, obilnosti dobrin, splošne blaginje, bratstva in prave civilizacije, kulture. In deloma imajo brez dvoma prav. Saj ima tudi Cerkev znanost v visokih časteh. Kateri hočejo postati njeni duhovniki, se morajo preje mnogo učiti. Ne tri leta, ne pet let, ampak poleg osnovne šole še osem let gimnazije, in na primer v ljubljanski škofiji, poleg gimnazije še šest let vseučilišča. Prav noben stan ne zahteva danes višjih, dolgotrajnejših študij. Tudi ne temeljitejših in ne bolj vsestranskih! Samo za mislite se v ljudsko-prosvetno delo na primer slovenske duhovščine! Vendar je treba gladko priznati, da znanost ni vse. Da tudi ni največ. Znanost človeka ne naredi vedno boljšega. Nasprotno: ljudi, ki so kljub znanju hudobni ostali, se posebno bojimo! Tem bolj se jih bojimo, čim bolj so napredovali v znanosti, ker so pač v svoji hudobiji postali toliko spretnejši. In hudobne znanosti in spretnosti je danes na svetu prav veliko. To je tudi eden izmed vzrokov, da je na svetu toliko hudega. Zlasti pa se tudi motijo, kateri zamenjavajo resnico z znanostjo. Saj so znanstveniki prav v najnovejšem času začeli z vso silo povdarjati "relativnost" znanosti (Einstein), kar bi se reklo po domače "spremenljivost znanosti", kar vsekakor ni posebno blizu resnici, ki je nujno neizmenljivo. Tega, kar za gotovo vemo, je sila malo. dočim često "znanost" ni drugega, kakor velika kopica laži, ki ena drugo pobijajo. Čeprav je človeška vednost sila majhna, rada naredi človeka prevzetnega, Bog pa se prevzetnemu ustavlja, kakor ponovno ugotavlja sveto pismo, ponižnim pa pomaga.

K a k r š n o k o l i ž i v l j e n j e. Vzemimo spet za vzgled življenje in izkušnje imenitnika, kakor so zapisane v knjigi imenovani Pridigar, kjer takole medruje sam modri Salomon: "Jaz, Pridigar, sem bil izraelski kralj v Jeruzalemu, in sem v srečju sklenil modro iskati in zasledovati vse, kar se godi pod soncem. To jako hudo opravilo je Bog izročil človeškim otrokom, da se z njim trudijo. Videl sem torej vse, kar se godi pod soncem, in glej, vse je nečimernost in nadloga duha. Grešniki se težko dajo poboljšati, in nespametnih je brez števila. Govoril sem tedaj v svojem srečju rekoč:

Glej, visoko sem se povzdignil in presegel v modrosti vse, ki so bili pred menoj v Jeruzalemu, in veliko stvari sem prevdarjal in spoznal. In z vsem srcem sem se vdal, da bi spoznal modrost in učenost in zmoto in nespamet; in sem spoznal, da je tudi v teh težava in nadloga duha, zato ker je v veliki modrosti velika nevolja; in kdor si pridobi učenost, si nakoplje tudi bridkost. Rekel sem v srečju: Pojdem, da se udam nasladam in bom užival dobrote. Pa sem videl, da je ničemurno tudi to. Napravil sem velika dela, sezidal sem si hiše in nasadil vinograde, naredil sem vrtove in sadonosnike, in v njih nasadil vsakovrstno drevje, in sem si napravil ribnike, da bi namakal gozd rastočega drevja; imel sem hlapce in dekle in veliko družino, tudi goveda in velike črede ovac, večje kakor vsi, ki so bili pred menoj v Jeruzalemu; nakopičil sem si zlata in srebra in bogastva kraljev in dežel; dal sem izučiti pevcev in pevk, in — veselje človeških otrok — kozarcev in vrčev, ki jih rabijo, da nalivajo vino; in v blagu sem presegel vse, ki so bili pred menoj v Jeruzalemu; tudi modrost je ostala pri meni. In nobene stvari od vseh, kar so jih poželele moje oči, jim nisem odrekel, in nisem branil svojemu srečju, da bi ne uživalo vsake naslade, in se radovalo v tem, kar sem bil pripravil, in to sem imel za svoj delež, da bi užival sadove svojega truda. Ko sem se pa obrnil k vsem delom, katera so bile storile moje roke, in k trudu, s katerim sem se zastonj potil, videl sem v vseh rečeh ničemurnost in nadlogo duha, in da nič ne traja pod soncem. Obrnil sem se, da bi si ogledal modrost in zmote in nespamet, in sem videl, da je modrost toliko pred nespametjo, kolikor se loči svetloba od teme, da so modrega oči na njegovi glavi, nespametnež po hodi v temi; in vendar sem spoznal, da je obel konec enak. In sem si rekel v srečju: Če bo enak konec nespametnežev in moj, kaj mi koristi, da sem se toliko trudil za modrost? In ko sem sam s seboj tako govoril, sem spoznal, da je tudi to ničemurnost. Zakaj kakor modrega, tako tudi nespametnega spomin ne ostane vekomaj, in prihodnjost bo vse enako zagrnila s pozabljenjem; tako umrje učeni kakor neuki. In zato se mi je gabilo živeti, ko sem videl, da je vse pod soncem slabo in vse ničemurnost in nadloga duha." In sedaj se moram s silo odtrgati od branja in prepisovanja te odlične svetopisemske knjige, ker bi jo moral prepisati sicer od začetka do konca kar vso.

K r š č a n s k o ž i v l j e n j e. Krščansko življenje je nekaj bistveno drugega, kakor so bila življenja, ki sem jih opisoval doslej. Krščansko življenje po svojem najglobljem bistvu ni zasidrano v sedanjosti, marveč upa v prihodnjost, v bodočnost, v večnost ima svoj smoter in cilj. Seveda je krščansko življenje plodno že tudi za ta čas, tako da se bo krščansko življenju človeku običajno že tukaj na zemlji boljše godilo, kakor posvetnjaškemu brezbožniku. Zlasti bo užival mir sreča in neko notranje veselje in zadovoljnost, ki po božji vrednosti pač presega mnoge, če ne prav vseh zemeljskih dobrin. O krščanskem življenju je mislil Victor Hugo, da dvoje k molitvi sklenjenih rok več pomeni, premore in več velja, kakor delo vseh rok. misli vseh možgan in rožljanje vseh sabelj celega sveta. Krščansko življenje še ni popolnost in svetost, pač pa je vsaj spoštovanje popolnosti in svetosti, in prizadevanje za čim večjo popolnost in svetost. Krščansko življenje pozna, žal, tudi padee — ampak ob taki priliki se v krščanskem človeku zgane vse, svoj padee obžaluje takoj, ve, da je napačno ravnal, z novo odločnostjo se vzravna, in se s polnim zaupanjem v božjo milost in pomoč znova poda na pot vzvišenih načel, ki jih je Gospod Jezus zapustil ljudem.

Življenje je žrtev. Ana Marija je v Montanban na Francoskem noč in dan stregla nalezljivo bolnim. Kje se bo menila za 40 urni delavnik, ko pa jo je potrebovalo toliko izmučenih trpinov! Na drugi strani pa menda ni znan samo en slučaj, ko so takozvane "civilne samaritanke" pustile umreti pravkar operiranega bolnika, zato ker je čas njihovih osmih ur že potekel ali se pa še ni začel. Kristjan mora ali bi vsaj moral videti v svojem bližnjem Kristusa. Saj se spomnite Jezusove napovedi o poteku vesoljne sodbe, ko poroče Sodnik izvoljenim: Pridite, blagoslovljeni mojega

Silno je stara primera o dveh potih, izmed katerih vodi strmi, trnjevi in težavni v nebesa, lahki, cveteci inudobni pa v propast. Popotnik skozi življenje, po katerem izmed obeh gre tvoja pot?

Očeta, prejmite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta. Zakaj lačen sem bil in ste mi dali jesti; žejen sem bil in ste mi dali piti; popotnik sem bil in ste me sprejeli, nag sem bil in ste me oblekli; bolan sem bil in ste me obiskali; v ječi sem bil in ste prišli k meni. In dobri bodo rekli: Gospod, kdaj smo te videli lačnega in smo te nasitili? In smo te videli popotnika in smo te sprejeli? Ali nagega in te oblekli? Ali kdaj smo te videli bolnega ali v ječi in smo prišli k tebi? In Sodnik Kralj jim bo odgovoril: Resnično, povem vam, kar ste storili kateremu izmed teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili. In prav na podoben način bo Sodnik obsodil grešnike.

Apostolsko življenje. Apostol je grška beseda in pomeni poslanec. Zlasti pomeni beseda apostol Kristusovega poslanca. Oznanjevalec njegovih naukov, njegove hvale, njegovega kraljesva. Velika znata je, da so samo misijonarji in duhovniki dolžni oznanjati Jezusa, govoriti o njem, pridobivati mu pristašev in prijateljev. Vsak, prav vsak krščanski človek je hkra-ti tudi Kristusov poslanec in glasnik. Dober ali slab. Ni dovolj, da si kakor zdravnik, ki samo ugotavlja bolezen, marveč moraš biti zdravnik, ki zdravi. Ni dovolj, če samo tožiš o nekrščanskih razmerah v katerih živi svet, marveč si dolžan na svoj način pomagati, da se izpremenijo in izboljšajo, pokristjanijo.

Sveto življenje. V Veliki Trapi na severnem Francoskem se vsak obiskovalec ustavi pred sliko slavnega opata Rancé, ki je bil svojčas dvorjanik in pesnik. Na beli steni nasproti slike je izpisana ena izmed njegovih pesmi, sonet, ki zaključuje: Kdor ne živi kot svetnik, živi nespametno! Rancé ima prav. Sveto življenje je koristno za ta čas, pa tudi za večnost. Človeku daje srečo na svetu in v večnosti. Sveto življenje je izmed vseh na zemlji mogočih življenj najbolj pametno, najbolj koristno, in za krščanskega človeka

prav za prav edino življenja vredno in dosledno.

Večnostno življenje. Ljudje mislijo na splošno samo na to zemeljsko življenje. Običajno tudi tisti, ki se za verne ali celo za pobožne štejejo. Kdor živi večnostno življenje, pa se neprestano zaveda, kako kratko da je to naše življenje na zemlji. Kakor žveplenka, ki si jo uprasnil in je zagorela, prižgala kar je bilo treba, opravila tako svojo nalogo, na kar jo zavrtiš in nima nobene vrednosti več. Obširneje in znanstveneje je razpravljala o dolgotrajnosti in vrednosti človeškega življenja na zemlji zadnja številka Duhovnega življenja. Zato mislijo nekateri skoro izključno na večnost. "Quid hoc ad aeternitatem — kakšen pomen ima za večnost dejanje, katero hočem izvršiti?" se vprašujejo nekateri ljudje pred vsakim svojim opravilom. Čim tesneje zvezo ima kako dejanje z večnostjo, tem važnejše je. V bistvu je torej večnostno življenje sveto življenje, vendar ne vedno in ne nujno. Sveto življenje bi rekel, da je bolj spontano, bolj naravno, bolj samohotno, bolj nesebično, bolj življenje ljubezni, ki ne misli na plačilo (še če bi me pogubil, o Bog, Te ne bom nehal ljubiti!), čeprav je z njim plačilo nezmotno in nevarljivo združeno, dočim je življenje, kateremu pravim večnostno, bolj premišljeno, bolj razumno, skoro bi rekel bolj računarsko in koristolovsko. Sveto življenje je boljše in popolnejše od zgolj večnostnega.

Trije glavni razredi. Vsa zgoraj naštetá pa tudi vsa druga kakoršnakoli človeška življenja bi mogli razdeliti v tri glavne skupine: dobra, slaba in nepopolna. Ker zemeljsko življenje ne more biti samo sebi namen — kakšen da je konec človeškega življenja v zgolj biološkem pomenu besede, bi najnazorneje mogli opazovati v grobeh, v katerih bodo čez štirideset ali petdeset let (aj, kako kmalu!) gnila naša trupla — odgovarjajo tem trem skupinam zemeljskih življenj, tudi trije različni cilji, naravne, samo po sebi umevne posledice, rezultati našega življenja na zemlji:

Pekel je naravno bivališče tistih, katerih življenje je bilo slabo. Kazen za hudobijo in nespamet. Strašen je pekel. Dante v svoji znani pesnitvi Divina comedia takole popisuje napis ob vходу v pekel, ki ga navajam v španskem prevodu, ker nimam pri rokah ne italijanskega izvirnika, ne slovenske prestave:

Por mi se va a la ciudad doliente;
por mi se va al eternal tormento;
por mi se va tras la maldita gente.
...yo por siempre duro:
¡Oh, los que entráis, dejad toda esperanza!
No tienen ni la esperanza de la muerte.
...las gentes dolorosas,
que perdieron el don de inteligencia
pálidas y desnudas baten dientes,
blasfeman de su Dios, de sus parientes,
del tiempo, del lugar y su crianza,
y de la especie humana y sus simientes,
Por aquí nunca pasa anima buena!

Posebno moreča bo v peklu zavest: jaz sam, izključno samo jaz sem si svoje nesreče kriv in drugi nihče! Med vsemi pogubljenimi ni niti enega, ki bi svojčas ne bil namenjen za nebesa, in ki bi po svoji lastni krivdi, po svoji lastni veliki krivdi, sam, čisto sam ne bil zaslužil pekla. V življenju ljudje tako radi na druge zvrčamo krivdo za svoje nesreče, se tolažimo s tem. Dostikrat se slepimo, tolažimo se pa vendarle. Pogubljeni v peklu pa bodo čisto določno spoznali in nedvomno razumeli: Te strahotne in brezkončne bolečine sem si zaslužil jaz sam! To spoznanje bo neprimerno večalo njihov obup.

V i e e so kraj trpljenja in upanja. Predno bodo vstopile pred božje obličje, v popolno srečo in v ne- skaljeno veselje, se morajo duše očistiti vseh umaza- nosti, nepopolnosti, površnosti. Težko trpijo. Zlasti je težko pričakovanje. Vsak trenutek se jim zdi večnost. Ampak prav nič več si same ne morejo pomagati. Mi jim lahko pomagamo. Od nas pomoči tudi pričakujejo. Saj so med to številno družino vie morda naši starši, sorodniki, dobrotniki ljubljeni prijatelji. Molitev, post, miloščina, zlasti pa daritev svete maše jim bodo v ve- liko uteho. Prav posebej pa se zavedajmo, da bodo viece vsaj za nekaj časa najbrže tudi naša domovina. Zato skrbimo, da naše bivanje v strašnih vicah ne bo pre- dolgo, in navado pomagajmo spet vzpostaviti med ljud- mi, da bodo živi mislili na svoje pokojnike in zanje mo- lili, ker nam bo ta navada vtegnila veliko koristiti.

N e b e s a so kraj popolne sreče. Kraj zmago- valcev. Zavest, da so izvoljenci pri pripravah za tako nedopovedljivo srečno življenje tudi sami sodelovali, da

ne uživajo zgolj miloščine, da imajo neko pravico do nebes, ne bo zadnji vzrok njihove nepojmljive in ne- skaljene sreče. Čeprav veselje vseh nebeščanov ne bo enako, ne bo med njimi nobene zavisti. Saj bo vse po- vrnjeno po pravici. Človeški jezik je preubožen, da bi nam dopovedal veselje nebes. Ko se je španski vojvoda Alba vrnil iz strahotnih bojev v Flandriji, ga je vprašal kralj, če je bilo res, kar so pravili, da se je namreč sonce ustavilo na nebu, da so mogli Španci dokončati začeti boj in zmagati, je odgovoril junaški vojvoda: "Veličanstvo, nisem imel časa pogledati proti nebu!" Tako je bil zaverovan v vojskovanje. Tudi mi bi ne smeli imeti časa za vsakdanjosti v tem našem odločil- nem boju za nebesa. Nebesa so namreč zadnji smisel človeškega življenja na zemlji. Nebesa dobljena, vse dobljeno, smisel življenja je izpolnjen, nebesa izgub-ljena, vse izgubljeno, vse, prav vse! Naj bi nihče izmed mojih cenjenih čitateljev ne bil tako nesrečen!

Prisedil Vladimir Zmet. Córdoba.

KAJ SE GODI V RUSIJI

Nobena država sveta ni danes tako zavita v skrivnost kakor Rusija. Sicer je potovanje v Ru- sijo mogoče, toda združeno je s takimi omejitvami in tako malo svobode imajo obiskovalci, da se jih le malo odloči za pot, kjer bi tratili čas in denar, videti pa bi mogli samo kar hočejo oblas- ti, ki pot do vseh malenkosti na- prej določijo, in stopiti bi mogli v stike samo z ljudmi, ki so na uradnih listah.

Računajo, da izhaja v Rusiji okrog 10.000 časopisov. Izmed njih je mogoče dobiti v Moskvi komaj 20. Jasno je, da v Rusiji, pod diktaturo, ne poznajo svobo- de tiska. Vendar je bilo samo iz teh 20 časopisov mogoče brez- dvomno in imenoma ugotoviti, da je bilo leta 1937 štiri tisoč ljudi zaradi protidržavnosti ob- sojenih na smrt in tudi resnično usmrčenih. Tisoč smrtnih obsodb je insinuiranih, lahko se nanje sklepa, niso pa prav izrečno ugo- tovljene.

Ljučkov, bivši šef sovjetske tajne policije v vzhodni Sibiriji, ki je zbežal na Japonsko, trdi, da je bilo v sovjetski Rusiji v resnici samo tekom leta 1937 iz političnih vzrokov obsojenih na smrt in usmrčenih nad 40.000 o- sumljenec, kar da mu je po- vsem znano. Podobne številke navaja Petrov, ki je zbežal v Mandžukuo.

Med obsojenci so imena naj- bolj znanih in še pred kratkim zelo vplivnih ruskih državnikov. Izvemvši treh so izginili vsi člani osrednjega odbora komuni- stične stranke, ki jih je bil ime- noval še Lenin. Od sedmih čla- nov sovjetskega osrednjega iz- vršenega odbora jih je bilo po- streljenih pet. Ljudski komisar- ji sovjetskih zveznih republie so bili eliminirani v razmerju devet od vsakih desetih. Od petih mar- šalov so bili obsojeni trije in iz- med osmih generalov, članov vojnega sveta, ki je še lansko leto v smrt obsodil enega mar- šala in sedem generalov, jih je bilo usmrčenih šest. Eliminira- nih je bilo 65 članov vrhovnega vojnega sveta, ki šteje skupno 80 članov. Postreljenih je bilo 75 o/o vseh generalov. Izginili so skoro vsi tehnični ravnatelji ve- likih industrijskih podjetij. Ko- liko da je bilo obsojenih diplo- matov, ni mogoče povsem ugo- tovti, vendar je njihov odstotek zelo visok. Ravno tako ni mogo- če ugotoviti političnih umorov starejših voditeljev komunistič- ne internacionale, višjih držav- nih uradnikov, profesorjev, žur- nalistov in celo umetnikov, če- prav je gotovo, da je razmerje usmrčencev najvišje med vojašt- vom, zlasti med častniki. Procesji proti mnogim izmed zgoraj ome- njenih so bili javni in objavljeni tudi v inozemstvu, in so povsod

zbudili pozornost po svojih iz- rednih posebnostih: skoro bsi ob- toženci so priznali največje, tu- di neverjetne zločine in so pro- silli sodnike, naj jih čim strožje obsodijo.

Razmeroma zelo malo je bilo usmrčenih zadnje čase duhovni- kov. Glasom ruskih uradnih iz- jav tekom celega leta 1937 "sa- mo" 292. Pač pa izjavljajo vo- ditelji zveze brezbožnikov, da bodo to napako v doglednem ča- su popravili, čeprav hočejo vo- diti boj proti veri v Boga in proti katerikoli cerkvi bolj s propagando, kakor s krvavim pregajanjem. Za petdesetletnico revolucije leta 1967 upajo vse- kakor doseči, da bo govorila o veri v sovjetski Rusiji samo še zgodovina.

Kar tiče aretirancev po zapo- rih in internirancev po koncen- tracijskih taboriščih, navajajo tuji časnikarji, ki po splošni sod- bi stvar morejo poznati, take številke, da se jih skoro ne upa- mo navajati: petnajst milijonov. Ti obsojenci in interniranci so v veliki množini zaposljenih pri raznih delih.

Znano je, da so imeli preteklo leto v Rusiji ljudsko štetje, da pa njegovi rezultati še danes niso objavljeni. Poročajo časn- karji, da je štetje izpadlo poraz- no. Po drugi petletki bi morala šteti sovjetska Rusija 180 mili-

jonov prebivalcev, našteli pa da so jih 145 milijonov! Kakor hi- tro so bile te številke ugotovlje- ne, je znamenita tajna policija G.P.U. likvidirala vse vrhovne voditelje ljudskega štetja.

Izredno je iznenadil popolni Stalinov molk v zadnji septem- berski krizi. Pa tudi poljska ko- rajža na rusko grožnjo, da odjo- ve nenapadalno pogodbo. Polj- ska, soseda, mora namreč pozna- ti notranje razmere v Rusiji. Se zdi, da je njim primerno prikro- jila svoj odgovor. Tudi Lind- bergove izjave o notranjih raz- merah in o vojni moči Rusije, zlasti o sovjetskem letalstvu, so bile porazne v kolikor niso bile skrivnostne. Mnogi znani ino- zemski simpatizevi sovjetskega režima, ki so zadnji čas obiskali Rusijo, so se vrnili razočarani, nekateri so povsem spremenili svoje ideologije, in so iz prijate- ljev komunističnega režima po- stali njegovi sovražniki, ter so tudi v knjigah popisali vzroke za spremembo njihovega miš- ljenja.

Svet se torej po pravici vpra- šuje, kaj se vendar godi v Ru- siji? Saj ne more biti slabo vse, prav vse, kar se je zgodilo v Rusiji zadnjih 20 let. Seveda je več ko gotovo, da tudi dobro ni vse. Prav gotovo pa je, da ta za- gonetna skrivnostnost ne more pomeniti nič dobrega.

P A R I J A

Veste, kdo je Parija?

Parija je Indijec najnižje kaste, s katerim njegovi lastni rojaki ravna- jo slab- še ko s psom.

Parija je nečist in ne sme stanovati v vasi. Noben spodoben človek se ga ne bo dotaknil, saj je izmeček človeštva. Ko bi se od slabosti zgrudil na ulici, bi mu nihče ne dal požirka vode, da bi se ne onečastil.

Takega Parijo je nekoč misijonar našel na ulici in ga spravil v bolnico usmiljenih sester.

Kako se je čudil ubogi bolnik, ko je videl nežno ljubezen, s katero so mu se- stre stregle!

Rad bi se izkazal hvaležnega, a kako? Ničesar nima. Še obleka, ki so mu jo za- menjale sestre za njegove umazane cunje, ni njegova.

Ljubezen je iznajdljiva. Išče, premišlja in najde. Sestro pokliče in ji razodee svojo indijsko misel:

"Sestra, rad bi se Vam zahvalil. Rad bi za Vas kaj storil. Pa vidite, da sem bolan, in da ničesar nimam. Toda skoraj bom umrl. Ko umrem, potegnite kožo iz mene in naredite čevlje za sestre!"

Ta Parija je bil in je pred Bogom visok dostojanstvenik!

T O M A Ž M O R

Dne 6. julija je poteklo 400 let, odkar je umrl mučeniško smrti Tomaž Mor, ki je bil 19. majnika leta 1935. prištet med svetnike.

Tomaž Mor je bil lord-kanceler angleškega kralja Henrika VIII. Ta kralj se je ločil od Rima, ker Rim ni hotel odobriti in pozakoniti njegove prešustne zveze. Ker Tomaž Mor kot kraljev kancler ni mogel drugače, kakor da je tudi obsodil kraljevo postopanje ter izjavil, da ima papež prav, ne pa kralj, ga je kralj obtožil veleizdaje. In vendar Tomaž Mor ni storil nič drugega, kakor da se je držal načela, da je treba Boga bolj poslušati kakor pa ljudi. Kot veleizdajalec je bil obsojen na grozno smrt. Najprej bi moral biti obešen, kar je bila v tistih časih velikanska sramota. Nato bi mu vzeli drobovje ter ga na štiri dele raztrgali. Ko je tako poslušal svojo smrtno obsodbo, je znova dobil besedo, da bi spregovoril, če hoče. Bil je izvrsten govornik in sijajen jurist, ki bi bil lahko s svojo zgovornostjo in svojim znanjem svoj položaj izdatno izboljšal. On pa tega ni storil, marveč je sodnemu dvoru povedal le zgodbo, kako so kamenjali sv. Stefana. Dejal je: "Ko so tako kamenjali svetega Stefana, je bil zraven tudi neki Savel, ki je pozneje postal Pavel. In sedaj oba Pavel in Savel, veselo uživata večno blaženost. Tako tudi jaz želim, da bi svoje sodnike zopet videl pred božjim prestolom. Dotlej pa naj vsemogočni Bog varuje kralja ter mu nakloni dobrih svetovalecev!"

Tako veselo in obenem resnobno je Mor govoril vpricho grozne smrti. Malo ga je brigalo, ko je moral iti v sprevedu po londonskih ulicah iz sodne dvorane v ječo Tower ter mu je ob strani hodil rabelj s sekuro, katero je imel namenjeno za obsojenčevo glavo. Med tem žalostnim sprevedom ga je srečal na cesti njegov sin John, ki se je jokaje vrgel očetu k nogam ter ga prosil za zadnji očetovski blagoslov. Tomaž Mor se je sklonil k sinu ter ga večkrat iskreno objel in poljubil, ni pa pri tem potočil niti ene solze. Ko je sameval nekaj časa za debelimi zidovi towerske ječe, se je sam tolažil, da je prav za prav njegova smrt še lažja, kakor pa počasno umiranje doma v postelji. Ko je zvedel, do mu bodo odsekali glavo, je dejal, da mu to, da bo njegovo telo obglavljeno, ne bo zmanjšalo nebeško blaženosti, saj je Kristus nas vseh glava.

Genljivo je brati njegovo zadnje pismo, ki ga je pisal hčeri Margareti. V tem pismu se kar nič ne ponaša s svojo mučeniško smrtjo. Pač pa pismu prilaga zadnje, kar ima, svoj žepni robee ter jo prosí, naj ga izroči "moji ljubi Ceciliji". Tudi sicer izraža v pismu skrb za vsako malenkost. Srečen je bil, ko je zvedel, do bo obglavljen na dan (vigilijo) pred praznikom sv.

Tomaža ter v osmini praznika sv. Petra in Pavla. Nazadnje pohvali svojo hčerko Margareto zaradi njenega obnašanja, rekoč: "Rad vidim, če otroška ljubezen in nežno čustvo pozabljata posvetno etiketo." Nato pozdravlja še svojega sina Johna, rekoč: "Njegovo naravno obnašanje mi je močno ljubo. Nas Gospod raj ga blagoslovi, kakor tudi njegovo vrlo ženo, mojo ljubo hčer. Naj bo dober do nje, ker ona to zasluži."

Tako mirno in dostojno je njegovo obnašanje, kakor se izraža tudi v njegovih pismih. Njegova vedrost, ki je bila resnična, pa se najbolj kaže v njegovi hudomušnosti in šaljivosti, ki ga do zadnjega diha ni zapustila. Ker je bil najprej obsojen, da bo obešen, je to obsodbo kralj Henrik VIII. milostno spremenil in določil, da bo obglavljen. Mor pa je na to kraljevo velikodušje odgovoril: "Bog naj varuje moje prijatelje kraljeve milosti!"

Ko je na morišču moral po lestvi stopati na morišni oder, se je lestev zamajala. Mor pozove towerskega guvernerja: "Prosim vas, pomagajte mi no, da pridem gor! Nazaj priti me ni skrb!" Kralj mu je tudi milostno dovolil, da sme na zadnje spregovoriti ljudstvu še nekaj besedi. Mor je to storil, da je vse navzoče prosil, naj zanj molijo ter izpričajo, da je pretrpel svojo smrt kot katoličan za katoliško cerkev. Končal pa je z besedami: "Umrjem v zvestobi do Boga in kralja, vendar najprej v zvestobi do Boga!"

Dobil je dovoljenje, da še zadnji hip lahko kaj spregovori. Tomaž Mor je že kleč molil psalm "Miserere" za umirajoče. Nato pa je še enkrat vstal ter po navadi tedanjega časa poljubil rablja, in ga je pri tem ikole nagovoril: "Sedaj se pa le potrudi mož, in ne boj se izvršiti svoje dolžnosti! Vedi pa, da je moj vrat precej kratek, zato boš moral paziti, da ne zgrešiš in tako ne omadežuješ svoje rabeljske časti!" Sam si je zavezal oči ter se nato zleknil po dolgem po odru. Klada pa, ki je nanjo položil svojo glavo, je bila nizka. Svojo dolgo brado je zavihal naprej, dekoč: "Te pač ne bo treba odsekati, zakaj prav gotovo ni zagrešila nobene veleizdaje!"

Tako je umrl Tomaž Mor, do zadnjega veder in vesel, dasi se je zavedal resnosti ločitve od tega sveta. Podrobnosti, ki so o njegovih zadnjih urah tukaj naštete, je podal protestantski letopisec Hall, ki Moru sicer ni bil prijazen. Zato ni čuda, če Hall to vedrost pred smrtjo celo v zlo šteje. Vendar je tudi za sodobnega kristjana jasno, da je taka vedrost vpricho rablja dokaz njegove poslednje vernosti in pobožnosti. Svetniki so geniji v verskih rečeh. Kar store in česar ne store, to je za nas navadne zemljane vedno nekaj nenavadnega, kar šele sčasoma spoznamo za pravo in dobro.

G O D Š T I R I D E S E T I H M U Č E N C E V

(Legend a S a n d o m i e r s k e o p a t i j e.)

Opat Sadok je obstal na najvišjem klinu tresoče se lestve ter zgrabil z rokami za železni križ na oknu, se povlekel v globoki okenski prostor in se zleknil na široki, približno tri sežnje debeli zid, tako da je imel prost razgled po okolici. Že nekaj dni so bila vsa dolnja okna samostana popolnoma zabita z deskami; pričakovali so napada. Samo po rdečem blesku, ki je motno sijal skozi gornja okna, je bilo mogoče sklepati, da so se v bližini širili požari.

S težavo je opat porinil glavo skozi železno mrežo. Njegov obraz je hipoma pobledel od groze. Tri strani neba so žarele. Ni bil to odsvit enega samega, čeprav morda največjega požara, ampak istočasni požar tisočih požarov, celega okraja, ki je ginil v mukah in trpljenju. Opatovo sree je ob tem pogledu zalil val krvi močan kakor tok Visle, ki je tekla v dolini pod samostanskimi zidovi.

"Miserere mei... usmili se me, usmili se nas..." je šepetal. "Kaj so ti ljudje zakrivili?... Zakaj tako kaznuješ to pobožno, delavno, voljno ljudstvo? Dosljej sem sodil, da ti je drago nad vse, a glej postavljeno je v uničenje... Zakaj tako, Gospod? Ni še preteklo tristo let, kar je pokristjanjeno, pa Te ljubi in je odkritejše in bolj čisto, kakor katerokoli ljudstvo na zapadu, ki že tisoč in več let hvali Tvoje ime... Poznam jih, Gospod, zelo dobro. Delo, ki smo ga opravili je bilo iz Tebe in ne iz hudiča. In božje delo je rodilo sad. Učili smo jih moliti in tkati, bati se Boga in obdelovati zemljo, spoštovati Božjo besedo, in čebelariti. V življenje smo budili ljudstvo, ki je spalo. V nepreglednih gozdovih, v puščah, v močvarah, kamor dotlej ni stopil človek, kjer sta gospodarila le tur in medved, smo v krvavem trudu skupno s temi ljudmi sekali starodavna drevesa in iz neplodne pušče delali rodovitno zemljo. Kjer se je

solneu nasmejalo rodovitno polje, je kmalu vstala cerkva in pod njenim varstvom koč. Tri tedne že upam in čakam, kdaj da boš določil konec svojemu srdcu in gnevu ter ustavil pohod razdivjanih satanov...

Toda konca ni in ni. Bržkone ga tudi ne bo. Dovoljuješ, da pustošijo vso Poljsko povprek in počez. Da uničujejo seme, ki smo ga vsejali. Saj skoraj ni ničesar več, kar bi nas moglo rešiti. Danes bodo požgali mesto in samostan. Potem bodo odšli naprej po seliščih. Kje jih boš zaustavil, zakaj si jim dovolil, da so pridri do nas. Kaj ni to, kar se godi, konec sveta, ki ga je napovedal Janez v svoji Apokalipsi?...

Opat se je zavedel iz dolge zamišljenosti in previdno zlezal po lestvi navzdol, kjer so stali skrušeni patri in bratje. Bilo jih je štirideset. Stali so že dalj časa čisto tiho in si niso upali motiti opata v premišljevanju. Luči niso bili prižgali, saj je skozi gornja okna padal krvavo-rdeči blesk ognja in dovolj razsvetljeval notranjščino. Pri tem blesku je opat z očetovskim pogledom opazoval njih izmučena obličja ter rekel:

“Dragi moji! Ne smemo več izgubljeni časa. Treba se bo lepo pripraviti...”

“Na kaj?” je vprašal brat Dominik, mladenič rožnatega in še deškega obraza.

“Na romanje do nebeških vrat, da bi se nam odprla...”

“Jezus, naš Gospod!”

“Glejte v hiši božji smo, kjer so nam potekla dolga leta verne službe. V hiši, ki smo se zaobljubili, da je ne zapustimo. In kdo bo omagal v uri preizkušnje? Bratje, pripravimo se možato na mučeniško in lepo smrt.”

Tih vzdih je bil odgovor na opatove besede, le mladi brat Dominik je zaječal in zajokal ob misli na muke.

“Sin moj mali, Bog s Teboj! Nikar se ne boj. Mnogo ljudi trpi in se muči vse življenje, da bi dosegli to, kar boš ti v eni sami uri. Kristusov vojak si, pa se pred bitko treseš. Ta boj bo za nas samo slava in zmaga. Kaj smrt? Saj moraš tako ali tako umreti, prej ali slej. Kaj se nisi zato rodil, da boš umrl in dosegel večno slavo?”

Dolgo je opat še govoril, da bi opogumil srca bratov.

Odpeli so molitve in legli spat. Kar v cerkvi in drug poleg drugega. Po obokih je trepetal rdeči sij požarov. Sen se ni mogel prijeti utrujenih vek.

Vendar je noč mirno potekala. Ob solnčnem vzhodu je opat s sobrati odpel jutranjico. Potem sta dva meniha kar se da hitro splezala v line, da pogledata v svet.

Strašni svit požarov se je gubil v veličastju vzhajajočega solnca; toda do koder je neslo oko, z vseh vidnih strani se je dvigal dim, vlekel se je v gostem obroču, dvigal do neba težke oblake, zatemnjeval dei obzorja in se jim je bolj in bolj bližal. Izmenoma z ognjem se je kakor val pomikal naprej. Kamorkoli si pogledal, povsod je gorelo seno na skednjih in so bile v plamenih rodovitne sandomierske njive. Dušič bel dim je zajemal že samostansko zidovje. Ko ga je veter razpihal, so na sivem pogorišču zatemneli oblaki konjenikov. Od daleč jih je bilo videti kakor čredo zajeev ali miši. Z veliko naglase so se bližali seki Visli in čez nekaj očenašev sta redovnika že mogla razločiti prihuljene jezdece na nizkih konjih, divjajočih z dimom preko zgljencih polj. Da, da, to so oni, sinovi peklenški, Tatarji, čisto pravilno imenovani: Bič božji... konec vsega živega.

Ure so tekle počasi. Neskončno dolge so bile in jemale redovnikom moč in pogum. Z voljo opata so kakor lok napeti v

eno samo nezlomljivo voljo in eno vero vzdržali ves dan. Toda prehudo je bilo za nekatere, in že niso imeli več moči. Tako so eni na tihem jokali, drugi pa kar na glas govorili, da bi bilo bolje sam se končati, kakor pa potem v ognju ali v še hujših mukah umreti... Opat Sadok je klečal no stopnjicah oltarja, poln smrtnega strahu, in molil.

“Kaj ne bodo zdržali do konca teh težav?” Ni mislil na se ampak na nje. Hotel je skupaj z njimi stopiti v dediščino nebeškega Očeta. Skučal in zbral jih je vse okrog sebe in začel maševati, kajti bilo je že popolnoma svetlo. Za seboj je slišal težko vzdihovanje in ječanje sobratov, ki je preglasilo njegove besede. Neumirjeno srce mu je vztrepotalo od bolečine. Ne more pomagati, ne vzdržati. Ne zna jih več navdušiti. Ne more jih povzdigniti. On, opat, samo on bo polagal račune o tem pred svojim Gospodom...

Obrnil se je od oltarja in z jasnim pogledom proniknil do dna sre vsem, ki so klečali okrog njega. Vidno so trepetali, oči opirali v vrata, kajti besno tuljenje Tatarov je že obkolilo samostan, in težka vrata so se stresala od udarcev...

Opat je obračal liste v Misalu in iskal berila za ta dan. Našel je pravo stran in začel čitati, toda pri prvih besedah mu je zmanjkalo glasu. Od silnih udarcev je padal omet s stene, opat pa si je mel oči, kakor da se budi iz spanja in ni vedel, kje je in kaj se z njim godi. Nenadoma se mu je zazdelo, da je nekje na drugem svetu in v čisto drugem času, za cela stoletja naprej in čita o nekem opatu Sadoku, ki so ga ubili pogani...

“Oče Rafael,” je rekel s stisnjenim glasom, “preberi berilo, nekaka megla mi zaslanja oči.”

“Na dan... na dan...” je začel in prenehal, pogledal opata z začudenjem, potem pa padel na kolena in zajokal na ves glas.

Vrata so zaječala, en zapah je že popustil.

Tedaj je opat spoznal, da se ne moti niti se mu ne sanja, zgrabil je z obema rokama mašno knjigo in z grmečim glasom čital takole:

“Na dan blaženih opata Sadoka in njegovih štirideset redovnih bratov, mučenih v Sandomieru, bere sveta Cerkev berilo sv. Pavla...”

Začudeni redovniki so se dvignili s kolen. Ničesar niso razumeli. V krogu so obstopili oltar. Opat pa jim je z radostnim obrazom kazal v Misalu list, nad katerim je Bog naredil čudež. Na tankem pergamentu so se vrstile besede, okraštene z zlato in škrlatno barvo, polne slave...

Tako so spoznali veliko milost, ki jim jo je Bog izkazal. Njihova srea so bila polna sramu, pa tudi ponosa, radosti in poguma. Zbrali so se, ogledovali zapoved svoje bodoče slave, pa žalovali, da more vsak izmed njih darovati samo eno življenje v zameno za tako nagrado, ki je niso bili vredni, tako so čutili. Zagorele so njih duše v ljubezni do Boga, vzplamtele v junaški močnatosti in radosti, opat pa je glasno vzdihujoč radi ganotja, dokončal Evangelij, šel v sredino oltarja in zmagoslavno zapel na ves glas:

“Credo in unum Deum... Verujem v Boga, Očeta!”

Tedaj so Tatarji vdrli v cerkev...

Poljsko napisala Zofija Kossak-Szezuka; izviren prevod za Duhovno življenje.

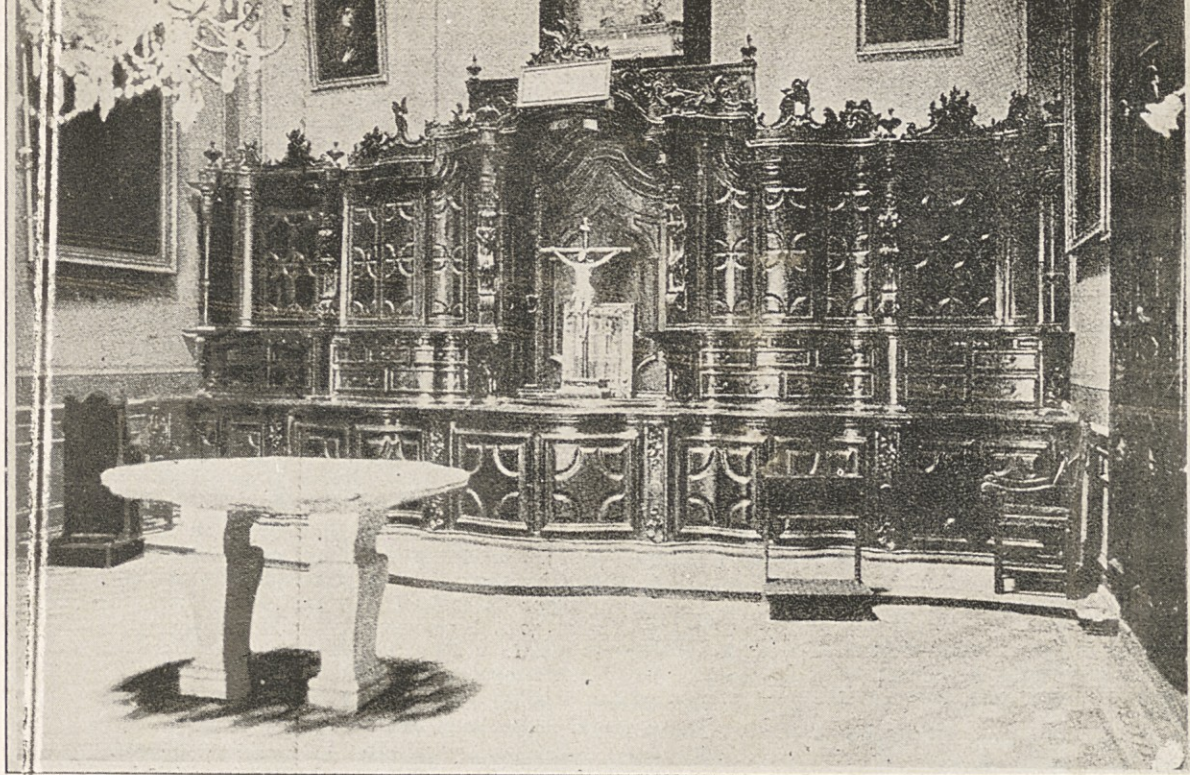
Paraguayske jezuitske redukcije

Dne 11. avgusta 1588 so prišli na prošnjo tamošnjega škofa prvi trije jezuiti v Asunción, glavno mesto tedanje province in današnje republike Paraguay, kjer pa je treba takoj pripomniti, da je bila svoječasna Provincija del Paragvaja neprimerno večja, kakor je današnja republika istega imena, in je obsegala poleg današnjega Paragvaja zlasti še skoro vso Argentino, ves Uruguay, in dele današnje Bolivije in Brasila.

Novodošli jezuiti, ki so prišli iz čilenske jezuitske province, in so že razumeli jezik guarani, lingua geral, lengua general, najbolj razširjeni in skoro ‘mednarodni’ indijanski jezik tistih krajev, so najprej prepotovali pokrajino, kjer naj bi Indijancem oznanjali krščansko vero. Tu je treba poudariti, da je družba redno pošiljala v Južno Ameriko svoje najboljše, tudi v svet-

nih vedah kar najbolj izobražene redovnike, ki so nove pokrajine najprej znanstveno preiskali, študirali kraje in navade novih ljudi, njihov jezik, njihovo vero, njihovo zgodovino, in zlasti tudi narisali prve kolikor toliko zanesljive zemljevide. Tudi to je treba takoj poudariti, da je bilo razmerje med belimi Španci in Indijanci že tedaj na splošno zelo napeto, da so Indijanci belce sovražili, napadali kadar so le mogli njihove potne karavane, pa tudi utrjena mesta, da prav zaradi tega življenje španskih naseljencev po teh krajih nikakor ni bilo varno ne prijetno. Jezuiti so hodili vendar tudi med te ljudi samo s križem in potno palico.

Pokrajina, ki naj bi jo misijonirali jezuiti, je bila razmerna gosto naseljena. Med stotisoči Indijancev se je bilo na-

Umetno izdelana omara za shrambo cerkvenih paramentov in posod, ki so jo okrog leta 1750 izdelali reducijski Indijanci za tedaj jezuitsko cerkev sv. Ignacija v Buenos Airesu, in ki še danes služi svojemu namenu v buenosajreški stolnici. Omara je zelo posrečena, izredno umetno delo iz dragocenega lesa imenovanega jacarandá.

selilo že tudi nekaj malega Špancev, ki so živeli v utrjenih mestih. Poleg Asunciona sta znani še dve mesti, izmed katerih pa je eno, nazvano s posebno ponosnim imenom Ciudad Real (Kraljevsko mesto), štelu komaj 50 prebivalcev, drugo Villa Rica, pa tudi ne nad 150.

Španske državne postave (Leyes de las Indias) so določale, naj španski priseljenci Indijance civilizirajo in pokristjanijo. Ta trud naj jim Indijanci povrnejo s primernim spoštovanjem in z zmernim delom, ki je bilo v kraljevskih pismih točno določeno, in letno skupno ni smelo presežati 60 delavnih dni. Indijanci, ki naj bi jih ta ali oni španski priseljence civiliziral in pokristjanil, so se imenovali encomendados, pokrajina na kateri so živeli, oziroma včasih samo sedež njihovega encomendadorja, ali tudi razmerje med na ta način podložnim Indijancem in njegovim gospodom pa je bilo nazvano encomienda.

Kraljeva zamisel gotovo ni bila slaba, v resnici pa so se dostikrat, skoraj vedno in kaj kmalu razvile te encomiende v najhujša tiranstva. Došli osvojevalci, conquistadorji, so prihajali namreč običajno iz najubožnejših in vsestransko najzapuščenejših španskih pokrajin. Bili so morda vojščaki, sicer bi jih namreč nihče ne vzel s seboj, hkrati pa običajno skoro brez vsake izobrazbe. Zato seveda tudi Indijancem niso mogli dati tega, česar sami niso imeli. Pač pa so se začeli na vse mogoče in nemogoče načine znašati nad slabotnimi, resnega dela nevajenimi in zato neutrujenimi in boječimi Indijanci. Čim manjša je bila v resnici njihova izobrazba, za tem izobraženejši in imenitnejši so se običajno šteli. Da so hoteli veljati za prave plemiče, se samo ob sebi razume, dočim so smatrali za glavni dokaz svojega plemstva, da so Indijance prezirali, izkoriščali in zlorabljali in se ponašali s številom svojih encomendados, njihovi skrbi izročeni. Že p. Angulo, eden zmed prvih jezuitov, ki so bili prišli v tiste kraje, je moral ugotoviti, da "v Berberiji ne poznajo hujšega suženjstva, in po turških galerah ne bolj nečloveškega ravnanja." Za brezbrambne Indijance se je sicer z vso silo zavzel znani in prav zaradi tega še danes slavni škof Bartolomé de las Casas, vendar vsaj za enkrat brez pravega uspeha.

Indijanci so bili z encomiendami seveda skrajno nezadovoljni, upirali so se, napadali španske postojanke in utrdbe, toda zaradi nesloge in slabega orožja niso mogli doseči nobenih vidnih uspehov. Izvzemši Indijance po nepristopnih krajih, so bili vsi razdeljeni med encomendadorje.

Leta 1608 sta se obrnili imenovani mesti Ciudad Real in Villa-Rica na governerja, češ da se jim kakih 150.000 Indijancev noče pokoriti, "sirven como y cuando les parece, porque españoles no tienen fuerza para poderlos conquistar ni sujetar." Governer je med drugim tudi to zadevo sporočil v Madrid, na kar je prejel kraljev odgovor: "Acerea de esto ha parecido advertiros, que aun cuando hubiere fuerzas bastantes para conquistar dichos Indios, no se ha de hacer sino con sola doctrina y predicación del Santo Evangelio, valiéndose de los Religiosos (de la Compañía de Jesús) que han ido para este efecto."

Tako je bila dne 29. decembra 1609 ustanovljena prva redukcija San Ignacio Guazú — Sv. Ignacij Veliki, kateri so naglo sledile druge.

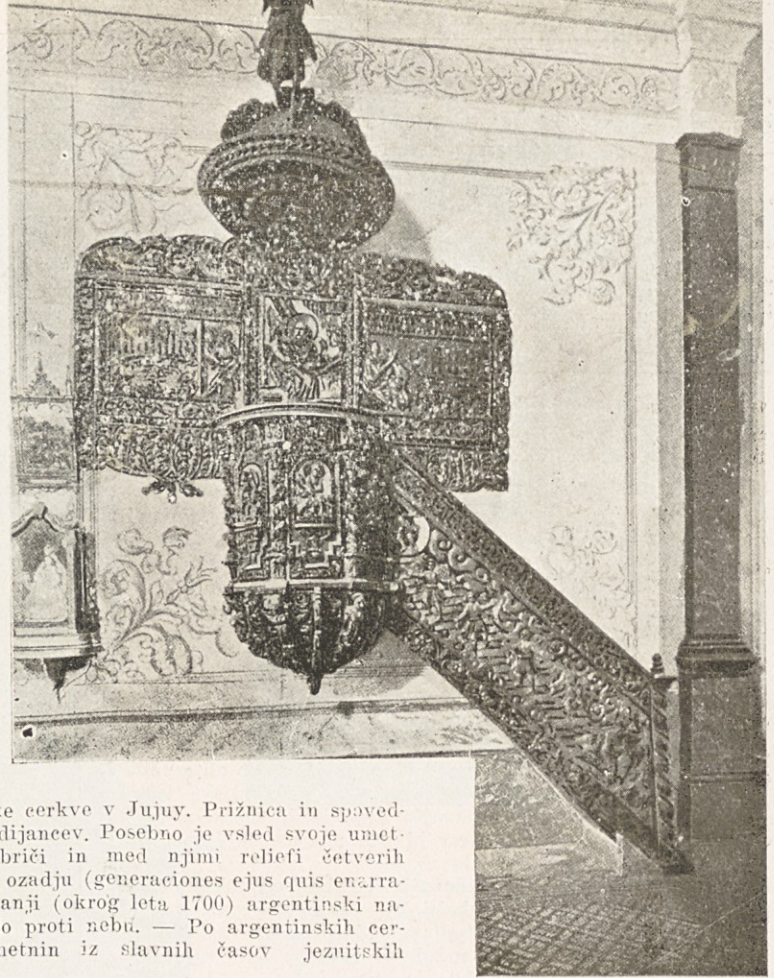
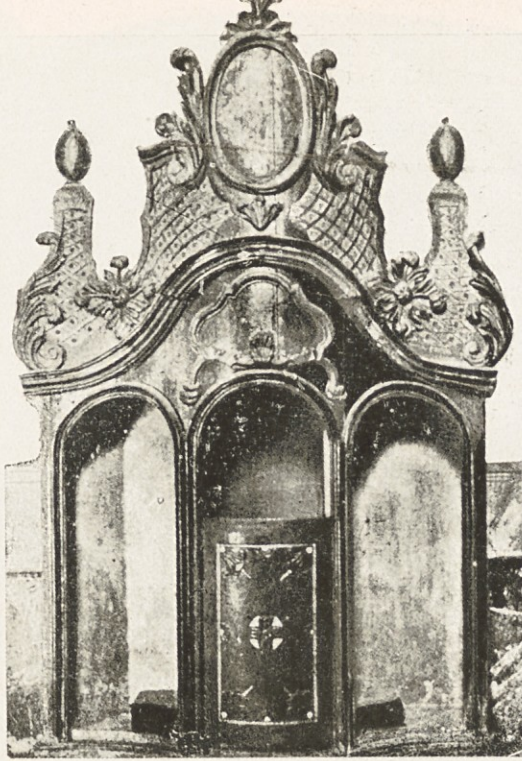
Kateri so kaj slišali o redukcijah, mislijo običajno, da so redukcije ustanavljali samo jezuiti in samo v današnji republiki Paraguay, in vendar so se razširile redukcije gori v severovzhodno Bolivijo (Mamoré) in celo v današnji vzhodni Ecuador, ob izviri Amazonke, in so jih vodili tudi drugi redovi. Dočim je bilo takozvanih paraguayskih jezuitskih redukcij skupno komaj 30 s skupno 160.000 indijanskimi prebivalci, računajo, da je bilo vseh redukcijskih vasi sploh 1.500—2.000. Ozemlje najbolj znanih paraguayskih jezuitskih redukcij je razdeljeno danes med države Argentina, Brazil in Paraguay. V vseh teh treh državah se nahajajo province, ki imajo po jezuitskih redukcijah tudi ime: Misiones v Argentini, s 15 bivšimi redukcijami, Comarca de Missoes v Brazilu z sedmimi, Distrito de Misiones v Paraguayu z osmimi.

Skupna poteza teh redukcij je, da so nastale v po takratnem mnenju najslabših pokrajinah, kjer se Španci v večjem številu niso hoteli naseliti, v ravnini, dočim so Španci ljubili gorovje, in na meji med špansko in portugalsko oblastjo, kjer se je bilo vedno treba bati zlasti sanpaulskih mamelukov, ki so ob vsaki priliki napadali tam živeče Indijance, jih prodajali v sužnost, in ropali tudi ogromne goveje črede, ki so jih bili jezuiti izredili za prehrano svojih indijanskih varovancev. Število ugrabljenih Indijancev, zlasti pa govedi, je šlo seveda v ameriške številke, v mnoge desetisoče. Zgodovinsko znamenit je junaški umik 15.000 krščanskih Indijancev, ki so se pod vodstvom jezuitov skozi pragozdove umaknili daleč doli proti jugozapadu, da se rešijo teh večnih portugalskih roparskih napadov.

Potom redukcij so jezuitski misijonarji hoteli vzgojiti tako zaostale in zapuščene Indijance v polnovredne krščanske ljudi in v polnopravne državljane, za kar so si izbrali način, ki se jim je zdel v danih razmerah najprimernejši, dočim bi bil marsikje drugod in v drugačnih okoliščinah seveda neuporabljiv in neizvedljiv.

Najprej je bilo tisti čas na razpolago dovolj rodovitne, deviške zemlje, ki je enkrat očiščena dajala ob štiritedenskem delu na leto dovolj pridelkov za skromno življenje.

Vse drugo pa je bilo na prvi pogled jezuitom sovražno: Indijanci so bili nomadi ali vsaj na pol nomadi, ki so se selili iz kraja v kraj; telesno so bili slabotni in nesposobni za težja dela; belec so sovražili; duševno so bili tako zaostali, da dolgo časa niso hoteli jenjati spori med učenejšimi ljudmi, ali Indijanec sploh ima dušo; tudi v redukcijah so ostali večni otroci, občutljivi, prepirljivi; živeli so trenutku in na prihodnost niso bili vajeni misliti; jezuiti niso imeli na razpolago skoro ničesar drugega kakor svojo dobro voljo; zgodilo se je, da po več let ni bilo iz domovine nobene pomoči, nobenih vesti; sami kraji, kjer naj se uveljavijo, so bili po tedanjem prepričanju manj vredni in polni raznih nevarnosti.

Levo spovednica in desno prižnica škofijske cerkve v Jujuy. Prižnica in spovednica sta še vedno v rabi in sta delo redukcijjskih Indijancev. Posebno je vsled svoje umetnosti znamenita prižnica z umetno izrezljanimi stebriči in med njimi reliefi četverih evangelistov in Jezusovim rodovnikom na triptihu v ozadju (generaciones ejus quis enarrabit). Na ograji stopnje so upodobljeni angeli v tedanji (okrog leta 1700) argentinski narodni noši, ki se kaakor po Jakobovi lestvi dvigajo proti nebu. — Po argentinskih cerkvah je še danes ohranjenih veliko podobnih umetnin iz slavnih časov jezuitskih paraguayskih redukcij.

V takih razmerah so razvili jezuiti tako svojevrstno in tako uspešno misijsko in izobraževalno delo, da se jim po pravici čudi ves svet, ki redukcije pozna.

Redukcije so bile najprej strogo zaokrožene indijanske življenske skupine, v katerih se belci niso smeli naseliti. To je bil eden izmed glavnih in najstrožjih zakonitih predpisov. Seveda je veljala izjema za državne in cerkvene predstojnike, za trgovce, ki so smeli v redukcije gotove dni, in za obiskovalce, ki so dobili predhodno dovoljenje.

Noben Indijanec ni bil prisiljen, da se pridruži redukciji, nasprotno: prositi je moral za sprejem. Odšel je lahko nasprotno iz redukcije vsak čas.

Čeprav so bile redukcije po svoji velikosti zelo različne, so vendar povprečno šteje po 2 — 4.000 prebivalcev in so bile upravljane po istem načinu. Tudi redukcijjske vasi so bile zgrajene v glavnem po istem načinu.

Upravo redukcije je vodil izvoljen cabildo, kapitolj, občinski odbor pod nadzorstvom in dejanskim vodstvom jezuitov. Povprečno sta živela v redukciji po dva redovnika, v manjših en sam, v največjih tudi po troje. Poleg redovnikov ni smel noben belokožec stalno živeti v redukciji.

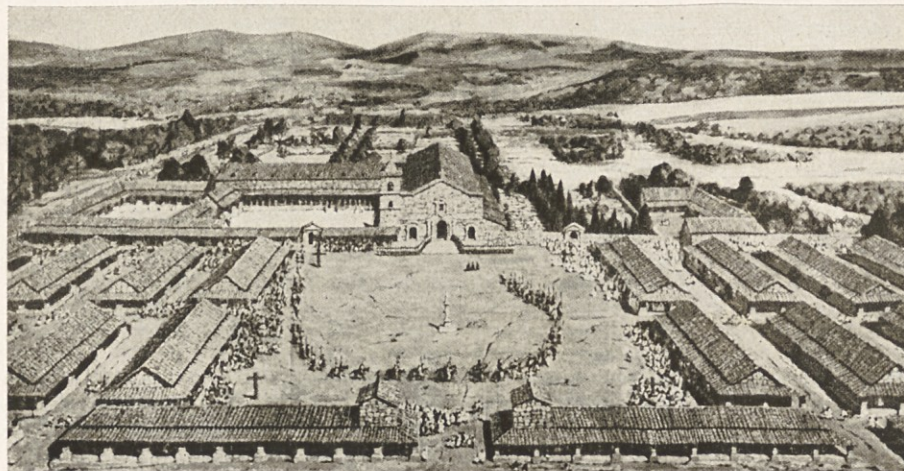
Središče redukcije je tvoril običajno kvadraten trg v stranicami po 150 var ali 128 metrov. Nasproti glavnemu vhodu v redukcijo je bila postavljena cerkev z mogočnim zvonikom,

stanovanjem za redovnika, šolo, bolnico, delavnicami, pokopališčem in hišo za vdove. Ob ostalih treh straneh so se vrstila stanovanja za Indijance, skoro vedno enonadstropne stavbe zgrajene vse na isti način.

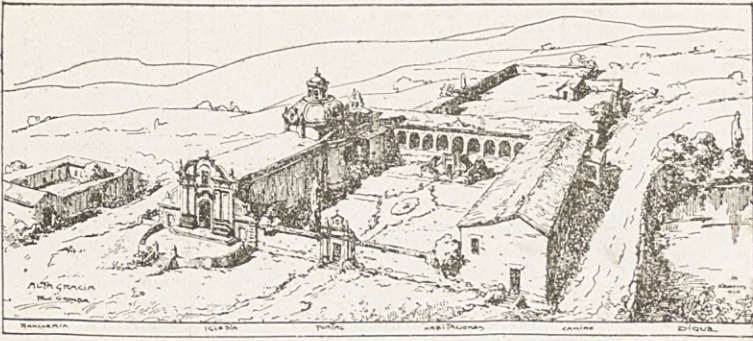
Čim so dosegli fantje 17. in deklice 15. leto starosti, so se poročili. Poroke so se vršile skupno, vsako leto ob gotovem času in z velikimi slovesnostmi. Mlademu paru je bilo potem takoj določeno družinsko stanovanje in zemlja.

Ko govorimo o redukcijah, ne smemo nikdar pozabiti, da imamo opravka z Indijanci, če so namreč nekateri Indijance podcenjevali in jim odrekali celo človeško dušo, proti čemer se je v prvi vrsti postavila Cerkev, bi bilo spet napačno, če bi Indijance, kakoršni so prišli iz gozdov, ali se tudi rodili v redukcijah, takoj smatrali za povsem zrele in razsodne ljudi. Nasprotno: poročevalci iz tistih časov ne prestanto ponavljajo, da so Indijanci večni otroci in da z njimi še ni mogoče ravnati, kakor s povsem zreli in razsodnimi ljudmi, vsled česar je bilo treba vpeljati v redukcijah drugačno upravo, kakor bi bila primerna za družbo povsem zrelih in dorašlih ljudi.

S tem, da je bila Indijancem dodeljena zemlja, nikakor še ni bilo opravljeno vse. Treba jih je bilo tudi naučiti kmetovanja. Pa tudi to še ni bilo dovolj: Treba je bilo venomer paziti, da so odkazano jim zemljo tudi resnično obdelovali. Bili so namreč po naravi leni in so delali malo in površno. Kljub izredni

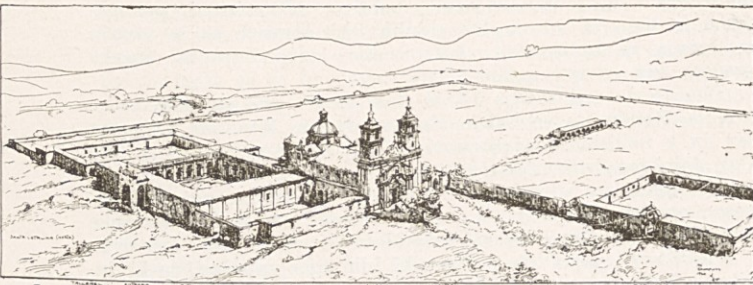

Priznana argentinska slikarica Leonie Matthis je razstavila te dni vrsto izredno posrečenih zgodovinskih slik iz življenja po jezuitskih redukcijah. Priča joča fotografija ene izmed omenjenih slik ki seveda ne more podati živahnih barv originala, nam predstavlja obisk guvernerja v eni izmed redukcij, ki je njemu v čast priredila svečano predstavo na svojem glavnem trgu. Gospa Matthis je dolgo časa temeljito študirala vse kar je v zvezi z redukcijami, katerih razvaline je večkrat obiskala. Kolikor nam je znano, je nekatere izmed njenih slik odkupila podzemna železnica Chadopyf, ki jih hoče v velikem obsegu reproducirati po hodnikih svojih podzemskih železniških postaj. Na sliki je lepo vidna pokrajina Misiones, ki ni ravna

rodovitnosti zemlje in ugodnosti podnebja, ki že ob približno štiritedenskem delu rodi dovolj za skromno preživljenje, in dajo nekateri pridelki po tri, nekateri celo po štiri letine, bi ne pridelali dovolj, da jih nihče ne sili in ne priganja, in če treba tudi kaznuje. Pa tudi to še ni bilo dovolj, da so pridelali, kar je treba. Treba je bilo tudi poskrbeti, da ne bodo pridelanega hitro in malomarno zapravili in uničili. Indijanci ne poznajo skrbi za jutri in zlasti nimajo pojma o varčevanju. Če bi pridelke hranili sami, bi v redukciji kmału zavladała lakota. Ne samo, da so čez vse potratno ravnali s koruzo in koruznim zdrobom — Indijancem je bila ljubša koruza kakor pšenica, pa tudi rodi znatno bolj — ali mandioko in mate-čajem, ki so bili poleg mesa podloga za prehranjevanje, marveč so svoje pridelke tudi prodali pod vsako ceno, večasih za desetinko vrednosti, za povsem brezpomembne in ničvredne svetlikačče se stvari in igrače. Vsled tega je bilo treba hraniti pridelke v skupnih skladiščih. Španski trgovci so smeli v redukcije samo ob gotovih, razmeroma redkih dneh. Kupčijo so nadzirali redukcijški "uradniki"—Indijanci. Količkej važnejšo kupčijo je moral potrditi jezuit, da je bila veljavna, sicer bi bili namreč Indijanci preveč ogoljufani.

Seveda ni mogel en sam redovnik voditi vsega duhovnega in gospodarskega življenja v redukciji, ki je štela običajno 2—4.000 prebivaleev, večasih manj, pa tudi več. Zato je bila splošna določba, da imata biti v vsaki redukciji vsaj po dva redovnika, eden za duhovne in drugi za časne zadeve. Njima pa je stal ob strani cel magistrat, ki so ga Indijanci izvolili sami, in v ka-

Zgoraj in spodaj levo: Dve estanciji, upravna poslopja za oskrbo razpravica. Zgradili in oskrbovali so jih Indijanci. — Desno: grb

terem so bile natančno določene naloge in dolžnosti posameznega občinskega odbornika in uradnika, kakor so jih imenovali. Znak njihove oblasti je bila lepo izrezljana palica, s katero so samozavestno hodili po redukciji in se le neradi ločili od tega zunanjega znamenja svojega dostojanstva. Vrhovni redukcijški uradniki so imeli daljše palice, ki so končale s križem. Podobno palico s križem je imel v rokah tudi redovnik-jezuit, kadar je nastopal službeno.

Vsak, prav vsak Indijanec je imel odločeno polje, kateri je vsako leto obdelal. Tudi najvišji redukcijški uradniki in vsi obrtniki so morali obdelovati polje. Čim višja je bila posameznikova služba, tem lepše naj bo, drugim za vzgled, obdelano uradnikovo polje. Na ta način so hoteli jezuiti vzgojiti ljudi k delu. Ena izmed važnih nalog posameznih izvoljenih redukcijških dostojanstvenikov je bila zlasti ta, da so pregledali, kako so njim poverjeni opravili svojo nalogo in obdelovali zemljo.

Pridelke so spravili v skupno shrambo in skrbno zaznamovali, kaj da je kdo oddal in koliko. Shramba je bila zaklenjena z dvema ključema. Enega je hranil redovnik in drugega izvoljeni "gospodar."

Poleg tega zasebnega polja so Indijanci po redukcijah obdelovali tudi skupno zemljo. Ta način je bil še pred prihodom Evropecev v navadi med kulturnejšimi Kečua pod vodstvom njihovih Inkov, zaradi česar so ga jezuiti tudi po redukcijah prav lahko uvedli. Ta skupni pridelek je služil za kritje skupnih izdatkov redukcije, ki niso bili majhni, v slučaju slabe letine pa tudi za potrebno rezervo iz katere so delili potrebno hrano.

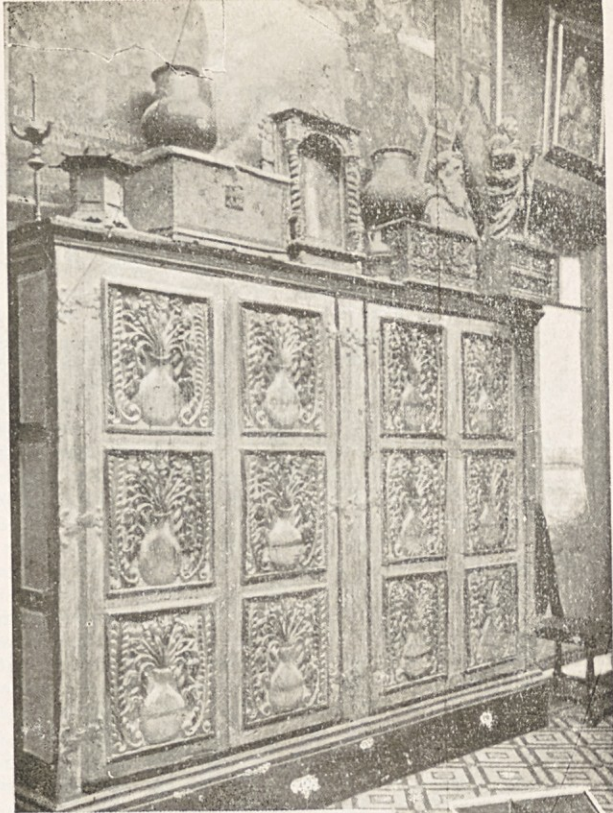
Ker so bili Indijanci veliki prijatelji mesa, je bilo treba

ogromnih govejih čred, ki jih na pričujoči strani omenja naša jezuitske univerze v Córdoba, ki so ga tudi izklesali Indijanci.

vzdrževati tudi posebne skupne goveje črede, ki so jih gojili v naravnost ogromnih estancijah. Dve centralni estanciji računajo, da sta šteli ena pol milijona in druga 200.000 govedi. Poleg tega pa so imele posamezne redukcije še svoje posebne manjše estancije, ki so bile zelo različne in so štete od pet do petdeset tisoč govedi. Estancija Yapeyú je bil ogromen kvadrat čigar stranice so merile približno po 50 km. V redukciji San Ignacio Guazú (Veliki Sveti Ignacij) so zaklali vsak dan po 12—14 govedi. Čeprav je bila takrat cena na pol divje govedi tako nizka, da ni bila daleč od starega slovenskega pregovora: Pet krav za en groš — kupno oziroma prodajno ceno so imele prav za prav samo kože — so vendar prizadale redukcijam in jezuitom prav te estancije mnogo skrbi in mnogo hudega. Poleg sužnjev so hodili namreč sanpaulski mameluki ropat prav te črede, ki so jih v ogromnih množinah gonili domov — po več deset tisoč na enkrat — Španci pa so zavidali redukcijam in jezuitom zlasti to bogastvo, in prav vsled njega proti njim neprestano rovarili.

Silno so skrbeli jezuiti za umetno obrt, ki se je povzpela v redukcijah do zavirljive višine, o kateri nam prav zgovorno pričajo nekatere slike današnje številke Duhovnega življenja. Za rokodelstvo so bili Indijanci bolj dovzetni, kakor za kmetijo, oprijeli so se ga z večjim navdušenjem in veseljem. Ne samo, da so ssami naredili vse, skoraj prav vse, kar je redukcija potrebovala, marveč so svoje izdelke prodajali tudi v španska mesta, ki so zlasti dragocenejše pohištvo rada kupovala po redukcijah. Tudi so pošiljale redukcije svoje obrtnike na potrebna dela vun iz svojega območja. Zlasti na primer zidarje.

Levo: Umetna vrata, delo redukcijjskih Indijancev.— Desno: Dragocena omara iz izredno trdega lesa algarrobo, (ki pa vseeno ni tako trd, kakor najtrši les sveta kebračo, ki ga ima Argentina zelo veliko, vendar ne v pokrajini Misiones, marveč v Čaku), s cedrovimi vložki. Vse te umetnine so izdelali ročni in spretni redukcijjski Indijanci pred letom 1700.

Zenskam je bila rezervirana preja in tkanje obleke iz bombaža, ki je v tistih krajih rasel zelo bogotno. Tudi v izdelovanju oblek so se povspele te preproste Indijanke do velike spretnosti. Se v večji časti, kakor bombažne, so bile med Indijanci volnene obleke, ki jih preje, v svobodni naravi, kajpak niso poznali. Čeprav so kraji, kjer so bili jezuiti ustanovili redukcije, subtropski, in tudi v zimi le redko in za malo časa zmrzuje, so bili Indijanci vendar izredno občutljivi proti mrazu.

Posebno veselje so imeli Indijanci do petja in plesa, in jezuiti so prav te spretnosti gojili z vso skrbjo. Da Indijance primerno izvezbajo v petju, so poklicali jezuiti v misijone svoje najboljše pevavodje, tudi take, ki so delovali dotlej na papeškem dvoru v Rimu ali kraljevskem v Madridu, in so hodili od redukcije do redukcije ter zlasti vezbali indijanske voditelje petja in godbe. Kar pripovedujejo o petju po redukcijah tedanji potniki in obiskovalci, se bi nam zdelo kar skoraj neverjetno. Pravijo, da se najvažnejša česka mesta — Čehi so znatni muziki — ali pa tudi sam Rim ne morejo ponašati z nič boljšimi pevskimi ali godbenimi zbori. Eden izmed teh potnikov (Cardiel) piše na primer dovedeno: "Vsaka redukcija ima zbor 30—40 muzikov, ki zelo ljubijo svoje opravilo, in so izredno izvezbani, ker se vadijo od mladosti. Prehodil sem vso Španijo, pa sem v malokateri katedrali slišal boljšo muziko ali petje." Drugi potpisec (jezuit Berthod) ugotavlja, da pojejo po redukcijah "según el buen gusto de Francia." Godba in petje sta Indijance tako očarala, da so ob godbi in petju pozabili na vse. Razmeroma velika mesta — pač največja, kar jih je tedaj bilo — Córdoba, Tucumán, Santa Fe, Buenos Aires, so za posebne slovesne prilike vabili indijanske pevce in godbenike. Instrumente so si v veliki meri delali Indijanci sami. Seveda po načrtih in pod vodstvom jezuitov, zlasti izvezbanih jezuitskih bratov. Tudi orglje, kakšen obseg pa da je zavzemala glazba po jezuitskih redukcijah, je posebno lepo razvidno iz inventarjev, ki so jih ob izgonu jezuitov napravili španski civilni uradniki. Tako je glasom tega protijezuitskega uradnega seznama leta 1768 štela samo mala redukcija Apóstoles: "3 arpas, 4 bajones, 2 violines, 6 violines nuevos, 1 fagote, 2 liras, 2 flautas, 2 cornetas y 53 piezas de sonatas." Reducija Concepción je imela: "4 arpas grandes, 6 rabelas, 2 rabelones, 1 copineta, 2 violas, 2 bajones grandes, 4 bajones menores, 10 chirimias, 1 pagotillo, 2 cornetas, 4 flautas, 1 órgano y 4 clarines."

Tu in tam se imeli v redukcijah tudi visoke obiske. Prišel je španski guverner, škof, jezuitski provincial. Za te prilike so se pripravili posebno slovesno.

Za prireditev v čast visokim gostom ali v spomin znamenitih dogodkov, kakor tudi največjih cerkvenih in državnih praznikov, so imele redukcije na razpolago naravnost zavidljiv prostor na glavnem trgu, pred cerkvijo. Tu so se vrstile pevske in godbene točke odraslih in mladine, deklamacije in ljudske igre iz splošne, zlasti pa tudi iz lastne indijanske zgodovine in kulture, iz sveta njihovih nešteti pravljic in povesti, dočim so tvorili višek najraznovrstnejši skupinski pesi, ki tvorijo pravadno indijansko tradicijo, in v katerih so bili veliki mojstri. Občevalni jezik je bil po redukcijah indijanski jezik guarani, ki je po severovzhodnih argentinskih pokrajinah še danes močno v navadi, dočim se v Paragvaju še danes lahko imenuje pravi narodni jezik, ki ga govorijo tudi belci, in v katerem je treba na primer še danes tudi pridigati.

Solala se je zlasti mladina, pa tudi odrasle so navadili čitanja in pisanja. Zavedati se je treba, da so redukcije dobro poldrugo stoletje presnavljale indijansko bit svojih stanovaleev, in da so se mogli sklicevati poznejši rodovi že tudi na znatno tradicijo. Slučajno imam pri rokah podatek za redukcijo Santo Tomé, ki je štela 1.400 družin in katere šola je štela okrog 900 učencev in učenk. Skoro neverjetno je, da so Indijanci po splošni izobrazbi vsaj na svoj način nadkriljevali Špance, ki v ogromni večini niso znali ne brati ne pisati, čeprav so se nad ubogimi Indijanci poviševali čez vse mere. Dočim ni bilo o kakšni splošni knjižni kulturi med širokim španskim občinstvom niti govora, navajajo inventarji civilne oblasti, ki je ob izgonu jezuitov prevzela upravo redukcij, da je našla na primer v sleherni redukciji knjižnico, ki je štela najmanj 300—400 knjig, v redukciji San Borja 716, San Pedro 834, Itapúa 530, Santos Mártires 382, Candelaria nad 3.700, itd., itd.

Cerkev je tvorila središče vsega duhovnega življenja po redukcijah. Fotografije razvalin redukcijske cerkve v San Ignacio, ki jih objavljamo na prvi in na zadnji strani platnice današnje številke, nam ne povedo samo posebno nazorno, kako veliki zidarski in stavbarski mojstri da so bili redukcijjski Indijanci, marveč tudi s kakšnim trdom so skrbeli za čim lepše cerkve po svojih naselbinah. Načrte za stavbe so izdelali sicer običajno redovniki jezuiti, duhovniki, pa tudi nekateri redovni

bratje, vsa dela pa so izvršili Indijanci. Še posebej pa se moramo čuditi tem mogočnim stavbam, če pomislimo, kako revne da so bile v tistem času in na splošno druge stavbe po tej deželi. Nad stavbarsko revščino tedanjega Buenos Airesa se zgražajo na primer vsi potniki. "Buenos Aires se imenuje sicer mesto," pravi eden izmed njih, "ampak kar njegovih stavb tiče, je pri nas (v Nemčiji) boljše skoro vsaka vas." Do mala vse stanovanjske hiše španskih priseljencev so bile še dolgo časa grajene iz blata in pritičine.

Delavni dan se je začel po redukcijah zelo zgodaj. Ob 1:45 uri je zazvonil veliki zvon, ki so mu rekli Indijanci tain-tain na kar so se razpršile po redukcijah ulicah gruče dečkov pod vodstvom posebnih odraslih otroških nadzornikov, ki so bobnali, da je odmevalo od vseh hiš, od časa do časa pa tudi klicali v zboru: "Bratje, že je dan! Pošljite vaše sinove in hčere k molitvi. Pošljite jih brž v cerkev in k maši, da bo Bog blagoslovil vsa dela današnjega dne." Nato se vsi otroci, dečki do 17. in deklice do 15. leta, zberejo na velikem dvorišču ob cerkvi, v slabem vremenu pod velikimi kritimi hodniki, dečki posebej in posebej deklice, in menjajoč se v dveh zborih, z močnim glasom molijo jutranjo molitev, ki se razlega po vsej redukciji. Potem skupno zapojejo katero izmed svetih pesmi, na kar gredo v cerkev in se vdeleže svete maše, med katero glasno molijo, pojejo in godejo, in ki je vsak dan času primerno slovesna, čim slovesnejša. Dočim mladina do 17. oziroma do 15. leta mora vsak dan k jutranji in k večerni pobožnosti, pridejo izmed odraslih tisti, ki hočejo in morejo, vendar vedno v znatni množini.

Ob nedeljah in praznikih pridejo seveda v cerkev vsi ob isti uri. Prav vsled tega morajo biti cerkve razmeroma zelo velike. Zlasti, ker tako Španci, kakor Indijanci ljubijo ceremonioznost, in ob takih prilikah ne prenesejo ljubja.

Ko so se postavili vsak na svoje določeno mesto, skupno in kleče zmolijo očenaš in druge jutranje molitve. Na to se vsi posedejo, le dva določena možka na vsaki strani obstaneta in glasno začneta: "Ali je Bog?", na kar onadva na nasprotni strani odgovorita: "Da, Bog je!", kar ponovi potem vse ljudstvo. Nadaljujeta prva dva: "Koliko Bogov je?" Tako ponovijo vsako nedeljo celoten katekizem, ki pa je razmeroma zelo kratek, kakor je pač predpisala za vso latinsko Ameriko škofijska konferenca v Limi, glavnem mestu Peruja. Katekizem sledi pridiga, na kar se vsi umaknejo iz cerkve, možki na svojo in ženske na svojo stran, in tekom pol ure ponovijo pridigo, bodisi da govori vse pol ure en sam Indijanec, bodisi razni, po vrsti in po volji. Na to je maša. Če je čim bolj slovesna že maša ob delavnikih, je nedeljska božja služba tako slovesna, kakor je sploh mogoče. Že vsak pogled na umetno zgrajeno in polno cerkev, na zbrano množico v slovesnih nošah in ob popolnem redu, z vsemi redukcijami uradniki na odločenih jim mestih in z znaki svoje službe v rokah, je bil nekaj imponantnega. Kaj šele najizbranejša cerkvena oprava, oblačila za duhovnika in mašne strežnike, ki jih je bilo vedno čim več, najmanj po štirje odrasli, mogočno petje in godba, kakor tudi splošno praznično razpoloženje!

Ob sobotah so imeli posebne pobožnosti v čast božji materi Mariji, dočim je bila vsak ponedeljek peta sveta maša na pokopališču, "ki pa je bilo na videz bolj vrt in park, kakor pokopališče."

Žal, da nam prostor ne dovoljuje natančnejšega popisovanja verskega življenja po redukcijah. Na primer običajev ob krstu, poroki, o verskih pripravah na daljšo pot, in slovesu iz redukcije, ki se je vedno izvršil v cerkvi, ob slovesnem obhajilu bolnikov, itd., itd. Že sem omenil, pa tudi slike, fotografije ruševin nam dovolj jasno ponazorujejo za tiste, pa tudi sedanje čase naravnost razkošne prostore, v katerih so se k božji službi zbirali, ponovil sem nekatere številke in opazke iz inventarjev, ki so jih sestavile španske civilne oblasti ob priliki prevzema redukcij od izgnanih jezuitov. Naj dostavim še odstavek iz inventarja redukcije San Luis, ki potrjujejo, da so prevzemniki sprejeli samo v tej redukciji 13 zvonov, izmed njih štiri velike, in poleg tega še dva zvona na estanciji San Marcos, ki je tudi spadala k redukciji San Luis. Torej 13 zvonov pri eni sami cerkvi, v enem samem zvoniku sredi med pragozdi izgubljenega indijanske vasi! In sedaj mi menda ni treba ponavljati, da ob splošno priznani indijanski ljubezni do vsake spretnosti in umetnosti, zlasti pa do glazbe, ti zvonovi po indijanskih redukcijah stolpih niso ostajali neizrabljeni. Podobno, dostikrat kar razkošno blagostanje in za Indijance naravnost nerazumljivo visoko splošno kulturno življenje je vladalo po vseh redukcijah, čeprav so se ponekod bolj posvečali eni panogi in drugod drugi. Seveda je bilo sad požrtvovalnega in potrpežljivega dela poldruga stoletja.

O redukcijah bi bilo mogoče pisati še veliko, zelo veliko. Španci in Argentinci so o njih res že tudi mnogo pisali. Tudi Nemci in drugi, večji kulturni narodi. Večinoma, skoro izključno,

pohvalno in z občudovanjem. Vsi pa seveda ne. Slovenci res že predolgo čakamo temeljitejšo študijo o tem tako svojevrstnem in samo po sebi gotovo uspelem poizkusu. Mi bi bili samo veseli, če bi dale naše vrste komurkoli pobudo za temeljitejšo in znanstveno obdelavo tega svojevrstnega misijonskega in socialnega poizkusa, ki seveda še nikakor ni bil dosegel vrhunca svojega razvoja, in Bog ve, kaj bi prinesli redukcijam novejši časi, da ni bil njihov razvoj v neprecenljivo škodo indijanskih narodov, človeške civilizacije in kulture, zlasti pa južnoameriških pokrajin in dežela, pa tudi v škodo Španske Krone, tako nepričakovano, mahoma in nasilno končan.

Indijanci, ki so kmalu po izgonu jezuitov zapustili redukcije, zbežali v pragozde in ponovno podivjali, so spet začeli postajati vedno večja nadloga in prava javna nevarnost. Številni vojaški pohodi proti njim so bili vedno brez uspeha. Šele leta 1878, torej 110 let po izgonu jezuitov, so jih doli na jugu končno veljavno premagali in uničili z vojaško silo.

Razumljivo je, da so imele redukcije tudi svoje sovražnike. Eden izmed njihovih največjih sovražnikov je bila nevoščljivost, zavist. Morda še večji lakomnost, želja po ugodnem življenju v upravi bogatih redukcij, oziroma okoriščenje z Indijanci, ki so bili v redukcijah preveč zavarovani in ki bi jih bili premnogi radi imeli v encomiende. Sama usoda redukcij pa seveda ni bila odločena v Ameriki, marveč je nujno sledila razpustu tudi na drugih poljih podobno zaslužnega jezuitskega reda.

Seveda so krožile med nizkimi in visokimi tudi vsakovrstne več ali manj verjetne in utemeljene govorice o stanju, namenu in pomenu redukcij. Da so jezuiti našli s pomočjo redukcij Indijancev zaklad, o katerem so sanjali menda vsi španski priseljenci, (glej Duhovno življenje št. 127 str. 16 in št. 128, stran 18 in 19), in da si je samo na ta način mogoče razlagati bajno bogastvo, ki ga jezuiti skrbno skrivajo v redukcijah vaseh, da bodo s tem neprecenljivim bogastvom z lahkoto dosegli vse svoje črne namene, s čimer bo konec vsake svobode, kulture in vsakega resničnega napredka. Ker so zaradi neprestanih napadov portugalskih lovcev za sužnji morale redukcije skrbeti tudi za svojo obrambo in vzdrževati neke vrste oboroženega vojaštva, ki je tudi španskim guvernerjem v njihovih bojih z divjimi Indijanci nekajkrat prišlo na pomoč, in se v bojih dobro izkazalo, se je raznesla govorica, da hočejo osnovati jezuiti svoje posebno zemeljsko kraljestvo, s pomočjo katerega si bodo ob svojem času siloma podvrgli ves svet. Nekateri filozofi so se bali, da jezuiti s svojimi redukcijami pripravljajo nov, barbarski komunistični družabni red pod svojim neposrednim in popolnim vodstvom, s katerim bodo zasužnjili ljudi in ubili vsako svobodo in prostost. Take in podobne bejazni so napolnjevale mnoga srea.

Danes redukcij ni več. Od nad poldrug-stoletnega trdega dela je ostalo samo še nekaj razvalin, ki jih je zadnji čas argentinska vada sprejela v svojo posebno zaščito. Potniki, ki prihajajo v tiste kraje, pa se še danes s spoštovanjem in občudovanjem spominjajo mož, ki so se v davnih časih trudili tod, in za svoje delo pač prejeli plačilo, kakoršno daje svet.

Jožef Kastelic, Buenos Aires.

Spodaj: Argentinsko bogastvo.

V A R G E N T I N O

LDORADO, obljudljena dežela Amerika (glej Duhovno življenje št. 127, str. 16), se nam je med tem naglo bližala. In že smo po sedmih dneh prekoceanske vožnje pristali v Recife, glavnem mestu brazilske zvezne države Pernambuco in vsled tega dostikrat napačno nazvano kar Pernambuco. Mesto ima svojih 300.000 prebivalcev. Kdor si je hoče količkaj bolj ogledati, mora vzeti avtomobil. Če se zbere več potnikov, stroški za avtomobil niso dragi. Seveda je treba imeti s seboj vodnika, ki vam bo mogel kaj povedati. Če je le mogoče, vsakemu svetujem, da porabi ugodno priliko, in si ogleda sleherno pristaniško mesto, kjer se bo ustavila ladja. Samo da zaradi izleta ne kaže za muditi odhoda ladje, vsled česar je treba pred izstopom pogledati na črno tablo, na kateri je napisan natančen čas odhoda.

Vsakovrstne visoke in ponosne palme, zlasti kokosove, dajejo pokrajini neki posebno slovesen značaj. Tudi drugo drevje in rastlinje je že na prvi pogled drugačno, kakor pri nas. Smo pač v vročem zemeljskem pasu.

Tudi človeška bivališča, hiše, so močno drugačna, kakor na Slovenskem. Saj imajo v marsičem drugo nalogo. Ni jim namreč treba varovati ljudi mraza, marveč vročine. Posebno so zanimive razkošne vile angleških bogatašev.

In sedaj bi bilo treba pisati obširneje o teh srečnih angleških ljudeh. Šele človek, ki potuje, si more ustvariti pravi pojem o bogastvu nekaterih narodov in o revščini drugih. Prav za prav bi bilo dovolj pogledati samo listo potnikov na kaki prekoceanski ladji. Za običajne zemljane neverjetno razkošni in seveda tudi tema primerno dragi prvi razred: Angleži in nekaj zastopnikov drugih narodov, med njimi skoro nikoli Slovencev ali Jugoslovana, ali sploh Slovana. Tretji razred: poleg drugih množica raznih slovanskih narodov. Ne vem, če ste že kdaj pomislili, da vlada podobno razmerje tudi sicer na svetu! Ali ni zanimivo, da zborujejo letne skupščine argentinskih železniških družb — v Londonu? Preveč bi bilo naštevati vsa velika argentinska podjetja, ki jih je zgradil angleški kapital in katerih čisti dobički se stekajo leto za letom na Angleško, Frigorifiki, železnice, subterraneji, itd., itd., itd. Saj še danes pravijo kateri, da je Argentina — angleška kolonija. Samo Mihanovičevo brodogojstvo so kupili Angleži. In sedaj je treba vedeti, da Angleži svojih kapitalov niso naložili samo v Argentino, marveč da se iz celega sveta leto za letom in dan za dnem stekajo na Angleško komaj preračunljive, za naše slovenske razmere gotovo ogromne svote, ki v svojem bistvu niso drugega, kakor nakaznice za užitek in razkošja, ki si jih Slovenci komaj moremo predstavljati. Na ta svoj uspeh so razmeroma maloštevilni Angleži v resnici lahko ponosni. Saj so gospodarji sveta. Treba je priznati, da so si znali to gospodarstvo sami pridobiti, da jim ga nihče ni daroval. Zato so pa tudi velikodušni in darežljivi, kadar je treba. Judom so naklonili — arabsko zemljo, Nemečem češko, sami pa hočejo v obeh slučajih plačilo za "obroto" in ponoven dobiček.

Bahia, naslednje brazilske pristanišče, v katerem smo pristali in katero sem že omenil zaradi neštetihi morskih klobukov, s katerimi je posejan ves zaliv — ime Bahia pomeni po slovensko zaliv — je tretje največje in najvažnejše brazilske mesto. Svoječas je bilo prestolnica Brazila. V mestu je še danes izredno veliko zamoreev, potomcev sužnjev, ki so jih bili svojčas lovili po Afriki in prodajali po brazilskih sejnih. Kakor skoraj ves Brazil, tako leži zlasti Bahia v vročem zemeljskem pasu, kjer belokožci ne zmorejo dolgo časa težkega dela, ne telesnega in ne duševnega. Indijanci so že po naravi bolj slabotni, dočim so črni običajno močni in odporni, vsled česar so jih hodili lovit tja v daljno Afriko.

Río de Janeiro (Januarska reka) je dvamilijonska točasná prestolnica ogromne brazilske države, ki je približno tako velika kakor Evropa z Rusijo vred. Pravim točasná prestolnica, kes sem ravnokar omenil, da je bilo svoječas glavno brazilske mesto Bahia, v doglednem času pa si misli zgraditi ta ogromna svojevrstna država povsem novo prestolico v hladnejših, višjih legah brazilske zvezne države Goyaz.

Brasil je v nasprotju z velikim delim Argentine gorata ali vsaj precej valovita zemlja, o čemer nam najzgovorneje pripoveduje prav brazilska prestolnica Río de Janeiro, ki pa je tu ne mislim popisovati. Popisovati ne mislim Río de Janeiro zato, ker je v kratkih sestavkih nepopisljiv, in ne samo zasluži, marveč je že za splošno izobrazbo neobhodno potrebno, da podrobneje spoznamo to najlepše pristanišče sveta.

Río de Janeiro daje lepoto pred vsem nepopisno slikovito razčlenjena pokrajina in bujna tropska rast. Samo pristanišče je tako veliko, da bi zlahka našle v njem mesta vse ladje, majhne in velike, kar jih danes plava por širnih morjih vsega sveta. Po pristanišču je slikovito posejanih okrog 100 otokov in otočkov s temnim tropskim zelenjem, z velikimi in okusno urejenimi nasadi, v katerih kraljujejo ogromni južni cvetovi živih barv, in stavbami, vilami, ljubkimi in čarobnimi gradiči vseh slogov in vrst. Sprehod z motornim čolnom mimo teh lepote je neopozaben. Ob obali pa se na vseh straneh dvigajo visoko v nebo gore vseh mogočih in naravnost fantastičnih oblik, kakor jih ne vidite nikjer drugod na svetu. Posebno je znamenit takozvani Pic de Azucar, Stok sladkorja, ki nas po svoji obliki spominja na stare forme, v katere so vlivali svoječas sladkor, samo da je ta riodežanejski kos sladkorja vsekakor nekaj posebnega, saj je nad 400 m visok, leži nekoliko postrani, kakor bi se hotel vsak čas zvrniti v morje, in je speljana nanj tudi vzpenjača, žična železnica, ki se je turistu pridno poslužujejo. Najslavitejši izmed teh riodežanejskih vrhov pa je brez dvoma slavni Monte Coreovado, ki se naravnost iz morja kot ozek steber 700 m visoko dviga v nebo kot ogromen božji porst (druga znamenita in zelo daleč vidna gora v bližini Río de Janeiro se naravnost imenuje Dedo de Deus — Božji prst), krona pa ga daleč vun na morje vidna in 40 m visoka kot sneg bela soha Kristusa Kralja, ki razprostira nad mestom svoje ljubeznive roke. V taki višini, na tako težko dostopnem Monte Coreovado zgraditi tako ogromno soho je bila gotovo drzna zamisel, ki pa se je nad vse posrečila. Tudi na Monte Coreovado je izpeljana železnica, ki je zavarovana z zobčastimi kolesi in železnimi vrvmi, saj se dviga ponekod sila strmo. Razgled iz tega opazovališča je nebeško lep. Seveda nikdar ne manjka romarjev in izletnikov. Mislim, da je še splošno v spominu, kako je slavni iznajditelj Marconi, član papeške akademije znanosti in umetnosti v Rimu, iz strmenje vsega izobraženega sveta brezzičnim potom prav iz Vatikana prižgal ogromne reflektorje, ki so na večer blagoslova Kristusovega kipa pred nekaterimi leti, nebeško lepo razžarili Zveličarjevo podobo. Samo ob sebi umevno je veliki kip tudi še danes umetno razsvetljen vse noči.

Ob vznožje teh številnih gorskih orjakov in ob slikovito zvijugano morsko obrežje je položeno dvomilijonsko mesto Río de Janeiro, dostojna prestolnica ogromne države Brasil. Seveda mu je ob nogah tolikih velikankov nekam tesno in je bilo treba nekatere nižje hribočke izravnati: z ogromnimi stroški so jih razstrelili in pometali dobljeni material v morje, katero so na ta način deloma zasuli in si tako pridobili dragocelega in popolnoma ravnega prostora zlasti za ulice, nasade, javne zgradbe, pa tudi za cele mestne dele.

Naše naslednje pristanišče je bilo Santos, znano največje kladišče in izvozišče kave na vsem svetu, znano pa tudi vsled svojih ogromnih nasadov banan in vsled svojih znamenitih plaž za kopanje.

Santos je Río de Janeiro v malem. Seveda živi v tem mestu tudi nekaj Slovencev, kakor po vseh pristaniških mestih, ki smo jih že doslej obiskali. Kako bi se začudili, če bi tam v rebri, ne da bi Vas kdo preje na to opozoril, zapazili pristno domačo hišico — letoviško vilico slovenskega inženirja ljubljana Kadunca iz Sao Paulo nad Santosom. Jože Cukale, Ljubljana

Santos je tudi pristaniško mesto za 80 km oddaljeni Sao Paulo, milijonsko velemesto z znatno slovensko in še večjo jugoslovansko kolonijo. Izmed Slovencev zavzema v Sao Paulo posebno vidno mesto mladi inženir Kadunc, ljubljana, in stavbarski podjetnik. Šele po vojski je prišel v Brazil, pa je njegovo ime že zelo znano tudi izven velikega mesta. Tudi državne oblasti mu zaupajo gradnjo važnih, najvažnejših in najbolj raznovrstnih javnih del in poslopij. Žal, da ne vtegnem pripovedovati kaj več o Sao Paulo in o Slovenceh in Jugoslovanih v njem. Saj sta pisali o njih obe naši zadnji številki.

Montevideo je skoro tri četrtmilijonsko glavno mesto republike Uruguay, znamenito južnoameriško letovišče z dobrim zrakom in slikovito okolico. Za Slovence je zanimivo letoviško mestoce Piriapolis v bližini Montevidea, o katerem je pisala 98. številka Duhovnega življenja. Seveda živi tudi v Montevideo nekaj slovenskih, še mnogo več pa jugoslovanskih izseljencev.

In tako smo se približali Argentini in njeni ponosni prestolici Buenos Aires ter dospeli na cilj našega potovanja.

Moji dragi strički in tetke

Pošiljam Vam svojo sliko in Vam sporočam, da se že drugo leto učim v Escuela Superior de Danzas Clásicas, ki jo vodi ruski mojster de Cherpino. Nastopila sem že na raznih velikih prireditvah. Učim se tudi klavirja in petja. V šolo hodim zelo rada.

Najlepše Vas pozdravljamo ata, mama, sestra, posebno pa jaz!

Norma Kamnar,
Fournier 2327, Buenos Aires.

Dragi součenci!

Vam pišem, da mi gre vedno dobro. Učiti se je treba dosti, pa saj sem zato v šoli. Najbolj sem vesel, kadar me obišče oče, ki mi prav dostikrat prinese daril. Pozdravljam vas tudi v imenu učencev, ki si sami še ne upajo pisati. Zlasti me prosita Ernest Pavlovič in Ivan Cotič.

Jože Rijavec, V. Madero, F.C.G.B.A.

Prečastiti gospod!

Še dobro se Vas spominjam, ko ste bili pri nas v Villa Madero. Morda se še spominjate, da sem doma iz Lipe na Krasu, kjer sem pasel dosti krav. Ko sem prišel v Ameriko, so me starši spet poslali v Lipo, namreč v šolo ki se tako imenuje. Tako sem prišel iz Lipe v Lipo.

Doma je bilo jelo lepo. Vodil sem krave past. Bral sem tudi rože in jih nosil noni, da je bila vesela.

Kadar sem peljal krave, sem tudi veselo pel, da se je še kravam dobro zdelo.

Doma sem bil prav vesel, tukaj je pa še lepše. Večkrat me prideta obiskat ata

in mamica. V šoli Lipa imam pa tudi dosti prijateljev.

To veselo pismo sem zato napisal, da bi bili vsi veseli, kateri je bodo braii. To najbolj želim

Bernard Kavčič, V. Madero, F.C.G.B.A

Gospod Dominik žuljan, Rosario!

Dragi Dominik!

Na tvoje pismo v 129. številki Duhovnega življenja Ti sporočam, da se imenuje Paternal okraj mesta Buenos Aires okrog postaje Ferrocarril Pacífico, ki se tudi imenuje Paternal. Naša šola je lepa, ker je bila šele lansko leto vsa preslikana, učimo se pa pridno, kar želimo tudi učenecem slovenske šole v Rosario. Rad bi vedel, kakšni ste in koliko vas je.

Franc Sinčič, Paz Soldán 4943

Pred kratkim je naša šola igrala. Vem, da tudi pri vas večkrat igrate. Jaz zelo rada igram. Tudi igram se rada, ker sem še majhna. Ko bom velika, se ne bom več igrala. Sedaj bi pa rada samo še nagrado. Nazadnje še srčni pozdrav in pika!

Maria Giacconelli,
Paz Soldán 4872

Častiti gospod nunc!

Saj poznate tole našo nono, ki je vedno nevoljna, ker smo jo v Argentino pripeljali. Ni pomoči. Argentina se ji ne dopade. Samo kadar se zabava z mojim bratcem, pozabi malo na svojo slabo voljo.

Ata in mama imata pa veliko skrbi in dela. Že kar komaj čakam, da bi zrasla in jima kaj pomagala.

To leto upamo z velikim trudom spet kaj napredovati, če Bog da. O počitnicah bomo zidali. Naš zavod mora biti še večji.

V šoli mi gre kar imenitno. Z lahkoto naredim vse naloge in dobivam najboljše ređe.

V nedeljo 13. novembra bomo imeli veliko prireditev v argentinski šoli. Jaz bom nastopila v dveh vlogah, tirolskega dečka in argentinske stare ženice. Se bomo slikali, in vam bom prihodnjic posiala kako fotografijo.

Vidim, da sem postala z mojim pisemcem zelo dolga. Gotovo sem napisala že trikrat 60 besed. Najbrž, da ne bo z nagrado nič. Ali pa prečrtajte, kar se vam zdi nepotrebnega.

Vigilove povestice, ki jih je objavilo Duhovno življenje, so zelo lepe. Čitam tudi španske, ki jih je zelo mnogo. Pa tudi revijo Billiken imam naročeno, ki jo izdaja gospod Vigil. Pozdravite ga, kadar ga boste videli, in zahvalite se mu tudi v mojem imenu.

Sedaj vas lepo pozdravljam v imenu staršev, none, brata in vseh gojencev.

Prosim, ne pozabite priobčiti slike, kjer vsak lahko vidi našo nono in mene.

Vida Gomišček,
V. Madero, F.C.G.B.A.

Zofka Jankovič iz Merlebacha v Franciji še ne zna pisati, zato samo pozdravlja vse male izseljence.

Dragi otroci!

Pri Kavčiču sem videl, kako lepo pisemce Vam piše, pa sem rekel, da Vam moram tudi jaz kaj sporočiti. Sem v četrtem razredu. Gospod voditelj zavoda me lepo varje, da nikdar ne zaostanem. Pravi, da moramo gojenci njegovega zavoda, zlasti pa Slovenci, znati več in boljše, kakor pa drugi otroci. Mislim, da je tako čisto prav.

Edvard Valentič, V. Madero, F.C.G.B.A.

Dragi gospod urednik!

Prosim, da mi za gotovo pošljete nagrado, ki ste jo obljubili, če bom imel kako slovensko knjigo, se bom lažje dobro naučil slovenščine in vam bom lahko še kdaj pisal.

Berce Franc,
Donato Alvarez 2571

Dragi prijateljčki v domovini!

Sporočam vam, da mi je umrla mamica. Sedaj stanujem pri šolskih sestrah. Saj je lepo, mame pa le ni. Radi imejte mamice, kateri jih še imate!

Boris Vidmar,
La Paternal, Paz Soldán 4924

Dragi prijatelji in prijateljice v domovini!

Tukaj je lepo in se imamo prav dobro. Kmalu bomo končali šolo. Ker sem se vse leto pridno učil, bo moja največja nagrada, da bom smel prihodnje leto v šesti razred. Seveda bi kakšna nagrada Duhovnega žtvljenja tudi ne bila napačna.

Srčno pozdravljeni do prihodnjega pisemenega svidenja.

Franc Faganel,
Yerúa 5087, Cap.

Draga nona!

Sporočam Ti, da sem danes končal 4. razred argentinske osnovne šole. V slovensko šolo ne morem hoditi, ker je predaieč, ampak doma vedno govorimo po slovensko. Pred tremi tedni sem bil na slovenskem romanju v Novi Pompeji. Je prišlo veliko Slovencev. Zelo lepo smo peli Marijine pesmice. Pred štirinajstimi dnevi pa sem bil z mamo na slovenski veselici. Igrali so slovenski otroci, ki

PISMA
v
NAŠIH
MALIH

sno jim močno ploskali in se smejali. Drugače Slovence malokdaj vidim. Moj ata je upravitelj velike hiše, ki ima šest nadstropij in v njej stanuje 28 strank. Kateri plačajo najmanj, plačajo 140 pesov, največ pa 220. Pa bo gospodar kmalu družin. Se zidal, tako da bo živel v hiši okrog 52. Sedaj pa voščim vesele božične praznike

in srečno Novo leto Tebi, sorodnikom in znancem!
Zvonko Baučar,
Corrientes 4167

Gospod urednik!

Prosim, da lepo za ušesa primete tistega tiskarskega škrate, ki je v zadnjem Duhovnem življenju izpremenil moje ime in še naslov je izpustil, tako mi ni pisal še

reben Metličan. Vem, da bi mi drugače odgovorili, saj znajo še bolj slovensko kakor jaz.

Sedaj prosim, da dobro pazite na tistega škrate in napišete moj popolen naslov, ki se glasi:

Rudi Magerl,

General Hornos 1488, depto. 3.
Buenos Aires, Rep. Argentina.

Nagrade, ki smo jih razpisali v naši predzadnji številki, bomo tako razposlali, da jih bodo imeli nagrajenci do 1. decembra že v rokah. Nagradili smo prav vse male dopisnike, dočim moramo, upoštevajoč tudi zunanjo obliko pisma, posebno pohvaliti Franca Faganeja.

O p a z o v a l e c

KATOLIČANI IN RAZLIČNE VERE

Mladi ljubljanski vsučiliški profesor dr. A. Odar je napisal pod gornjim naslovom drobno pa sino aktualno knjižico, ki v kar najbolj preprostem slogu in jeziku kolikor mogoče jasno govori o vernem katolčanu in njegovem odnosu do katoliške cerkve in do vseh drugih ver in cerkva. Knjižico je založila Zveza fantovskih odsekov v Ljubljani, in je namenjena kot priročnik za fantovske večere pričujoče zime. Med drugim programom fantovskih večerov bodo slovenski fantje letos vsak večer podrobneje razpravljali tudi o vsebini te knjige, spomladi pa narediti iz njene vsebine predpisani izpit, kakor je delala svojčas orlovska zveza, katere člani so na ta način tekem let kolikor mogoče natančno obravnavali vsa najbolj pereča časovna vprašanja.

Seveda je vsebina te knjižice zelo pomembna tudi za take, ki niso, ali ne morejo biti člani fantovskih odsekov.

Knjižica govori najprej o ustroju katoliške cerkve in o njenem razmerju do drugih krščanskih in nekrščanskih cerkva, o katerih govori podrobneje in podaja najnovejše zadevne statistike. Zlasti obširno govori o razmerju katoliške in pravoslavne cerkve. Posebno poglavje govori o verski strpnosti, ki jo loči v dogmatično, državljansko in družabno. Znani pregovor "Brat je mio, koje vjere bio," velja brez pridržka in z vsem povdorkom v državljanskem in družabnem smislu, nikakor pa ne more v dogmatičnem, ker je samo ob sebi umevno, da ne moreta biti hkrati resnična dva različna nauka.

Katoliška cerkev zameta racizem, ki ga označuje za "moderno poganstvo," za oboževanje narodnosti ali države. O razmerju med Cerkvijo in narodnostjo, jasno ugotavlja: "Vera, krščanstvo, Cerkev, sploh ne morejo biti nekaj narodnega v tem pomenu, da bi bile samo za ta ali oni narod. Krščanstvo je po svojem bistvu univerzalno, nadnarodno, pa nikoli protinardno. Krščanstvo prinaša blagoslov vsakemu narodu, ki ga sprejme in se drži njegovih postav."

Knjižica stane Din 7.— ali 70 cts., in jo je mogoče naročiti v katerikoli knjigarni. Za morebitna naročila zadošča na primer naslov: Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana, Jugoeslavija.

Hkrati priporočamo našim cenjenim čitateljem liturgično knjigo, ki je izšla pred nekaterimi tedni in jo je napisal eistercijski redovnik p. Metod Turnšek. Stane 3 pese in jo je mogoče dobiti tudi v našem uredništvu.

MSGR. DR. JOŽEF DEBEVEC.

Umril je naš veliki prijatelj in sodelavec msgr. doktor Jožef Debevec.

Rojen v Begunjah pri Cerknici je študiral v Ljubljani in bil posvečen v duhovnika leta 1890. Po parletnem dušnopastirskem delovanju je odšel na Dunaj, kjer je napravil doktorat bogoslovnih ved. Malo pozneje je na graškem vseučilišču napravil profesorski izpit in se posvetil poučevanju. Do leta 1924, ko je prosil za pokoj, je poučeval največ v Kranju in Ljubljani klasične jezike, latinščino in grščino.

Dr. Debevec je bil mož velikega znanja. Govoril in pisal je vse slovanske jezike, pa tudi italijansko, nemško, francosko, angleško, arabsko, in kajpak grško in latinsko.

Vendar si dijakov morda ni osvojil toliko s svojim znanjem, kakor s svojim srcem. Menda priznavajo brez izjeme vsi njegovi bivši učenci, da je bil dr. Debevec njihov najboljši profesor. Bil je ves njihov. Seveda tudi strog, kadar je bilo treba, vendar tudi iz njegove strogosti je čutil vsak učenec, da mu gospod profesor hoče samo dobro.

Bil je priznan slovenski pisatelj in odličen kritik. Veliko

pozornost so zbužali njegovi dovršeni kratki eseji, posvečeni večinoma dijakom, katerim je poklonil tudi najboljšo slovensko povest iz dijaškega življenja "Vzori in boji." Največje Debevevo leposlovno delo pa je prevod Dantejeve trilogije Divina Commedia iz italijanščine na slovensko. Bil je priljubljen sodelavec skoro vseh slovenskih katoliških znanstvenih in leposlovnih revij. Zadnji čas je bil ravnatelj uršulinske zasebne gimnazije in urednik Doma in Sveta. Mnogo njegovih načrtov je ostalo žal nedovršenih.

Njegov brat Jakob je solastnik in urednik klivlenske Ameriške domovine. Ravno tako živita v Severni Ameriki brat Anton in sestra Pepeca. Ze zaradi tega je bil dr. Debevec v ozkih stikih z izseljenci, in se je bil prav rad odzval naši prošnji za sodelovanje, kolikor mu je dopuščala njegova velika siceršnja zaposlenost.

Naj počiva v miru v svoji ljubljani domači zemlji! Mi se mu zahvaljujemo, njegovim spoštovanim sorodnikom pa izrekamo naše sožalje.

BIVŠA ABESINSKA CESARICA

je vstopila v jeruzalemski samostan, ki ga imajo Kopti v neposredni bližini znamenite cerkve božjega groba.

RIMSKI CESARJI

Od Julija Cezarja do zadnjega rimskega cesarja leta 476 je vladalo rimski državi skupno 114 cesarjev, izmed katerih jih je umrlo samo 37 naravne smrti. 54 jih je bilo zavrtno do smrti zabodenih, 2 sta bila zastrupljena, 5 jih je bilo izgnanih, 6 se jih je odpovedalo prestolu, eden je bil živ pokopan, petero izmed njih je bilo samomorilec, dva je ubila strela, dva sta umrla na neugotovljen način.

MILIJARDA

Običajno izgovarjamo ime "milijarda" zelo lahkomišelnost, kakor nekaj vsakdanjega. Kakor je znano, pravimo Evropei milijarda tisoč milijonom, dočim je milijon milijonov bilijon. Kdor bi rad natančneje poznal te številke, naj poskusi šteti do milijarde. Kdor ima zelo namazan jezik, bi vtegnil v eni sami minuti naštetih do 200 in v dobi četrte ure do tisoč. Za štetje do 40.000 bi rabil 20 ur, za 400.000 že 400 ur, moral bi namreč izgovarjati vse številke s polnim besedilom, za 4 milijone 8.000 ur, za eno milijardo pa nekaj več kakor 600 let. Seveda je to nekoliko nerodno opravilo in upamo, da se ga ne bo lotil nobeden izmed naših čitateljev.

Pogreb Pečenka iz Villa Devoto

Lahko rečemo, da smo jih letos praznovali lepo. Pri jutranji maši je bilo sicer nekaj zmede zaradi nove letne ure, ki je bila zadnji trenutek pomaknjena za celo uro naprej. Popoldne pa smo se zbrali v grobnici Jugoslovanskega podpornega društva. Morje ljudstva se od vseh strani zlije tega dne na Čakarito vsako leto. Takih ljudskih množic zlepa ni videti drugod. Tudi naših je prišlo kar precej. Najprej so zapeli pevci, na kar je gospod Kastelic govoril o neverjetni kratkosti človeškega življenja, ki je samo v sebi prazno, in je sploh samo tedaj moremo prav raz-

umeti, če mislimo na večnost. Po končanem govoru so bile molitve za rajne, na kar so spet zapeli pevci: Blagor mu, in: Vigred se povrne. K slovesnosti se je zbralo tudi zlasti mnogo članov Jugoslovanskega podpornega društva, ki imajo v tej prelepi grobnici pokopane svoje rojake.

SLOVENSKI SREDNJEŠOLCI

12.771 dijakov študira letos na slovenskih srednjih šolah. Najštevilnejše obiskani srednješolski zavod je tretja realna gimnazija v Ljubljani, ki jo obiskuje 1.538 dijakov, najslabše je obiskana gimnazija v Kočevju z 215 dijaki. Gimnazija v Murski Soboti še ni popolna (6 razredov), vendar šteje 507 dijakov in dijakinj. Škofijska gimnazija v St. Vidu nad Ljubljano šteje 396 dijakov, ki so vsi internisti (stanujejo v zavodu).

NOVA MAŠA V BRDIH

Koncem avgusta je v St. Lovrencu v Brdih ob ogromni udeležbi ljudstva zapel novo sveto mašo častiti gospod Izidor Kodermač, z redovnim imenom p. Patricij, kapucin, ki je bil v duhovnika posvečen v Benetkah. Njegov brat, g. Lojze, je župnik v Volčah. V doglednem času bo v istem redu še nekaj slovenskih bogoslovcev posvečenih v duhovnike. Naše častitke!

V NOVI POMPEJI

Zadnjo nedeljo rožnovenskega meseca oktobra in na praznik Kristusa Kralja smo se zbrali v znani buenosajreški romarski cerkvi, ki ji po Pompejski Materi božji pod Vezuvom, poleg Neaplja, pravijo Nova Pompeja.

Prostrana cerkev je bila kar do kraja polna. Teško bi bilo reči, koliko da je bilo med to množico Slovencev. Avellaneda je bila vsa tam, prav tako mnogo znancev iz Piñeyra, Lanusa, Paternala, Parque Patricios in drugod. Po splošni sodbi je bilo kakih 400 Slovencev, drugih pa še enkrat toliko.

Ker bi v takih razmerah dolg slovenski govor utrujal večino poslušalcev, je gospod Hladnik najprej po slovensko na kratko razdožil, kar je bilo namenjeno le našim ljudem, potem pa je v španskem jeziku razložil, kako nas Marija vodi v kraljestvo Kralja Kristusa, in tako zvezal obe misli: Mariji posvečeni rožnovenski mesec oktober in praznik Kralja Kristusa.

Po slovesnih litanijah in blagoslovu, ki ga je dal gospod Kastelic, se je razvila procesija v kamarin, gornjo kapelo z milostnim kipom.

Lepo je bilo petje v cerkvi. Ne samo naši, marveč tudi vsi tujeji so ga bili veseli. V kamarinu smo pa kar pozabili, da teče čas. Psmica se je vrstila za psmico. Menda smo prepeli vse Marijine. Kar ni se nam hotelo iz Marijinega svetišča in doma. Ogromni ventilatorji so se neutrudoma vrteli in nam dovajali svež in hladen zrak, nepregledna ljudska množica se je ure in ure vrstila mimo Marijinega kipa, mi pa smo peli, peli.

Kar nič drugače ni, da se mora ta lepa slovesnost ponoviti prav vsako leto.

JUDJE

Glasom Judovske agencije za Palestino pri Društvu narodov v Ženevi, je bilo koncem leta 1937 na vsem svetu 16.651.600

Judov. V Evropi jih živi skoro deset milijonov (9.945.000). Največ jih ima Poljska: 3.275.000, to je skoro 10 olo vsega prebivalstva. V evropskem delu Rusije jih je nad tri milijone (povsem točne številke niso znane), v Rumuniji 800.000; na Madžarskem 440.000; v Nemčiji 365.000; na češkem 360.000; v Veliki Britaniji in Irski 340.000; na Francoskem 270.000; v bivši Avstriji 180.000. V Ameriki živi skupno 5.226.000 Judov, izmed katerih jih je največ v Združenih državah: 4.650.000 ali 3.5 olo vsega prebivalstva. V Argentini jih računajo 275.000. Palestina je danes skoro za tretjino judovska: 416.000 ali 30 olo vsega prebivalstva. V Jugoslaviji računajo, da živi okrog 70.000 Judov.

Po poklicu računa njujorški Menorah Journal, da bo 6.100.000 Judov ali 38,6 olo trgovcev, 5750.000 ali 36,4 olo tovarnarjev in obrtnikov, nekaj nad en milijon ali 6,3 olo zdravnikov, odvetnikov, žurnalistov in podobnih poklicev, 625 tisoč ali 4 olo kmetov, 325.000 ali 2 olo služkinj, hlapecv in navadnih delavcev, dobra dva milijona ali 12,7 olo upokojenecv in rentistov.

SVETOVNA VOJNA

ki je končala pred 20 leti, je zahtevala po natančnih statistikah naslednje žrtve:

Z	A	V	E	Z	N	I	K	I
			Mrtvih	Ranjenih	Ujetih	Skupno		
Rusija			1.700.000	4.950.000	2.500.000	9.150.000		
Francija			1.357.800	4.266.000	537.000	6.160.800		
Anglija			908.371	2.090.212	191.652	3.190.235		
Italija			650.000	947.000	600.000	2.397.000		
Združene države			126.000	234.300	4.500	350.300		
Japan			300	907	3	1.210		
Rumunska			335.706	120.000	80.000	535.706		
Belgija			13.716	44.686	34.659	93.061		
Ostali zavezniki			60.222	177.899	183.276	413.397		
C E N T R A L N E V L A S T I								
Nemčija			1.773.700	4.216.058	1.152.800	7.142.588		
Avstro-Ogrska			1.200.000	3.620.000	2.200.000	7.020.000		
Turška			325.000	400.000	250.000	975.000		
Bulgarija			87.500	152.390	27.029	266.919		
Ekupno			8.538.315	21.219.452	7.750.919	37.494.186		

Seveda so bile žrtve svetovne vojne še veliko hujše in bolj raznovrstne, kakor nam kaže pričujoča preglednica. Mislite na denarne izdatke, ki so bili tako veliki, da bi z njimi lahko vsi ljudje, kar nas danes živi na svetu, dvajset let živeli brez vsakega dela, če bi mogli živež kod kupovati. Mislite na uničena polja, razbite domove, razpadle družine in še vse druge neštevilne hude posledice!

KULTURNA KRONIKA

Dne 9. oktobra je bila v armenski dvorani velika prireditev Slovenskega doma. Vprizorili so Novačanovo Velejo. Žal, da niso izbrali kaj primernejšega, dočim je bila prireditev tehnično dobra, obisk pa sreden.

Istega dne 9. oktobra smo z zavodom na Avenidi del Campo, kjer imamo stalno slovensko božjo službo, sodelovali pri domači procesiji, ki je veljala kot priprava za prvi buenosajreški škofijski evharistični kongres.

Jugoslovanska mojstra v tenisu, Hrvata Punčec in Palada, sta se odzvala vabilu argentinskih športnikov in nastopata prav triumfalno. Njuni uspehi v Rosario in v Buenos Airesu vzbujajo mnogo pozornosti.

Jugoslovanski dom bodo gradili na Dock Sudu, za kar so se že začele prve priprave.

Buenosajreško jugoslovansko ženstvo je poklonilo koloniji umetno izdelano narodno zastavo.

Dne 1. novembra smo imeli v grobnici Jugoslovanskega podpornega društva na Čakariti slovesne molitve ob bojni udeležbi.

Dne 30. oktobra je bilo uspelo romanje v Novo Pompejo. Paternalna šola nas je dne 6. novembra iznenadila z lepo prireditvijo, pri kateri sta sodelovala pevska zbor Slovenskega doma in GPDS iz Villa Devoto.

Gospodarsko društvo iz Villa Devoto je izdalo drugo številko svoje publikacije 'Naš dom', v kateri poroča o svojih ciljih in o svojem delu.

Tudi slovenska šola v Rosario je imela lepo prireditev. Nad vsako pričakovanje je uspelo večerajšnje romanje v argentinski Lurd (Santos Lugares) poleg Buenos Airesa.

Zahvala.

Ko se poslavljam od revije Duhovno žživljenje, se iskreno zahvaljujem vsem naročnikom, čitateljem, prijateljem, sodelavcem in vsem, ki so izkazali reviji kakršnokoli dobroto, in jih prosim, da ji ostanejo zvesti tudi za naprej!

Jožef Kastelic.

Znamenito Columbia univerza v New Yorku je prejela od leta 1901 do danes skupno nekaj nad sto milijonov dolarjev raznih daril. Na Columbia univerzi študira nad 16.000 dijakov in dijakinj.

“Janezek, kako se napravi mreža?” je vprašal gospod učitelj. “Čisto lahko,” odgovori mali učenjak. “Vzamem nekaj lukenj in jih skupaj zvežem, pa je mreža gotova.”

“Mehr Freude — več veselja”, znamenita knjiga, ki jo je napisal škof Keppler, je bila prestavljena doslej v 12 jezikov. Med drugim ugotavlja Keppler, da imamo danes na svetu preveč veselje in da so prav nešteje veselice eden izmed vzrokov, da je veselja tako malo.

FRANC KLAJNŠEK

v mestu Bs. Aires edini slovenski konstruktor s firmo. Izdeluje načrte in proračune za hiše in vse druge stavbe, vodi vsa zidarska in stavbarska dela, in daje

f i r m o.

MARCO SASTRE 4351 (Villa Devoto),
Bs. Aires. U. T. 50—0277.

LADIJSKE VOZNE LISTE

za vse paroplovne družbe dobite pri

CA. CENTRAL EUROPEA

SAN MARTIN 469

po najnižji ceni

K A B I N O

zagotovimo vsakemu potniku brezplačno

VPOKLICNE KARTE PO ZELO ZNIŽANIH CENAH

NAJBOLJŠE OBLEKE ZA

POLETNO VROČINO!

M A R T I N P E T E K

s krojnim izpitom v Zagrebu in Bs. Airesu

MEJICO 686, PIÑEYRO

Avellaneda, F.C.S.

BOŽIČ IN NOVO LETO

PRAZNIKI VESELJA IN RADOSTI

Vaša družina v starem kraju težko čaka Vaše pomoči, da si kupi potrebnih stvari za zimo, katera bo bajc jako mrzla.

Pomagajte jim, in mi Vam bomo pomagali

poslati Vaše denarno darilo z ZRAČNO POŠTO — BREZPLAČNO in po najnižjem dnevnem tečaju.

Vaš stari prijatelj

SLOVENSKI ODDELEK

Banco Holandés Unido

PODRUŽNICA BUENOS AIRES

CENTRALA:

Bm. MITRE 234

FILIALKA:

CORRIENTES 1900

U. T. 33-7013 — Buenos Aires

Kadar rabite novo obleko, si v Mozetičevi krojačnici oglejte vzorce blaga in krojev, pa Vam ne bo žal, V zalogi imamo tudi veliko izbiro srajc, klobukov in vseh drugih možkih potrebščin po tako ugodnih cenah, kakor jih ne boste našli nikjer drugje.

Priporoča se Vam:

K R O J A Č N I C A M O Z E T I Č

OSORIO 5052 (Paternal), Bs. Aires

Najstarejša slovenska gostilna na Avellanedi! — Dobra jedača — izborna pijača
veselja polna hiša

P r i d i i n p r e p r i č a j s e !

Š T E F A N C E L E C

MANUEL ESTEVEZ 499

Avellaneda, F.C.S.

R E V M A T I Z E M

Vas muči? Ne bodite vendar nespametni in ne pustite, da bi Vas mučil naprej! Še danes pišite gospej Anici Smola, soprogi okrajnega zdravnika, Žužemberk, Dravska banovina, Jugoslavija, naj Vam pošlje par zavitkov zdravilnega čaja, ki je dobro preizkušena mešanica naših najboljših domačih zdravilnih rož. Za popolno ozdravljenje je navadno dovolj pet zavitkov, ki veljajo s poštnino vred 10 argentinskih pesov.

Če ti je všeč dobra kapljica,
če ti diši okusna klobasica,
če si kaj zavoden slovenski rojak,
kadar te zanese pot na Avellanedo, potem

se oglasi v slovenskem baru,
RESTAURANT INTERNACIONAL
K A R L T E R P L A N
Chacabuco 501, Avellaneda, FCS.

BANCO GERMANICO prevzame vsako odgovornost za pravilno in brzo dostavljanje Vaših denarnih nakazil.

BANCO GERMANICO jamči za popolno varnost Vaših hranilnih vlog, ter jih obrestuje po tekoči obrestni meri.

BANCO GERMANICO nudi najugodnejše pogoje pri nakupu tako odhodnih, kakor vpoklicnih prevoznih listkov (šifkarte).

Jugoslovanski oddelek

BANCO GERMANICO DE LA AMERICA DEL SUD

AVENIDA L. N. ALEM 160

BUENOS AIRES

25 DE MAYO 149—59

Naše uradne ure: od 8 1/2 do 7 zvečer. — Ob sobotah do 12 1/2.

V A R N O S T !

Z A U P N O S T

H I T R O S T !

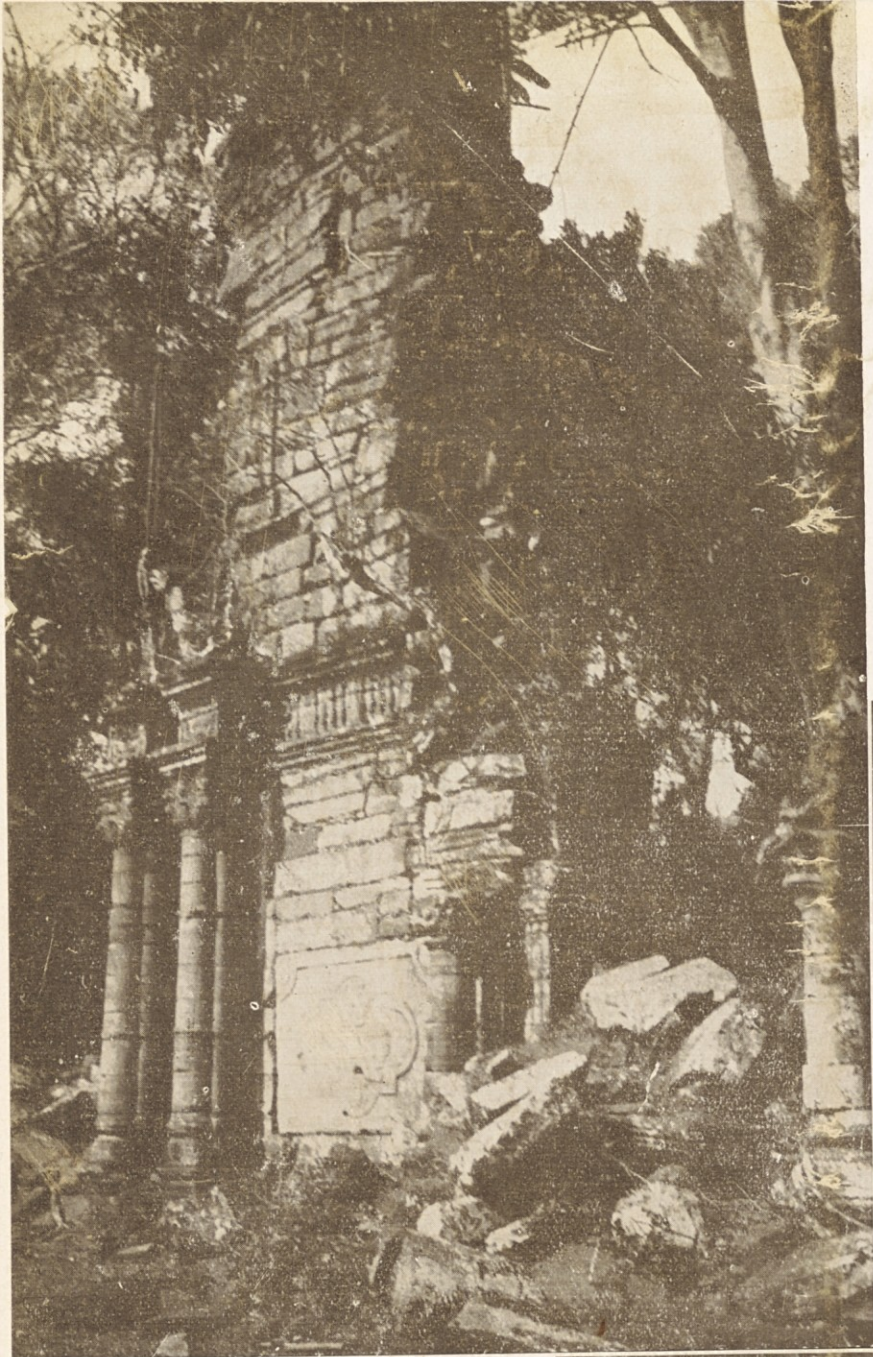
KO so pred 450 leti prvi Evropci prišli v Ameriko, dežele seveda niso našli neobjudene, prazne. Rodove, ki so živele po teh širokih in dotlej neznanih pokrajinah, imenujemo s skupno besedo Indios, Indijance, ker so Kristof Kolumb, pa tudi drugi tedanji znanstveniki pač mislili, da je nove odkrite dežela Indija.

Kljub razmeroma kratki dobi 450 let nam je ostalo iz predkolumbijskih časov razmeroma le malo zanesljivih zgodovinskih spomenikov. Posebno v Argentini skoro ničesar.

Duhovno življenje je že v svoji 96. številki objavilo slike, fotografije šele nedavno odkritih in razmeroma zelo dobro ohranjenih razvalin svojevrstne indijanske naselbine Machu Pichu v današnji državi Peru, nekako v sredi med perujsko prestolico Limo in znanim jezerom Titicaca. Te mestne razvaline so sila stare in jih stavijo nekateri raziskovalci v čase še pred Kristusovim rojstvom. Razvaline mesta Cuzco, prestolice Inkov, kraljev, glavarjev indijanskega rodu Kečua, so sicer mlajše vendar še znamenitejše in tudi bolj raziskane, dočim se nahajajo najvažnejše indijanske starine v Mehiki.

Med argentinskimi zgodovinskimi spomeniki pa prav gotovo zavzemajo prvo mesto razvaline slavni jezuitskih redukcij, ki so najlepše ohranjene v argentinski pokrajini Misiones ob paraguaysko-brazilsko-argentinski meji in v bližini slovitih slapov Iguazú, katerih delno sliko je prinesla naslovna stran 129. številke Duhovnega življenja, dočim smo se v številki 115. in na straneh 36. in 37. tudi jezuitskih redukcij vsaj na kratko spomnili.

'Redukcije' pravimo indijanskim vasem, ki so jih bili v 17.

in 18. stoletju organizirali jezuiti in za njimi ter po njihovem vzgledu tudi nekateri drugi redovniki, in kjer je vladalo brez vsakega pretiravanja znatno večje blagostanje, kakor vlada po istih pokrajinah danes, po dvestotih letih. Bila so to skrbno urejena, delavna, zadovoljna in srečna krščanska mesta, kakoršnih ne najdemo nikjer drugje na svetu, in ki so obetala kar najlepšo bodočnost. Poleg krščanskih čednosti je cvetela po teh naselbinah tudi umetnost vsake vrste, in celo znanost, kar je tem bolj občudovanja vredno, če pomislimo, da so bili njihovi prebivalci, izvzemši neznatnega števila redovnikov, izključno sami Indijanci, ki so še malo, prav malo preje nagaj živeli po gozdovih divjaško življenje, in se med drugim udajali tudi ljulozrstvu, prav isti Indijanci, ki so po izgonu redovnikov iz redukcij v samih pičlih dveh letih brez izjeme vsi zapustili svoja dotlej tako priljubljena bivašča, se spet poskrili v neprehodne pragozdove in ponovno podivjali. Da bo ironija polna, je treba pribiti, da so civilni upravniki, ki so izganjali jezuite pompozno razglašali po redukcijah, da nimajo nobenega drugega namena, kakor rešiti ubogo ljudstvo jezuitskega suženjstva, in jim dati vse pravice in dobrote svobodnega in vsakih spon prostega ljudstva...